

LLENGUA CATALANA I LITERATURA 1

GUIA DIDÀCTICA

BATXI LLE RAT	Matèria comuna
---------------------	-------------------

ROSER ARMENGOL, NÚRIA CÓRDOBA,
ANDREU FREIXES, HELENA HURTADO
I GLÒRIA PAU

Castellnou
EDICIONS

Telèfon d'atenció al professorat: 902 90 36 46

www.castellnoudigital.com

Direcció editorial: Dolors Rius

Coordinació de l'àrea: Anna Sadurní

Edició: Anna Pauner i Anna Sadurní

Correcció lingüística: Laia Fidalgo i Violant Juan

Disseny de la coberta: BUM, Blasi, Urgell, Morales, S.L.

Disseny gràfic interior: Maria Partegàs

Maquetació: Montse López i Jordi Ramia

Fotografia coberta: Arxiu Hermes

Primera edició: juliol de 2008

ISBN: 978-84-9804-563-5

Dipòsit legal: xxxxxxxx

Impressió: xxxxxxxx

© Roser Armengol, Núria Córdoba, Andreu Freixes, Helena Hurtado i Glòria Pau, 2008, pels textos

© Hermes Editora General, S. A. - Castellnou Edicions

Castellnou Edicions

Pau Claris, 184

08037 Barcelona

www.castellnouedicions.com

Prohibida la reproducció o la transmissió total o parcial d'aquest llibre sota cap forma ni per cap mitjà, electrònic ni mecànic (fotocòpia, enregistrament o qualsevol mena d'emmagatzematge d'informació o sistema de reproducció), sense el permís escrit dels titulars del *copyright* i de l'editorial.

Les activitats i els exercicis proposats en aquest llibre s'han de fer en un full a part o una llibreta.

Hermes Editora General, S. A. ha fet una selecció acurada de les pàgines web, però no es pot fer responsable de cap reclamació derivada de la visualització o dels continguts de les pàgines web que no són de la seva propietat.

Aquest llibre ha estat imprès en paper provinent d'una gestió forestal sostenible, i és fruit d'un procés productiu eficient i responsable amb el medi ambient.

Paper ecològic i 100% reciclable

Telèfon d'atenció al professorat: 902 90 36 46

www.castellnoudigital.com

Direcció editorial: Dolors Rius

Coordinació de l'àrea: Anna Sadurní

Edició: Anna Pauner i Anna Sadurní

Correcció lingüística: Laia Fidalgo i Violant Juan

Disseny de la coberta: BUM, Blasi, Urgell, Morales, S.L.

Disseny gràfic interior: Maria Partegàs

Maquetació: Montse López i Jordi Ramia

Fotografia coberta: Arxiu Hermes

Primera edició: juliol de 2008

ISBN: 978-84-9804-563-5

Dipòsit legal: xxxxxxxx

Impressió: xxxxxxxx

© Roser Armengol, Núria Córdoba, Andreu Freixes, Helena Hurtado i Glòria Pau, 2008, pels textos

© Hermes Editora General, S. A. - Castellnou Edicions

Castellnou Edicions

Pau Claris, 184

08037 Barcelona

www.castellnouedicions.com

Prohibida la reproducció o la transmissió total o parcial d'aquest llibre sota cap forma ni per cap mitjà, electrònic ni mecànic (fotocòpia, enregistrament o qualsevol mena d'emmagatzematge d'informació o sistema de reproducció), sense el permís escrit dels titulars del *copyright* i de l'editorial.

Les activitats i els exercicis proposats en aquest llibre s'han de fer en un full a part o una llibreta.

Hermes Editora General, S. A. ha fet una selecció acurada de les pàgines web, però no es pot fer responsable de cap reclamació derivada de la visualització o dels continguts de les pàgines web que no són de la seva propietat.

Aquest llibre ha estat imprès en paper provinent d'una gestió forestal sostenible, i és fruit d'un procés productiu eficient i responsable amb el medi ambient.

Paper ecològic i 100% reciclable

Índex

PROJECTE

1. PRESENTACIÓ	6
2. PRINCIPIS DIDÀCTICS	7
3. ELS MATERIALS	9

PROGRAMACIONS

PROGRAMACIÓ DE MATÈRIA	12
-------------------------------------	----

PROGRAMACIÓ D'AULA

■ Unitat 1: El llenguatge literari.	32
■ Unitat 2: La poesia medieval. La Decadència.	34
■ Unitat 3: La Renaixença. La poesia modernista i noucentista.	36
■ Unitat 4: La poesia de preguerra, de postguerra i contemporània.	38
■ Unitat 5: La narrativa medieval.	40
■ Unitat 6: La narrativa del s. xvi al xx.	42
■ Unitat 7: La narrativa de la preguerra als anys noranta. L'assaig.	44
■ Unitat 8: Del teatre dels s. xvi-xvii al teatre modernista.	46
■ Unitat 9: El teatre des dels anys trenta fins als anys vuitanta.	48

SOLUCIONARI

■ Unitat 1:	52
■ Unitat 2:	54
■ Unitat 3:	59
■ Unitat 4:	64
■ Unitat 5:	70
■ Unitat 6:	76
■ Unitat 7:	82
■ Unitat 8:	86
■ Unitat 9:	92

ORIENTACIONS PER A L'AVAUACIÓ	100
--	-----

ALTRES RECURSOS

■ Exercicis de llengua catalana.	105
■ Literatura: anàlisi de textos i comentaris.	136
■ Relació de locucions del CD d'àudio.	176

GUIA DIDÀCTICA

PROJECTE

1. PRESENTACIÓ

El currículum del Batxillerat de la matèria de Llengua catalana i literatura estableix una sèrie de novetats pel que fa a:

- l'aprenentatge de les competències bàsiques
- la distribució dels continguts al llarg dels dos cursos
- el plantejament metodològic
- els criteris d'avaluació

En aquesta guia volem facilitar-te la presentació d'aquestes noves aportacions curriculars, així com el plantejament docent que hem concretat en el llibre de text que has triat per treballar amb els teus alumnes.

En aquest primer curs, els continguts del currículum se centren en la **dimensió estètica i literària**. Tenen com a eix vertebrador l'hàbit de la lectura i el desenvolupament d'activitats de reflexió i aprenentatge de la literatura com a màxima expressió de la llengua. Així, doncs, hem prioritzat de forma explícita els comentaris de textos literaris, i, sistemàticament, l'ús de les TIC en el desenvolupament de la **competència en la recerca i el tractament de la informació**

Pel que fa a la distribució dels continguts de literatura, hem ordenat les unitats del llibre seguint la relació de formes i temes, centrant-nos en la distribució de la producció literària per gèneres: poesia, narrativa/assaig i teatre.

El llibre consta de **nou unitats didàctiques**. Cada unitat està organitzada en tres parts:

- els continguts teòrics i els textos literaris amb les activitats corresponents a cada tema
- els textos per llegir i comentar
- un treball monogràfic i de recerca

Al final del manual hem inclòs dos **annexos**: un, de conceptes bàsics de llengua a fi de repassar els continguts adquirits en l'etapa anterior, i l'altre, de quadres cronològics de fets i obres de la literatura catalana i universal. Creiem que poden facilitar la comprensió de la producció literària catalana en el sentit diacrònic i de contextualització històrica.

Juntament amb el llibre de l'alumne, l'estudiant pot disposar d'un CD de recursos concebuts per complementar l'aprenentatge dels continguts treballats: un recull d'àudios en què els textos més rellevants de cada unitat són llegits i recitats per ser escoltats a classe, unitats digitals (resums en format Power-Point) i un apèndix gramatical en format PDF.

Esperem que la guia didàctica d'aquest nou llibre de *Llengua catalana i literatura 1* et resulti útil per a la planificació i regulació del treball amb els teus alumnes.

ELS AUTORS

2. PRINCIPIS DIDÀCTICS

El plantejament didàctic del llibre de *Llengua catalana i literatura 1* de Batxillerat es basa en un enfocament comunicatiu de la llengua i en l'aprenentatge de la competència comunicativa. El desenvolupament d'aquesta competència suposa el domini de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals. La llengua s'aprèn mitjançant el seu ús en situacions que incitin a la utilització de recursos variats. Per això, caldrà plantejar unitats d'ensenyament-aprenentatge-comunicació que afavoreixin les interaccions per aprendre, la reflexió sobre l'elaboració dels discursos i el treball col·laboratiu per tal de comunicar els coneixements elaborats o assolits.

La lectura dels textos que apareixen en el llibre és l'eix vertebrador en l'estudi del discurs literari. La lectura d'obres de literatura catalana o de la premsa actual, així com l'audició de cançons i recitals de poesia, l'assistència a obres teatrals i cinema, el visionament d'audiovisuals o d'altres, ha de permetre establir relacions entre textos, idees i situacions socials i històriques, com a eina per a la construcció de la pròpia identitat en integrar-se en la cultura oberta, viva, actual i diversa de la nostra societat. En la selecció acurada dels textos hem mirat de guardar l'equilibri entre les obres de reconeguda vàlua que facin presents diferents tòpics, moviments i gèneres literaris i les manifestacions populars i més properes als alumnes per cercar-hi els elements que els emocionen i els mouen.

A més, entenem que les matèries lingüístiques participen també, com la resta de matèries d'aprenentatge, en el compromís de dotar l'alumnat de la competència en la recerca i el tractament de la informació. Els aspectes propis de l'àmbit se centren en la recerca i reflexió sobre l'entitat de la llengua i els llenguatges, i els múltiples aspectes de la reflexió literària. En conseqüència, hem volgut sistematitzar en la proposta d'activitats, els comentaris de textos i el treball monogràfic del final de cada unitat els procediments següents:

- Ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida; i per defensar els punts de vista personals amb precisió i respecte cap a les altres persones.
- Lectura i treball sistemàtic de textos de tipologia diversa, amb interpretació guiada de les idees complexes i posicionament crític davant el text literari, els mitjans de comunicació o altres.
- Observació atenta de discursos de tota mena, identificació del registre lingüístic i del gènere o tipologia, si escau, i anàlisi pragmàtica per a una captació rigorosa del contingut, a fi d'adoptar una posició crítica en la seva interpretació.

Per tant, la proposta didàctica del llibre dóna resposta a l'enfocament comunicatiu i vivencial de l'aprenentatge de la llengua i al desenvolupament de les competències dins el procés d'aprenentatge. En aquest sentit, les unitats tenen l'estructura següent:

- Presentació dels continguts literaris partint del contacte directe amb les obres, la qual cosa fa necessari disposar de material que ajudi a la contextualització i a la interpretació d'acord amb les coordenades del moment de la creació. Cal remarcar els quadres cronològics (que es troben en l'annex del llibre) com a complement útil de contextualització històrica.

- Múltiples activitats diversificades per a cada tema estudiat al llarg d'una unitat. Hem combinat diversos registres d'avaluació segons el tipus d'activitats:
 - Activitats individuals i de lectura silenciosa
 - Activitats en parella o en grup
 - Activitats TIC (marcades amb una icona per facilitar-ne la identificació)
 - Activitats orals
- Lectura i treball sistemàtic de textos de tipologia diversa. En cada unitat presentem dos comentaris de text:
 - Un comentari amb preguntes pautades de reflexió lingüística i de comprensió sobre el text.
 - Un comentari de text obert seguint el guió esquema dels comentaris de textos literaris presentat i explicat com a model en la primera unitat.
- Dimensió de recerca i tractament de la informació. Al final de cada unitat s'hi pot trobar un treball monogràfic que permet fer una avaluació sobre aspectes relatius als continguts estudiats. Sobretot, aquest treball està enfocat al desenvolupament de la competència en la recerca i el tractament de la informació. Metodològicament proposem el treball cooperatiu, en què cada petit grup d'alumnes desenvolupa un aspecte de la recerca. El producte final del projecte cal presentar-lo oralment als companys de classe en un temps acotat i mitjançant el suport de les eines TIC.

3. ELS MATERIALS

3.1 Llibre de l'alumne

Els continguts de la matèria s'han distribuït en 9 unitats didàctiques.

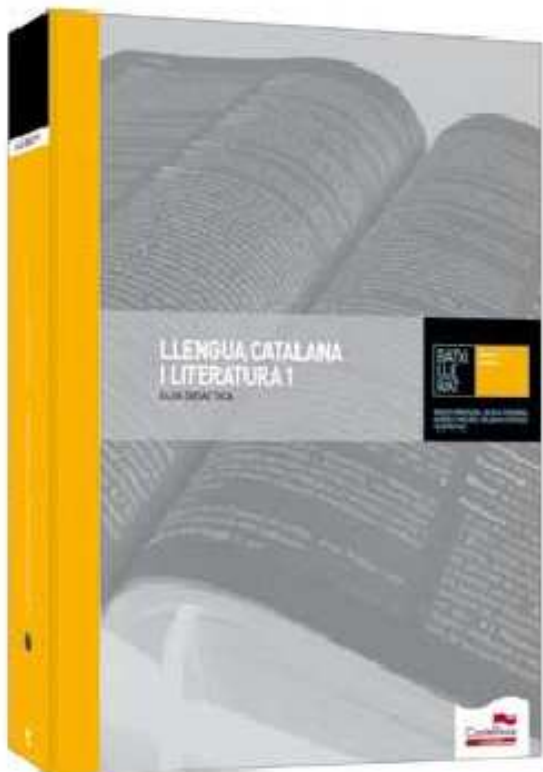
El llibre de l'alumne inclou un CD de recursos digitals.

Índex de continguts del CD de l'alumne

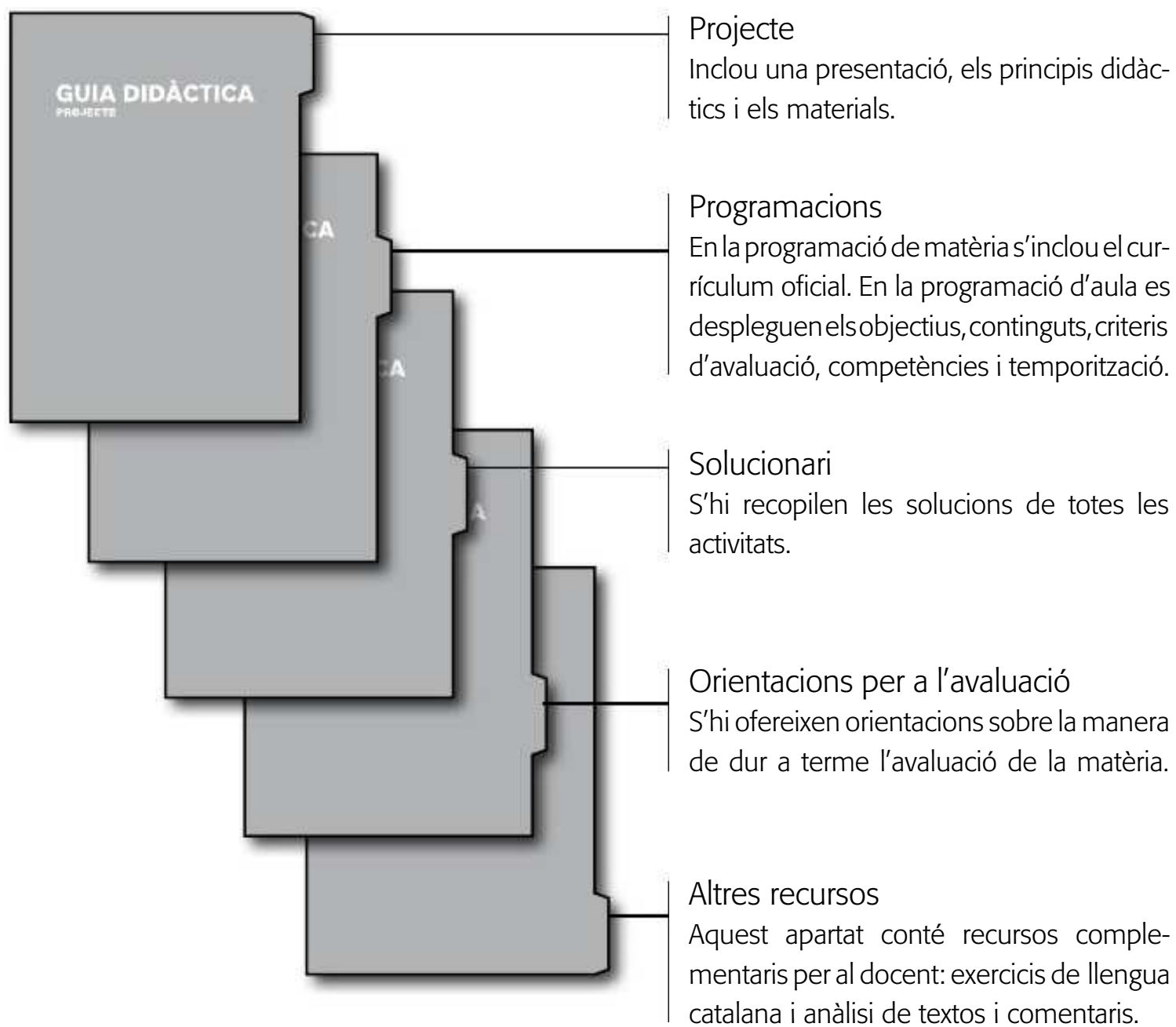
- Quadres de continguts
- Unitats digitals
- Galeria d'imatges
- Àudio amb una selecció de lectures
- Àpendix gramatical

Podeu trobar més recursos a www.castellnoudigital.com.

3.2 Recursos per al professorat

La guia didàctica és un conjunt de materials concebuts per facilitar la planificació que cada docent fa de la matèria. Conté les programacions, les orientacions didàctiques, el solucionari, activitats de llengua i textos per ser comentats.

GUIA DIDÀCTICA

PROGRAMACIONS

Programació de matèria

Currículum de la matèria de Llengua catalana i literatura segons la legislació vigent.

ÀMBIT DE LLENGÜES. LLENGUA CATALANA I LITERATURA

Introducció

El Batxillerat és la continuació de l'escolarització obligatòria i l'inici estructurat de la formació científica. Per tant, ha de tenir com a finalitat la consolidació dels aprenentatges bàsics que necessita qualsevol ciutadà o ciutadana per esdevenir participant crític en la vida social, i també ha de preparar l'alumnat per a la recerca i el tractament de la informació propis de l'ensenyament superior, tot garantint la necessària coherència i equilibri de la formació humanística.

En coherència amb els currículums de l'Educació Primària i l'Educació Secundària Obligatòria, en el Batxillerat també cal articular i coordinar els ensenyaments de les diferents llengües que s'ensenyen al centre. Per això, l'esquema del currículum és el mateix. Molts dels elements estan estretament relacionats i posen de manifest que l'objectiu central de l'ensenyament-aprenentatge de totes les llengües és el desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural.

Per a la consolidació dels aprenentatges de l'educació obligatòria, les matèries lingüístiques, de llengua i literatura, s'han de centrar fortament en els aspectes de la cultura humanística de la formació de l'alumnat i en el desenvolupament de les capacitats comunicatives afavoridores de les capacitats d'anàlisi, síntesi i crítica per a l'accés i elaboració de la informació que es genera en la nostra societat, cosa que es produeix sobretot en l'ús dels mitjans de comunicació i les TIC; així com de la potenciació de les actituds positives davant la diversitat i pluralitat de la nostra societat.

Pel que fa a la iniciació en la recerca, cal una articulació eficaç de les propostes d'ensenyament dels recursos lingüístics des de les matèries lingüístiques i les no lingüístiques, a fi que aquest desenvolupament sigui el més harmònic i eficaç possible. Cal que, en finalitzar el Batxillerat, l'alumnat esdevingui un bon receptor i emissor que participa en interaccions comunicatives. Per tant, és necessari que domini els diferents tipus de discurs; de manera especial, els discursos acadèmics que li permetin interactuar i construir el coneixement necessari en els àmbits social, científic, tècnic, cultural i literari. Es tracta de potenciar aquest domini en les llengües del país, però també en una o dues llengües estrangeres, amb un enfocament clarament funcional en els àmbits curriculars no lingüístics.

Els objectius d'aprenentatge lingüístic i comunicatiu no són exclusius del treball acadèmic de les matèries lingüístiques, sinó que han de ser compartits per totes les matèries i àmbits d'ensenyament i aprenentatge del Batxillerat.

L'ensenyament de les llengües s'ha de fer a partir del seu ús en situacions comunicatives diverses que l'omplin de significat. Això suposa que, en les activitats d'ensenyament-aprenentatge de les diferents matèries cal considerar com a element central els continguts propis de cadascuna d'elles. En el cas de les matèries lingüístiques, el contingut específic és la literatura (oral i escrita) i les construccions lingüístiques i audiovisuals pròpies dels diferents mitjans de comunicació i tot allò que es pot relacionar amb la funció estètica de la llengua.

Programació de matèria

L'estudi de la literatura és un objectiu central de l'ensenyament-aprenentatge de llengües; a partir de la lectura, l'anàlisi, la reflexió, la interpretació i la utilització dels textos literaris serà possible mostrar les veritables capacitats de l'instrument lingüístic. El contacte i l'estudi de les obres més rellevants de la tradició literària dels nostres àmbits lingüístics ha de ser un motiu d'enriquiment que només el professorat de la matèria pot propiciar. A partir d'aquest context cal afavorir l'anàlisi i explicació dels fets literaris, situats en el seu context social, històric i cultural, per poder procedir a la crítica que representa la interpretació i presa de posicions. Les activitats es basaran sobretot en la lectura i la comprensió dels textos, la qual cosa farà possible la redacció d'anàlisis, comentaris, explicacions i crítiques. Així mateix, com a tasca complementària, es poden tenir en compte també els exercicis de versió i imitació.

Actualment, l'aprenentatge lingüístic no pot oblidar el paper que hi tenen els mitjans i les tecnologies de la informació i la comunicació. Cal facilitar les eines necessàries per comprendre i interpretar críticament els seus productes, com són la publicitat i els diferents programes o gèneres, amb una atenció especial a les especificitats de les llengües i els llenguatges audiovisuals amb què es construeixen les seves produccions. Això contribueix a construir també la capacitat per esdevenir productor i comunicador de missatges susceptibles de ser vehiculats mitjançant diferents mitjans i tecnologies (competència mediàtica i digital).

Un dels eixos fonamentals en les matèries lingüístiques (com ja s'ha vist en els altres nivells educatius) és la competència plurilingüe i intercultural, que ha de ser a la base de tots els processos d'ensenyament-aprenentatge de les llengües i la literatura; les propostes del Marc Europeu Comú de Referència han de ser el substrat sobre el qual construir l'ensenyament-aprenentatge de les llengües.

L'aprenentatge de llengües estrangeres, i més en un context de bilingüisme, contribueix decisivament a l'educació lingüística integral de l'alumnat de Batxillerat, tal com es descriu en aquesta introducció, i aporta una perspectiva privilegiada per abordar la reflexió sobre el binomi llengua-comunicació des de la distància a la llengua objecte d'estudi, en què se situa el parlant-aprenent. Des d'aquest emplaçament distanciat, el parlant-aprenent es troba en posició per abordar, per exemple, les relacions entre llengua i cultura, endegar la reflexió sobre similituds i diferències de tipus pragmàtic o cultural entre llengües, prendre consciència de les diferents interpretacions que des d'altres societats es fan dels mateixos fets, o de les diferents formes que llengües i cultures tenen de configurar les regles de funcionament del sistema lingüístic, siguin aquestes regles gramaticals, fonològiques, pragmàtiques o discursives.

La lectura de textos en llengua estrangera es configura, també, com a entorn privilegiat per a la presa de consciència sobre estratègies de lectura i sobre formes diferents d'abordar textos diferents.

El currículum de llengües estrangeres participa dels mateixos objectius globals i fonaments metodològics integradors que el currículum de llengua i literatura (catalana i castellana). Tanmateix, la limitació en quantitat i intensitat de contacte amb la llengua meta circumscrita a unes poques hores a la setmana obliga a una gradació del conjunt de competències meta plantejades i a la prioritització d'àmbits de competències per sobre d'uns altres. L'objectiu ideal a assolir no és el d'un parlant que s'acosti al parlant nadiu, sinó el d'un usuari eficaç de la llengua meta en activitats de comunicació real. Així, l'eficàcia en la comunicació dels significats desitjats pels parlants-aprenents es prioritza per damunt de la seva correcció formal. Les activitats d'interacció i producció oral es prioritzen per sobre de la producció escrita, i la comprensió funcional i crítica de textos autèntics és més rellevant per a les necessitats dels

Programació de matèria

usuaris que la lectura unívoca centrada en la descodificació literal de paraules, oracions i paràgrafs expressament construïts per exhibir determinats aspectes formals de la llengua meta.

El Consell d'Europa recomana que els països membres de la Unió Europea facilitin als seus ciutadans i ciutadanes formació lingüística funcionalment operativa també en una segona llengua estrangera. En les aules de segones llengües estrangeres, la gradació de metes és encara més urgent. Sembla convenient que des de la segona llengua estrangera es faci un esforç per aprofitar tots els coneixements i capacitats transferibles que els aprenents han adquirit o que estan en procés d'adquisició en les altres llengües de les quals posseeixen un nivell més avançat.

Competències específiques de l'àmbit de llengües

Una de les prioritats de tot el procés d'aprenentatge i, molt especialment, de les matèries lingüístiques és aconseguir dotar l'alumnat de **competència comunicativa**.

El desenvolupament d'aquesta competència suposa el diferent domini de llengües, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals. Per la seva naturalesa, ha d'esdevenir una eina important per aprendre a aprendre i ha de possibilitar la interacció eficaç amb l'entorn. El treball amb una bona varietat de contextos i finalitats determinarà l'assoliment d'aquest objectiu.

Aquesta competència es desenvolupa en totes les matèries i, per tant, demana la coordinació del professorat del centre per afavorir-la. A més, cal tenir molt en compte la importància de la mediació i interacció oral com a eines per a la resta dels aprenentatges. El Marc Europeu Comú de Referència de les llengües és un instrument vàlid que contribueix a definir de manera operativa les diferents subcompetències i els diferents nivells d'assoliment de la competència comunicativa.

Les matèries lingüístiques tenen una responsabilitat plena en el desenvolupament de la **competència estètica i literària**, si tenim en compte que la literatura és la màxima expressió de les possibilitats d'una llengua i una eina immillorable per a l'anàlisi, el coneixement i la reflexió sobre l'experiència humana. Així mateix, avala les possibilitats expressives i creatives de les llengües i afavoreix el desenvolupament de la mateixa competència comunicativa. A més, és la base de construccions artístiques en altres formats expressius, com ara el cinema, les cançons, etc.

La **competència plurilingüe i intercultural** completa els plantejaments monolingües presents en moltes de les propostes «lingüístiques». En l'àmbit de l'ensenyament de les llengües esdevé un nucli articulador dels seus aprenentatges, ja que planteja l'estudi de la diversitat i de la variació lingüística com un eix per desenvolupar el pensament propi i la pròpia identitat, i per aprofundir la representació, la interpretació i comprensió de la realitat que ens envolta. En aquest punt caldrà tenir en compte les propostes del Marc Europeu Comú de Referència, substrat sobre el qual construir l'ensenyament-aprenentatge de les llengües.

Les matèries lingüístiques participen també, com la resta de matèries d'aprenentatge, en el compromís de dotar l'alumnat de la **competència en la recerca i el tractament de la informació**. Els aspectes propis de l'àmbit se centren en la recerca i reflexió sobre l'entitat de la llengua i els llenguatges, i els múltiples aspectes de la reflexió literària. Sens dubte serà necessària una tasca important de coordinació amb la resta de l'equip docent per consensuar estratègies i itineraris que facilitin els mètodes de recerca, la sistematització de la informació, l'ús de les diferents fonts i la planificació i elaboració del producte final.

Programació de matèria

Contribució de l'àmbit de llengües a les competències generals del Batxillerat

L'àmbit de llengües contribueix de manera directa al desenvolupament de les competències generals comunicativa, de recerca i tractament de la informació. Així mateix, contribueix també al desenvolupament de les competències digital, personal i interpersonal i en el coneixement i interacció amb el món, ja que en l'àmbit de llengües cal considerar l'ús de les tecnologies, eina imprescindible en qualsevol dels camps d'estudi, professionals o del treball; el paper que juga la dimensió plurilingüe i intercultural en el desenvolupament de la competència personal i interpersonal, i el paper de la dimensió estètica i literària com a constructora de representacions de la realitat: la metàfora i la creativitat són eines necessàries, en general, per poder interpretar adequadament el món i actuar raonadament.

Estructura dels continguts

Els continguts de les matèries lingüístiques es presenten en quatre apartats: dimensió comunicativa; dimensió estètica i literària; dimensió plurilingüe i intercultural, i dimensió de recerca i tractament de la informació.

Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura

Els continguts de la matèria de Llengua i literatura (catalana i castellana), en el primer curs, se centren en la dimensió estètica i literària. Aquesta dimensió és un dels apartats propis i fonamentals de la matèria i, tenint en compte la diversitat de suports en què es poden presentar les obres, ha de ser l'origen i motor de moltes de les activitats de la matèria. Els continguts tenen com a eix l'hàbit de la lectura i el desenvolupament de la competència de lector literari (aspecte fonamental i eix per a les activitats de reflexió i aprenentatge de la llengua i la literatura); els tòpics, els moviments i els gèneres literaris, i l'expressió personal.

En el segon curs, els continguts se centren en la dimensió comunicativa i la dimensió plurilingüe i intercultural. La dimensió comunicativa planteja els eixos per a l'ús comunicatiu de la llengua i dels llenguatges (elements compartits amb la resta de matèries) amb els recursos necessaris per a la participació en interaccions i la comprensió i producció de discursos orals, escrits i audiovisuals. La reflexió metalingüística necessària per al control, comprensió i correcció de les produccions apareix aquí com a clar referent de la funcionalitat que han de tenir aquests coneixements, superant una visió purament gramaticalista de l'aprenentatge d'una llengua.

La dimensió plurilingüe i intercultural, que cal treballar coordinadament amb els continguts de la llengua estrangera, pren com a punt de partida la reflexió metalingüística que afavoreix les transferències d'aprenentatges necessàries per al desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural. Els continguts se centren en els coneixements, procediments i actituds que cal emprar per afrontar la pluralitat de la nostra societat. La dimensió de la recerca i tractament de la informació, present en els dos cursos, es pot considerar una part de la dimensió comunicativa orientada a la iniciació en el camp de la investigació, que és un dels objectius centrals dels estudis superiors.

Per desenvolupar els continguts cal la coordinació entre el professorat de totes dues matèries de llengua i literatura. Cada centre ha de dissenyar un projecte propi, de manera que s'evitin repeticions i s'afavoreixin relacions significatives.

Programació de matèria

Llengües estrangeres

Els continguts de llengües estrangeres es presenten repartits en dos cursos. La seva organització no es presenta en llistes desvinculades, sinó més aviat com un conjunt de continguts que s'aborden preferiblement a primer o a segon i que es reprenen de manera cíclica en un procés d'augment progressiu de la complexitat de l'actuació de l'aprenent.

Els continguts de la matèria de llengua estrangera comparteix amb les de català i castellà l'estructuració en quatre dimensions, amb el benentès que, en el cas de la llengua estrangera, el treball s'organitzarà principalment a partir de la dimensió comunicativa. Els continguts de primer i segon presenten petites variacions, i s'ha d'entendre que la progressió de primer a segon curs és marcada principalment per la prioritització a primer de Batxillerat dels continguts integrats en l'àmbit de la comunicació oral; les millores progressives en fluïdesa, complexitat, cohesió, coherència, adequació i correcció formal dels enunciats produïts o descodificats per l'aprenent; la progressiva capacitat d'abordar temes més allunyats de la pròpia experiència personal, els quals poden ser presentats de manera més abstracta, i d'abordar tasques de més alta demanda cognitiva, i la lleugera disminució dels suports per a la comprensió i expressió de missatges durant la realització de les tasques.

En qualsevol cas, s'ha d'entendre que tots els continguts propis de primer de Batxillerat són, per totes aquestes raons, continguts propis també de segon, i que el fet que determinats continguts estiguin situats preferiblement a segon no implica que a primer no es puguin portar a terme activitats introductòries que preparin l'estudiant per al treball més sistematitzat del curs següent.

Connexió amb altres matèries

Des de la perspectiva de la construcció dels sabers propis de cada matèria, totes les matèries s'han de plantejar el treball coordinat de la competència comunicativa. Per aquest motiu, tots els continguts d'aquesta dimensió s'han d'interpretar en la clau de cadascuna de les matèries.

Si es pren com a referència l'aprenentatge de llengües estrangeres, el seu domini facilita l'accés i la transmissió de sabers en els diferents àmbits de coneixement acadèmic, alhora que aquests coneixements poden prendre noves perspectives en ser abordats com a temes de discussió en les classes de llengua estrangera. Així, doncs, tots aquests aspectes s'han d'atendre d'una manera especial quan s'utilitzi com a llengua vehicular de les matèries no lingüístiques alguna altra llengua que no sigui el català.

El mateix que s'ha dit respecte a la dimensió comunicativa cal aplicar-ho a la dimensió de recerca i tractament de la informació. Entre tot el professorat cal consensuar els continguts pensant, sobretot, en la realització del treball de recerca.

La coordinació, i tant com es pugui la integració, de totes les matèries lingüístiques és el primer que cal fer d'una manera global per aconseguir un bon domini de les llengües. Com diu el Marc Europeu Comú de Referència, els humans tenim una competència subjacent comuna, la competència pluri-lingüe i intercultural, el desenvolupament de la qual demana una coherent coordinació de tot el professorat. Hi ha un primer nivell de coordinació, bàsic i imprescindible, que consistiria en la informació del que es fa en cadascuna d'elles. L'ideal, però serà l'articulació dels objectius i continguts.

Programació de matèria

En aquest camp hi ha molts elements que es poden compartir, tot evitant les repeticions inútils. Per exemple en aquests continguts: ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida, i per defensar els punts de vista personals amb precisió i respecte vers les altres persones. Lectura i treball sistemàtic de textos de tipologia diversa, amb interpretació guiada de les idees complexes i posicionament crític davant el text literari, els mitjans de comunicació o altres. Observació atenta de discursos de tota mena, identificació del registre lingüístic i del gènere o tipologia, si escau, i anàlisi pragmàtica dels discursos per a una captació rigorosa del contingut, a fi d'adoptar una posició crítica en la seva interpretació.

En un altre àmbit, les matèries lingüístiques tenen en comú amb l'àmbit de Ciències socials l'aproximació a l'actualitat política, econòmica, social, cultural a través de la lectura de la premsa –impresa o en format digital– i el visionament de noticiaris. Aquestes activitats afavoreixen el debat sobre les causes i conseqüències dels esdeveniments del nostre entorn, amb la qual cosa s'ofereix un terreny de reflexió totalment compartit amb les matèries de Filosofia i ciutadania, Història de la filosofia i Història. Amb aquestes matèries caldrà establir una coordinació eficaç que eviti repeticions i que afavoreixi les necessàries transferències de recursos, principalment de coneixements i de procediments.

Així mateix, el treball sobre les manifestacions artístiques de la literatura universal o sobre el cinema permet explorar temes, obres i autors a través d'una llengua estrangera i presenta oportunitats per abordar el valor de les diferents llengües i cultures.

Consideracions sobre el desenvolupament del currículum

L'aprenentatge de llengües no és el resultat de l'acumulació de sabers superposats, presentats de forma lineal, sinó que cal assegurar que en cada curs es reprenquin de manera cíclica els diferents continguts. Per això és important l'elaboració d'un projecte propi de cada centre educatiu que precisi els continguts de manera que s'evitin repeticions i s'afavoreixin relacions significatives, tot evitant que cada un dels continguts sigui tractat aïlladament dels altres.

Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura

Per al desenvolupament del currículum és molt necessària la coordinació de tot el professorat. Es tracta d'afavorir l'enfocament comunicatiu i la recerca i el tractament de la informació en relació amb tots els continguts de les matèries. El fet que totes les llengües tinguin una mateixa estructura de currículum i que el català i el castellà prenguin, a més, els mateixos continguts, n'hauria de facilitar l'acord. Per això, la planificació coordinada entre tot el professorat de llengües i entre aquest professorat i el de les altres matèries és essencial per garantir una millora substancial en l'educació lingüística integral de l'alumnat de Batxillerat.

La llengua s'aprèn mitjançant el seu ús en situacions que incitin a la utilització de recursos variats. Per això, cal plantejar unitats d'ensenyament-aprenentatge-comunicació que afavoreixin les interaccions per aprendre, la reflexió sobre l'elaboració dels discursos i el treball col·laboratiu per tal de comunicar els coneixements elaborats o assolits.

Programació de matèria

Un element complementari afavoridor de l'aprenentatge de llengües és la presa de consciència sobre la relació entre els significats i les formes lingüístiques que vehiculen aquests significats. El treball de sensibilització sobre formes gramaticals, marcadors discursius, efectes pragmàtics dels enunciats, de la sintaxi de la imatge, etc., cal fer-lo a partir de les activitats de comunicació en situacions reals o simulades, que es desenvolupen a la classe de llengua.

Segons això, les seqüències de continguts no s'han de fer a partir de la lògica de les teories lingüístiques, literàries o dels llenguatges audiovisuals, sinó a partir d'unitats comunicatives, per fer possible la construcció de la pròpia consciència dels mecanismes de funcionament de les llengües i els llenguatges dels diferents sistemes de comunicació que la vehiculen en la nostra societat.

L'estudi de la literatura ha de partir del contacte directe amb les obres, la qual cosa fa necessari disposar de material que ajudi a la contextualització i a la interpretació d'acord amb les coordenades del moment de la creació. El nucli del treball de cada matèria (català i castellà) serà la lectura d'obres completes o antologies de diferents gèneres. A partir d'aquestes lectures i l'anàlisi i contextualització bàsica per al reconeixement de les seves característiques, s'elaboraran treballs que podran ser en diferents suports i formats, amb la qual cosa s'afavorirà l'assoliment de les eines bàsiques per a la realització del treball de recerca de Batxillerat.

La lectura d'obres de literatura o de la premsa, així com l'audició de cançons i recitals de poesia, l'assistència a obres teatrals i cinema, el visionament d'audiovisuals o d'altres, ha de permetre establir relacions entre textos, idees i situacions socials i històriques, com a eina per a la construcció de la pròpia identitat en integrar-se en la cultura oberta, viva, actual i diversa de la nostra societat. Per tant, caldrà guardar l'equilibri entre les obres de reconeguda vàlua que facin presents diferents tòpics, moviments i gèneres literaris i les manifestacions populars i més properes a l'alumnat per cercar-hi els elements que poden motivar-los.

Els objectius fonamentals del treball sobre els textos seran l'estudi dels mecanismes característics del llenguatge literari, la vehiculació de valors, la potència expressiva, així com l'acostament a la realitat actual i a l'experiència pròpia, per tal d'establir un diàleg que faci esdevenir ben viu el llegat clàssic. Amb aquesta finalitat, entre altres, sembla adient tant el treball de recreació i de transformació en altres gèneres i formats, com la comparació, anàlisi i crítica de les diferents versions existents de les obres que són objecte d'estudi.

Atès que l'element estructurador de les activitats docents és el conjunt de continguts relacionats centralment amb la literatura i també amb els mitjans de comunicació, cal assegurar que en les diferents llengües i cursos es tinguin en compte les distintes perspectives de l'estudi de cada un d'aquests continguts: els diferents gèneres/formats, els tòpics, els moviments literaris...

La matèria es desenvolupa en dos cursos, però, en fer-ho en les dues llengües, cal articular els continguts de manera que no es repeteixin innecessàriament, sinó que s'estableixin relacions significatives entre els aprenentatges.

Llengües estrangeres

Les llengües estrangeres s'aprenen principalment mitjançant l'ús. L'aprenentatge de llengües segueix un procés no lineal on l'usuari-aprenent construeix, posa a examen, verifica i reconstrueix hipòtesis sobre el funcionament de la llengua meta. Durant tot el procés l'aprenent, en el seu intent de codificar

Programació de matèria

en llengua meta els seus propis significats, crea enunciats que es desvien de la norma. El pas per fases de creació d'enunciats agramaticals és necessari en el procés d'aprenentatge, i els errors produïts pels usuaris-aprenents en les activitats comunicatives s'han d'entendre com a estadis indispensables en el procés d'adquisició i, alhora, com a elements que aporten al professorat pistes sobre el treball metalingüístic que, de manera més o menys conscient, porta a terme l'aprenent-usuari.

La interacció entre aprenent i expert o entre aprenents és, alhora, objectiu i mitjà essencial per a l'aprenentatge de llengües, per la qual cosa el fet de garantir l'ús normalitzat de la llengua meta com a llengua vehicular de l'aula és un principi metodològic irrenunciable en el Batxillerat. L'elecció de temes de conversa i debat per a l'aula de llengua estrangera ha de defugir els habituals tòpics triats per exemplificar estructures gramaticals predeterminades i d'assumptes inicialment interessants que queden desvirtuats per la utilització de textos inautèntics, i ha d'optar per abordar temes que interpel·lin el jovent de manera que aquest s'impliqui en les converses o debats.

L'apropament a l'èxit comunicatiu ha de guiar de forma determinant la selecció d'objectius, continguts i activitats a les aules de llengües estrangeres. Pel que fa a la segona llengua estrangera s'ha d'assegurar almenys la capacitat de l'aprenent per funcionar com un usuari bàsic d'aquesta llengua. En el cas de la primera llengua estrangera, la meta ha de ser el parlant en vies d'esdevenir un usuari independent, que pot comprendre les idees principals d'una informació clara sobre temes relatius a la feina, l'escola, l'oci, etc.; fer front a la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer quan es visiten altres països o es reben visitants; produir un discurs senzill i coherent sobre temes que li són familiars o d'interès personal, i descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, i donar raons i explicacions de les opinions i projectes de manera breu.

L'ús de temes procedents de les matèries de llengües i literatura com a objecte de discussió a l'aula de llengua estrangera és pertinent i enriquidor, i dóna peu a abordar de forma oberta continguts emmarcats en les dimensions plurilingüe i pluricultural, i estètica i literària de la matèria de llengua estrangera. Alhora, aquest procés contribueix de manera decisiva al desenvolupament de la capacitat de reflexió metalingüística i metadiscursiva de l'aprenent, la qual cosa repercuteix favorablement en la millora de les seves habilitats lingüístiques i comunicatives en les altres llengües que fa servir habitualment o/i que està en procés d'aprendre.

Semblantment al que es fa en català i castellà, cal aplicar estratègies de promoció de lectura extensiva a l'aula de llengua estrangera (biblioteca d'aula, *book-crossing*, etc.) amb obres –adaptades o no– interessants per als lectors i lectores als quals van adreçades que fomentin la lectura per plaer i millorin els hàbits lectors. A més, les activitats de lectura guiada de fragments d'obres literàries i la lectura d'algunes d'obres completes curosament seleccionades contribueixen al desenvolupament de la competència estètica i literària.

La finalitat comunicativa de les tasques proposades ha de ser compresa i compartida pels aprenents, únic camí perquè les activitats es portin a terme amb alguna garantia d'èxit. La inclusió de temes de conversa o debat a l'aula relacionats amb autors o personatges literaris pot ajudar a millorar la cultura literària i històrica dels aprenents.

Les diferents possibilitats d'accés a la llengua estrangera (activitats extracurriculars, viatges, etc.) dels estudiants d'una mateixa aula de Batxillerat fa necessària la previsió d'ajustaments per atendre la diversitat a l'aula.

Programació de matèria

Avaluació de l'àmbit de llengües

En plantejar l'avaluació sumativa i certificativa, el criteri bàsic ha de ser la capacitat comunicativa; d'una manera més concreta, la que és necessària per al desenvolupament de les activitats d'aprenentatge.

Les dades sobre el progrés dels estudiants obtingudes a través de tasques d'avaluació formal –exàmens o altres formats– s'hauran de complementar amb activitats d'avaluació semiformal o informal, com ara l'observació sistematitzada de l'actuació dels estudiants durant les activitats d'aprenentatge, la valoració de dossiers de treball o d'altres.

Perquè les tasques d'avaluació formal acompleixin la funció d'aclarir les prioritats de la matèria, és essencial que inclogui, a més dels escrits, tasques d'avaluació de les competències orals productives.

Per objectivar el grau d'assoliment en cada àmbit de comunicació, oral, escrita i audiovisual, es poden fer servir diferents instruments d'observació com ara les llistes de control, les escales o les graelles d'observació. El Portafolis Europeu de Llengües ofereix un conjunt de descriptors de competències d'inaltimitable valor per a l'aprenent i el professorat.

Les activitats d'avaluació formativa o formadora són essencials perquè el professorat pugui ajustar progressivament la seva acció docent a les necessitats dels estudiants i perquè l'alumnat esdevingui agent del seu progrés. Les activitats d'auto i coavaluació, a més, són essencials pel desenvolupament de l'autonomia de l'aprenent que li ha de permetre fixar-se metes realistes d'aprenentatge, i planificar i executar les accions convenients i necessàries per aconseguir-les.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació són especialment profitoses si es presenten associades al sistema d'avaluació sumativa. Per aquesta raó, es recomana que els estudiants aprenguin a fer servir les escales de descriptors que el professorat utilitza en l'avaluació sumativa, si cal, mitjançant versions simplificades.

Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura

Objectius

Les matèries de Llengua catalana i literatura i Llengua castellana i literatura del Batxillerat tenen com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Valorar les llengües com a mitjans de comunicació i de cohesió social, com a eines d'aprenentatge i com a instruments d'accés a l'oci i al plaer estètic.
2. Llegir, analitzar, explicar, apreciar i valorar de manera crítica els textos literaris, per entendre'ls i interpretar-los d'acord amb els diferents contextos històrics i socials.
3. Potenciar la imaginació i l'abstracció, per descobrir la literatura com a via de representació i interpretació del món i de la vida, cosa que comporta un enriquiment personal directament relacionat amb la capacitat per gaudir del plaer estètic.
4. Expressar oralment, per escrit i amb l'ús d'altres mitjans complementaris la reflexió que genera la lectura i l'anàlisi dels textos literaris.

Programació de matèria

- 5.** Participar de manera activa, reflexiva i crítica en interaccions comunicatives de diferent manera que són necessàries per a la realització de les tasques, la construcció de coneixements o la participació en la vida social.
- 6.** Comprendre discursos orals i escrits propis dels diferents contextos de la vida social i cultural, i especialment dels àmbits acadèmics i dels mitjans de comunicació.
- 7.** Ser capaços de fer un ús correcte de la llengua en diferents situacions i amb diferents finalitats, especialment en l'àmbit acadèmic. Prendre consciència de la pròpia manera d'expressar-se per millorar l'eficàcia comunicativa.
- 8.** Fer del coneixement gramatical una eina eficaç per a aprofundir la comprensió, anàlisi i comentari de textos i, en general, en la millora de l'ús de la llengua.
- 9.** Obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, emprant amb autonomia i esperit crític les tecnologies de la informació i la comunicació.
- 10.** Conèixer i valorar la riquesa de la realitat plurilingüe i pluricultural del món actual i més concretament de Catalunya i d'Espanya.
- 11.** Analitzar els diferents usos socials de les llengües i evitar els estereotips lingüístics que comporten judicis de valor i prejudicis.

Programació de matèria

Continguts

Primer curs

Dimensió estètica i literària

Participació en converses sobre textos literaris

- Gestió fluida i espontània de les interaccions orals en la realització de comentaris literaris i per a la construcció del coneixement.
- Ús de les estratègies necessàries per adequar-se en cada moment als altres participants en la interacció i per col·laborar-hi eficaçment.
- Ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat perquè la interacció sigui reeixida, i per defensar els punts de vista personals sobre literatura amb precisió i respecte vers les altres persones.
- Participació en converses sobre literatura amb flexibilitat i eficàcia, matisant les opinions pròpies i responent adequadament en situacions d'humor, doble sentit, formals o de caràcter col·loquial.

Comprensió de discursos literaris

- Lectura, anàlisi i comprensió crítica de textos literaris, per tal d'interpretar l'expressió de diferents contextos històrics i socials, i a fi que ajudin a l'enriquiment personal i a la descoberta del plaer estètic.
- Lectura en veu alta i comentari d'obres breus i de fragments representatius de les distintes èpoques, gèneres i moviments, de manera que es reconeguin les formes literàries característiques, es prengui consciència de certs temes i de l'evolució de la manera de tractar-los.
- Comentari interpretatiu de textos literaris rellevants de la nostra història, tot relacionant-los amb els corrents estètics i literaris en els quals s'inscriuen i fer la comparació amb altres obres de la literatura universal.
- Consolidació de l'autonomia lectora i valoració de la literatura per al coneixement d'altres mons, temps i cultures.
- Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn i de biblioteques virtuals.
- Comprensió, anàlisi i caracterització dels recursos propis del món de la ficció (especialment de la literària) en la societat actual.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Elaboració d'un discurs crític argumentat a partir de la lectura dels textos literaris, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- Elaboració de textos amb voluntat literària a partir de l'anàlisi i la imitació tècnica de models dels escriptors i escriptores que han estat objecte d'anàlisi.

Programació de matèria

- Planificació de l'estructura del discurs en relació amb els gèneres tradicionals: prosa, poesia i teatre.
- Composició escrita i audiovisual de breus seqüències de teatre, cançó, guió cinematogràfic, còmic, publicitat..., amb especial atenció al llenguatge literari.

Coneixement dels textos clàssics de la literatura

- Coneixement de la tradició literària (oral i escrita) a partir del contacte directe amb el text i amb l'ajut complementari d'altres mitjans.
- Identificació de la simbologia, dels estereotips i dels tòpics de l'imaginari col·lectiu en textos literaris, i amb l'ajut de recursos audiovisuals (cançons, pel·lícules...).
- Identificació i contextualització de manifestacions literàries diverses en l'estructura dels diferents gèneres literaris, tal com apareixen en els contextos històrics i culturals: narratius, poètics, teatrals o d'altres.
- Reconeixement de les convencions, interpretacions i adaptacions d'obres representatives de la nostra història literària en el teatre, el cinema i altres manifestacions estètiques.
- Identificació de les formes retòriques que constitueixen els recursos més habituals del llenguatge literari.
- Reflexió sobre els grans temes de la literatura, relacionant-los amb obres de gèneres diversos i focalitzant-ho, bàsicament, en autors i autores contemporanis.

Literatura catalana

- Les formes i els temes narratius al llarg de la història: de la prosa de Ramon Llull a la novel·la cavalleresca: *Tirant lo Blanc* i *Curial e Güelfa*. Literatura popular: les rondalles. El desenvolupament de la novel·la realista i naturalista: Narcís Oller.
- Els nous models narratius en el segle xx: narrativa modernista (Víctor Català), narrativa de postguerra i contemporània (Mercè Rodoreda, Pere Calders, Manuel de Pedrolo).
- Poesia: formes i temes. De la poesia trobadoresca a la poesia del segle xv: Ausiàs March. La poesia popular: el cançoner. La Renaixença: poesia romàntica (Jacint Verdaguer). La poesia del segle xx: poesia modernista (Joan Maragall, l'Escola Mallorquina), noucentista (Josep Carner), avantguardista (Joan Salvat-Papasseit), la poesia de tradició simbolista (Carles Riba, J. V. Foix), la poesia de postguerra (Salvador Espriu, Pere Quart), la poesia contemporània (Miquel Martí i Pol, Gabriel Ferrater).
- Teatre: formes i temes. Dels orígens del teatre al teatre del segle xix: la Renaixença (Àngel Guimerà). El teatre del segle xx: teatre modernista (Santiago Rusiñol, Joan Puig i Ferrer), el teatre de Josep M. de Sagarra, teatre de postguerra (Joan Oliver), teatre contemporani (Joan Brossa).
- L'assaig i el memorialisme al llarg del segle xx (Josep Pla i Joan Fuster).

Programació de matèria

Literatura castellana

- Les formes i els temes narratius al llarg de la història: de l'èpica medieval i les formes tradicionals del relat a la novel·la. Cervantes i la novel·la moderna. El desenvolupament de la novel·la realista i naturalista en el segle XIX. De la novel·la realista i naturalista als nous models narratius en el segle XX. La novel·la i el conte hispanoamericans en la segona meitat del segle XX.
- La poesia: formes i temes. De la lírica popular i culta de l'edat mitjana a les noves formes i temes de la poesia del Renaixement i el Barroc (Garcilaso, Lope de Vega, Quevedo, Góngora). Les innovacions de la lírica romàntica. De les innovacions de la lírica romàntica i el simbolisme a les avantguardes (Bécquer, Machado, Lorca...). Tendències de la lírica en la segona meitat del segle XX. La presència de la poesia hispanoamericana.
- El teatre: formes i temes. Dels orígens del teatre en l'edat mitjana al teatre modern. Lope de Vega i el teatre clàssic espanyol, característiques, significat històric i influència en el teatre posterior. Del teatre romàntic a la tradició i renovació en el teatre del segle XX.
- L'assaig: els orígens del periodisme i de l'assaig en els segles XVIII i XIX. L'evolució de l'assaig al llarg del segle XX.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Ideació, planificació i execució individual o en grup de projectes de recerca en literatura, en la realització dels quals calgui la captació, selecció, processament i interpretació de dades i la comunicació oral, escrita i/o audiovisual dels resultats.
- Identificació i localització de la informació contrastant-ne el rigor i la credibilitat.
- Elaboració de continguts interpretant la vinculació entre informació diversa i ampliant el coneixement.
- Elaboració del producte final amb la forma i el contingut adients.
- Comunicació pertinent del producte final i de les conclusions, a partir del coneixement dels canals de difusió.
- Ús de les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Consciència de la dimensió ètica del maneig i ús de la informació (conèixer la forma adequada de respectar els drets d'autoria, de citar adequadament les fonts consultades seguint alguna norma acceptada, d'ús ètic de la informació obtinguda).

Programació de matèria

Continguts comuns amb altres matèries

- Interacció, comprensió i expressió de missatges orals, escrits i audiovisuals.

Criteris d'avaluació

1. Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres escrites o audiovisuals de reconeguda vàlua literària o estètica, en la mesura que estableixen una clara relació entre la ficció, l'artificiositat i la realitat humana i com a expressió del context històric i social al qual pertanyen.
2. Identificar els diversos gèneres literaris i les seves característiques, i també els grans temes de la literatura, les icones de l'imaginari col·lectiu i els recursos literaris en les obres de la literatura, tant dins la nostra cultura com en altres manifestacions culturals universals.
3. Elaborar textos escrits amb finalitat estètica, a partir de l'anàlisi, imitació o inspiració en models dels escriptors i escriptores que han estat objecte d'anàlisi, aportant elements de la pròpia creativitat i de la visió personal i col·lectiva de la realitat, utilitzant els gèneres que són pertinents en cada creació i planificant el discurs adaptant-lo a les característiques.
4. Conversar de manera raonada usant les estratègies necessàries per superar col·laborativament les dificultats que poden sorgir en les situacions comunicatives pròpies de les tasques acadèmiques, fent ús dels elements verbals i no verbals adequats a cada situació.
5. Realitzar treballs sobre temes literaris, tenint en compte els components d'un treball acadèmic i tenint cura de la comunicació dels resultats, nous coneixements o el producte final de forma oral, escrita o audiovisual de manera que respecti la formalitat pròpia d'aquests treballs.
6. Planificar la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítiques de les fonts emprades; elaborar i organitzar la informació obtinguda per tal que sigui susceptible d'anàlisi i discussió, i afavoreixi la construcció de nous coneixements.
7. Llegir significativament durant el curs les obres programades de les literatures catalana i castellana, tot valorant la capacitat de comprensió i d'interpretació, així com l'enriquiment personal aportat.
8. Cooperar amb els companys i companyes en la realització de tasques d'aprenentatge, tot demostrant capacitat d'organitzar-se, responsabilitzar-se, compartir la informació i avaluar el funcionament de l'equip de treball.
9. Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals, escrits i audiovisuals propis, de manera que es promogui l'assoliment de l'autonomia i el rigor en la correcció i autoavaluació de les competències comunicatives pròpies.

Programació de matèria

Llengües estrangeres

Objectius

La matèria de llengües estrangeres del Batxillerat té com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

- 1.** Valorar les llengües estrangeres com a mitjans per comunicar, com a eines d'aprenentatge, tant per accedir a altres coneixements i informació com per transformar-los o crear-ne de nous, i com a instrument que obre possibilitats d'accés al lleure i al plaer estètic.
- 2.** Participar en converses cara a cara, telefòniques o electròniques amb parlants nadius i no nadius sobre temes relatius a l'entorn on es mou l'aprenent, com ara els estudis, el lleure, el dia a dia o els temes d'actualitat, i fer front a la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer en el moment que la llengua objecte d'aprenentatge esdevé la principal llengua de comunicació (viatges, intercanvis...).
- 3.** Produir un discurs eficaç, senzill i coherent sobre temes que són familiars o d'interès personal i descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, i aportar raons i explicacions de les opinions i projectes de manera breu i entenedora.
- 4.** Comprendre les idees principals d'informació oral i escrita clara sobre temes relatius a l'entorn on es mou l'aprenent: els estudis, el lleure, el dia a dia, i de temes d'actualitat.
- 5.** Comprendre globalment i gaudir d'obres completes originals rellevants per als aprenents, com ara contes o novel·les breus, pel·lícules, documentals, còmics, cançons, produccions digitals, etc., fent servir, si escau, diferents tipus de suport (diccionaris, glossaris, subtítols...).
- 6.** Desenvolupar una actitud de reflexió sobre la llengua en la comunicació amb la finalitat de millorar les produccions pròpies i comprendre les dels altres, mostrant una capacitat de raonament pròpia i esperit crític.
- 7.** Prendre consciència del propi procés d'aprenentatge, de les estratègies per aprendre i dels recursos a l'abast, i desenvolupar un grau d'autonomia suficient que al final de l'escolaritat permeti prosseguir l'aprenentatge de les llengües estrangeres ensenyades al centre, i iniciar-se en l'aprenentatge d'altres llengües.
- 8.** Valorar críticament diferents expressions culturals i artístiques lligades a la realitat lingüística i social de les comunitats que parlen la llengua estrangera, per tal d'aconseguir una millor comprensió de cultures distintes de la pròpia, i una millor comunicació amb els seus parlants, comprenent alhora el valor relatiu de les convencions socioculturals.
- 9.** Conèixer i valorar la riquesa de la realitat multilingüe i pluricultural del món actual. Prendre consciència de les varietats d'ús de la llengua meta com a llengua primera, segona o llengua de comunicació internacional en diferents zones geogràfiques del món, i en diferents àmbits d'ús: comerç, ciència, lleure, relacions personals, etc.

Programació de matèria

- 10.** Acceptar com a part ineludible de l'aprenentatge l'ansietat produïda quan es troben entrebancs en la comunicació en llengua estrangera. Desenvolupar estratègies per superar la inseguretat d'un mateix, i sensibilitat envers les dificultats dels parlants al·lòctons quan parlen la llengua pròpia.

Primer curs

Dimensió comunicativa

Participació en interaccions orals, escrites i audiovisuals

- Utilització de manera habitual de la llengua estrangera com a llengua vehicular a classe.
- Participació activa en converses reals cara a cara i a través de mitjans electrònics, que abordin diverses situacions i temes rellevants per a l'aprenent.
- Ajustament de la manera d'intervenir en la conversa tenint en compte el grau de familiaritat amb l'interlocutor i el grau de formalitat del context.
- Presa i cessió del torn de paraula de manera apropiada.
- Comprovació de la comprensió quan es troben dificultats en la conversa, i demanda i oferiment d'aclariments.
- Participació activa en discussions o debats orals sobre temes familiars i rellevants per a l'aprenent, o en fòrums digitals, escoltant o llegint atentament, expressant de manera breu la pròpia opinió.
- Correspondència informal simple amb finalitats diverses, tant en suport paper com per via electrònica, respectant les convencions de cada gènere i mostrant nivells de correcció formal suficient per a l'eficàcia del missatge.

Comprensió de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Alt grau de comprensió del discurs propi de l'aula, tant oral com escrit: instruccions per executar les tasques de classe, organització de la feina, explicacions del professorat i dels companys i companyes.
- Comprensió bàsica de la funció i la intenció discursiva principal de diferents documents orals i escrits.
- Comprensió dels elements centrals de narracions, explicacions i converses autèntiques enregistrades en àudio o vídeo amb durada, complexitat cognitiva, lingüística i discursiva limitades, en condicions determinades: situacions de la vida quotidiana, en varietats estàndard de la llengua, amb unes condicions d'audibilitat i intel·ligibilitat favorables.
- Identificació de les idees principals i extracció d'informació específica principal de varietat de tipus de textos orals i escrits sobre temàtiques d'actualitat, d'interès general i de divulgació de diferents camps del saber provinents de mitjans no especialitzats.

Programació de matèria

- Inferències a partir del context lingüístic, paralingüístic i no lingüístic, en textos orals i escrits.
- Iniciació a la interpretació de titulars de premsa sobre notícies d'interès per a l'aprenent.
- Lectura extensiva de novel·les graduades i d'obres amb valor literari accessibles, completes o adaptades.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Narració oral o escrita simple i eficient d'episodis biogràfics, anècdotes personals i relats històrics o de ficció molt breus.
- Descripció oral o escrita de persones, objectes i llocs amb una finalitat comunicativa.
- Explicacions senzilles a l'entorn d'un tema interessant prèviament preparat, tot explicant raonadament les opcions personals, amb el suport d'elements visuals i/o d'un breu esquema.
- Argumentació bàsica de les idees pròpies en debats o discussions a l'aula.
- Exposició oral de treballs personals o de grup, elaborats amb anterioritat, on s'estableixen relacions de causa i efecte.
- Recitació o dramatització de textos propis o aliens en actuacions en viu preparades amb anterioritat, o enregistrades en àudio o vídeo.

Coneixements del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge

- Reflexió a partir d'activitats de comunicació sobre algunes regles bàsiques de funcionament del sistema gramatical (fonologia, morfosintaxi, semàntica) i sobre normes pragmàtiques i discursives bàsiques, mitjançant processos d'inducció o deducció.
- Interrelació i integració dels coneixements sobre la llengua i la comunicació adquirits en diferents contextos d'aprenentatge formal i no formal (classes de llengües primeres i estrangeres, classes d'altres matèries, vida escolar i privada).
- Utilització eficient dels coneixements sobre la llengua i la comunicació adquirits en diversos contextos formals i no formals per millorar la comprensió i expressió en llengua estrangera.
- Presa de consciència sobre els propis processos d'aprenentatge de la llengua, la utilitat de les estratègies desenvolupades en la comprensió i producció de missatges.
- Autoavaluació de les pròpies fortaleses, dificultats en l'aprenentatge i competències en llengua estrangera assolides. Identificació dels progressos i d'àrees de millora prioritàries.
- Presa de consciència sobre la influència dels aspectes emocionals sobre l'aprenentatge de la llengua estrangera, i desenvolupament d'estratègies per superar la inseguretat pròpia del parlant al·lòcton.

Programació de matèria

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Interpretació d'informació presentada de manera gràfica, com ara en taules, diagrames o esquemes, similars als emprats en la vida quotidiana.
- Utilització eficaç de material de consulta tant per trobar informacions (enciclopèdies, revistes, llibres de divulgació, pàgines web) com per millorar les seves capacitats de comprensió i expressió (diccionaris i gramàtiques).
- Discriminació crítica de la fiabilitat de les fonts d'informació consultades.
- Col·laboració per resoldre en equip tasques de tipus cognoscitiu o social, com ara resoldre un problema de lògica o decidir l'organització ideal d'un grup social, i autoavaluació de la capacitat per treballar en equip.
- Elaboració, individualment o en grup, de treballs de tipus acadèmics sobre una àrea cultural o científica d'interès per a l'alumnat: història, literatura, música, ciència, tecnologia etc., respectant les característiques formals d'un treball acadèmic, després d'haver cercat documentació sobre el tema.
- Redacció i posada en comú oralment d'informes breus i senzills explicant el procés que s'ha portat a terme per realitzar una activitat determinada, com ara un petit experiment, i presentar públicament els resultats.
- Planificació i execució, individualment o en grup, de petites recerques o fragments de recerques que impliquin la recollida, processament i interpretació de dades, i la presentació oral de resultats.
- Ús de les eines TIC/TAC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Respecte pels drets d'autoria i citació de fonts segons algun dels estàndards acceptats per la comunitat acadèmica.

Dimensió plurilingüe i intercultural

- Valoració de la riquesa de la realitat multilingüe i pluricultural del món actual i reflexió sobre l'efecte que l'ús de llengües internacionals pot tenir en la preservació de la diversitat lingüística.
- Presa de consciència sobre les varietats de la llengua meta a les zones geogràfiques on es parla com a llengua primera o segona; de l'ús que se'n fa com a llengua de comunicació internacional, i de la no-correspondència unívoca entre la llengua meta i les diferents cultures que utilitzen aquesta llengua com a vehicle d'expressió.
- Sensibilitat envers les dificultats dels parlants al·lòctons quan parlen la llengua pròpia.

Programació de matèria

Dimensió estètica i literària

- Lectura amb comprensió suficient, facilitada per l'ús de glossaris o d'altres elements de suport, de fragments literaris curiosament seleccionats pel seu interès per als aprenents, el seu valor literari o històric i la seva complexitat lingüística.
- Lectura amb comprensió suficient d'alguna obra completa original, amb valor literari, adequada i accessible (novel·la curta, conte, etc.).
- Reacció personal davant una obra de valor estètic (literària, cinematogràfica, còmic) expressada oralment o per escrit, utilitzant com a suport anotacions, esquemes, etc.

Criteris d'avaluació

1. Comprendre sense gaires dificultats les explicacions, instruccions i indicacions detallades del professor/a i les que apareixen en el material de treball escolar.
2. Comprendre les idees principals i els detalls essencials de converses, debats, narracions o explicacions on participen nadius o/i no nadius, tant si s'assisteix en directe com si està enregistrada, sempre que es parli amb claredat i en varietats estàndard de la llengua.
3. Comprendre el sentit general d'obres audiovisuals autèntiques en versió original amb subtítols.
4. Iniciar i mantenir converses informals senzilles amb parlants de la mateixa edat sobre temes d'interès comú.
5. Identificar les dificultats en el flux comunicatiu dins la conversa i desplegar recursos (reformulacions, demandes de repetició, etc.) per reparar els problemes detectats.
6. Prendre la paraula i cedir-la de manera apropiada en converses i debats.
7. Participar en converses i debats de classe per intercanviar idees i opinions, i arribar a acords argumentant breument la pròpia opinió.
8. Explicar amb relativa fluïdesa els propis interessos, experiències personals, plans i il·lusions.
9. Explicar històries, trets biogràfics i anècdotes --personals o no--, i descriure persones, objectes i llocs.
10. Fer breus presentacions orals públiques prèviament preparades sobre un tema d'interès (actualitat, contingut acadèmic, petita recerca, etc.) fent servir estratègies per captar i mantenir l'atenció de l'audiència.
11. Explicar breument el procés o el resultat d'un treball propi o de grup, amb el suport de breus anotacions.
12. Llegir amb velocitat i comprensió suficient lectures graduades o novel·les adaptades de nivell mitjà.
13. Comprendre detalladament textos de tipologia diversa i dificultat controlada i realitzar tasques relacionades amb la lectura.

Programació de matèria

- 14.** Comprendre el sentit global de notícies autèntiques sobre temes rellevants per a l'aprenent, aparegudes en premsa tradicional o electrònica fent servir les informacions que aporten els elements textuais i icònics de la notícia: titular, entradetes, fotos, infograma, secció del diari, etc.
- 15.** Donada una finalitat determinada, trobar informació rellevant, avaluar la fiabilitat de la font i citar-la de manera adequada.
- 16.** Redactar un text d'un o dos paràgrafs breus sobre un tema pròxim als interessos dels estudiants on s'expliqui de manera ordenada i coherent un fet, idea, opinió, etc., amb correcció formal (ortogràfica i morfosintàctica) bàsica.
- 17.** Cooperar amb els companys en la realització de tasques d'aprenentatge demostrant capacitat d'organitzar-se, responsabilitzar-se, compartir la informació i avaluar el funcionament de l'equip de treball.
- 18.** Utilitzar els coneixements adquirits a l'aula de llengua estrangera i en altres contextos formals i no formals per millorar l'actuació en llengua meta.

Programació d'aula

UNITAT 1. El llenguatge literari

OBJECTIUS

- Valorar la literatura com a acte de comunicació lingüística.
- Llegir, analitzar i valorar de manera crítica els textos literaris per fer-ne la interpretació.
- Identificar les característiques formals del gènere poètic.
- Identificar els recursos narratius principals d'un text en prosa.
- Distingir les característiques pròpies d'un text teatral i del gènere cinematogràfic.
- Fer el comentari interpretatiu d'un text literari seguint una pauta preestablerta.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.
- Expressar oralment i per escrit les vivències, les anàlisis i les explicacions que han tingut com a base les lectures dels textos literaris.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- El llenguatge literari
 - Els gèneres literaris
- Els gèneres literaris. La poesia
 - Característiques de la poesia
 - Elements bàsics
 - Recursos retòrics
 - Altres formes de poesia
- Els gèneres literaris. La narrativa
 - Característiques de la narrativa
 - Elements bàsics
 - Classificació de la narrativa
- Els gèneres literaris. El teatre
 - Característiques del teatre
 - Elements bàsics
 - Classificació del teatre
- Cinema i literatura
 - Història del cinema
 - La indústria cinematogràfica arreu del món
 - Literatura i cinema

Programació d'aula

- Guió per al comentari de textos literaris
 - Comentari d'un text poètic
 - Comentari d'un text narratiu
 - Comentari d'un text teatral

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva.
- Competència estètica i literària, específicament en el format cinematogràfic.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària en cadascun dels gèneres, seguint unes pautes d'anàlisi i reflexió prèviament estudiades.
- Identificar els diversos gèneres literaris i les seves característiques, i també els grans temes de la literatura, les icones de l'imaginari col·lectiu i els recursos literaris.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítiques de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre sis i set sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 2. La poesia medieval. La Decadència

OBJECTIUS

- Reconèixer els diferents gèneres de la poesia trobadoresca.
- Reconèixer les característiques de l'obra poètica d'Ausiàs March.
- Identificar les característiques més representatives de la literatura de l'escola valenciana.
- Comprendre les implicacions històriques i polítiques de la davallada lingüística i literària que caracteritza el període comprès entre els segles *xvi* i *xviii*.
- Reconèixer el valor de la literatura popular i identificar les característiques dels gèneres que comprèn.
- Redactar comentaris literaris de fragments representatius dels autors o gèneres estudiats seguint un esquema establert prèviament.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- El feudalisme. Contextualització històrica
- Poesia medieval. La poesia trobadoresca
 - Els trobadors
 - La lírica trobadoresca
- Ausiàs March
 - Vida i obra
 - Influències
 - Els successors de March
- L'escola valenciana
 - L'hegemonia de València
 - Jaume Roig
 - Joan Roís de Corella
- La poesia del segle *xvi* al *xviii*
 - Contextualització històrica
 - La literatura popular
 - La producció poètica al segle *xvi*. El Renaixement
 - La producció poètica al segle *xvii*. El barroc

Programació d'aula

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció poètica dels primers textos medievals fins a l'edat moderna.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la poesia catalana des dels textos medievals fins a l'edat moderna.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítiques de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre set i vuit sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 3. La Renaixença. La poesia modernista i noucentista

OBJECTIUS

- Comprendre el context en què se situa la recuperació lingüística i cultural del segle XIX.
- Conèixer la figura i l'obra de Jacint Verdaguer.
- Reconèixer les característiques estètiques i ideològiques dels autors europeus més rellevants que van incidir en el modernisme català.
- Conèixer la producció poètica de Joan Maragall.
- Reconèixer les circumstàncies socials del noucentisme.
- Identificar les diferències ideològiques i estètiques del noucentisme respecte del moviment anterior.
- Conèixer la producció poètica de Josep Carner.
- Redactar comentaris literaris de fragments representatius dels autors o gèneres estudiats seguint un esquema establert prèviament.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- La Renaixença
 - Contextualització històrica
 - Els Jocs Florals
 - Jacint Verdaguer
- La poesia modernista: Joan Maragall
 - El modernisme català
 - Joan Maragall
- La poesia noucentista: Josep Carner
 - El noucentisme
 - Josep Carner

Programació d'aula

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció poètica de la Renaixença i dels moviments modernista i noucentista.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la poesia catalana de la Renaixença, el modernisme i el noucentisme.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítiques de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre sis i set sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 4. La poesia de preguerra, de postguerra i contemporània

OBJECTIUS

- Comprendre el context històric i ideològic que va actuar de revulsiu cultural i va permetre l'esclat de les avantguardes artístiques.
- Reconèixer les característiques dels moviments avantguardistes.
- Valorar l'especificitat històrica i cultural de Catalunya en el període d'entreguerres.
- Entendre la influència de la postguerra i la transició democràtica posterior.
- Valorar la funció de la poesia en la preservació i l'enriquiment de la llengua censurada.
- Identificar i conèixer els poetes principals dels anys seixanta als noranta.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.

CONTINGUTS

- La poesia d'avantguarda
 - Contextualització històrica
 - L'avantguardisme a Europa
 - Joan Salvat-Papasseit
 - Josep Vicenç Foix
- La poesia dels anys quaranta
 - La poesia de tradició simbolista
 - Carles Riba
- La poesia de postguerra fins als anys seixanta
 - Contextualització històrica
 - Salvador Espriu
 - Joan Oliver
 - Bartomeu Rosselló-Pòrcel
 - Màrius Torres
 - Agustí Bartra
 - Joan Vinyoli
 - Josep Palau i Fabre
- La poesia dels anys setanta
 - Gabriel Ferrater
 - Vicent Andrés Estellés
 - Miquel Martí i Pol

Programació d'aula

- La poesia dels anys vuitanta i noranta
 - Introducció
 - Joan Margarit
 - Narcís Comadira
 - Francesc Parcerisas
 - Pere Gimferrer
 - Enric Casasses
 - Maria-Mercè Marçal

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció poètica de la preguerra, postguerra i contemporània.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la poesia catalana de la preguerra, postguerra i contemporània.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítics de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre vuit i nou sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

UNITAT 5. La narrativa medieval

OBJECTIUS

- Valorar la literatura com a acte de comunicació lingüística.
- Conèixer els aspectes biogràfics que incideixen en l'obra de Ramon Llull.
- Identificar els trets definidors de l'obra de Ramon Llull i reconèixer-los en fragments representatius.
- Reconèixer les característiques de la literatura historiogràfica medieval.
- Situar la literatura religiosa i moral dels segles XIV i XV en el seu context històric i ideològic.
- Situar la figura i l'obra de Bernat Metge en el seu context històric.
- Distingir els llibres de cavalleries de la novel·la cavalleresca.
- Analitzar les característiques singulars de la novel·la *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell.
- Fer el comentari interpretatiu de textos literaris narratius dels autors treballats seguint una pauta preestablerta i tenint en compte el seu context històric i cultural.

CONTINGUTS

- Ramon Llull
 - Vida i personalitat
 - Característiques de l'Art lull·liana
- La literatura historiogràfica. Les cròniques
 - La crònica de Jaume I
 - La crònica de Bernat Desclot
 - La crònica de Ramon Muntaner
 - La crònica de Pere III el Cerimoniós
- La literatura moral i religiosa
 - Francesc Eiximenis
 - Sant Vicent Ferrer
 - Anselm Turmeda
- La novel·la cavalleresca
 - La matèria de Bretanya
 - Els llibres de cavalleries
 - Les novel·les cavalleresques
 - *Curial e Güelfa*
 - Joanot Martorell i *Tirant lo Blanc*

Programació d'aula

- L'humanisme
 - La Cancelleria Reial
 - Bernat Metge

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció narrativa des dels primers textos medievals en català fins a l'edat moderna.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la narrativa catalana des dels textos medievals fins a l'edat moderna.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítics de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre set i vuit sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

UNITAT 6. La narrativa del s. xvi al xx

OBJECTIUS

- Valorar la literatura com a acte de comunicació lingüística.
- Reconèixer el valor de la narrativa popular i identificar-ne les característiques.
- Identificar les característiques de la prosa del baró de Maldà.
- Conèixer el procés de recuperació del gènere novel·lístic.
- Reconèixer les característiques realistes i naturalistes en la narrativa catalana, particularment en l'obra de Narcís Oller.
- Fer comentaris literaris de fragments representatius de les novel·les de Narcís Oller a partir d'un esquema establert prèviament.
- Elaborar un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- La narrativa del segle xvi al xviii
 - La narrativa popular
 - La literatura catalana del segle xviii. La Il·lustració
- La novel·la al segle xix
 - El realisme i el naturalisme
 - Narcís Oller
- La novel·la del segle xx
 - La novel·la modernista
 - Víctor Català

Programació d'aula

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció narrativa del segle XVI al primer quart del segle XX.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la narrativa catalana del segle XVI al primer quart del segle XX.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítiques de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre sis i set sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 7. La narrativa de la preguerra als anys noranta. L'assaig

OBJECTIUS

- Valorar la literatura com a acte de comunicació lingüística.
- Analitzar de quina manera el context històric de la dècada dels anys trenta a Catalunya, especialment la desfeta de la Guerra Civil Espanyola, va determinar l'evolució de la narrativa catalana.
- Conèixer la producció narrativa i periodística més important de Josep Pla.
- Identificar els trets més rellevants de la producció narrativa de Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda i Pere Calders.
- Redactar comentaris literaris de fragments representatius d'acord amb un esquema establert prèviament.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- La narrativa de preguerra
 - Carles Soldevila
 - Miquel Llor
 - Sebastià Juan i Arbó
 - Josep Maria de Sagarra
 - Josep Pla
- La narrativa de postguerra
 - Llorenç Villalonga
 - Mercè Rodoreda
 - Pere Calders
- La narrativa dels anys seixanta
 - El realisme històric
 - La literatura fantàstica
- La narrativa dels anys setanta i noranta
 - Baltasar Porcel
 - Jesús Moncada
 - Montserrat Roig
 - Terenci Moix

Programació d'aula

- Jaume Fuster
- Carme Riera
- Quim Monzó
- L'assaig
 - Joan Fuster
 - Joan Francesc Mira

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció narrativa de la preguerra als anys noranta del segle xx, així com de la producció assagística.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció de la narrativa i d'assaig des de la preguerra als anys noranta del segle xx.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítics de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre set i vuit sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 8. Del teatre dels s. XVI-XVII al teatre modernista

OBJECTIUS

- Reconèixer el valor de la literatura popular i identificar les característiques del gènere teatral.
- Conèixer la figura i l'obra d'Àngel Guimerà.
- Identificar en l'obra d'Àngel Guimerà els aspectes més rellevants del moviment de la Renaixença i alguns elements procedents del Romanticisme europeu.
- Distingir les característiques essencials del teatre modernista, així com les relacions amb els corrents de la dramaturgia europea contemporània i el teatre naturalista, regeneracionista i simbolista.
- Conèixer la figura i l'obra dels principals autors teatrals modernistes: Joan Puig i Ferrer i Santiago Rusiñol.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- El teatre popular entre els segles XVI i XVIII
 - El teatre religiós
 - El teatre profà
- El teatre del segle XIX
 - El teatre popular i d'agitació
 - El teatre culte
 - Àngel Guimerà
- El teatre modernista
 - El teatre naturalista i regeneracionista
 - Joan Puig i Ferrer
 - El teatre simbolista
 - Santiago Rusiñol

Programació d'aula

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció dramàtica culta i popular des del segle XVI fins al modernisme.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció dramàtica culta i popular des del segle XVI fins al modernisme.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítics de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre cinc i sis sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

Programació d'aula

UNITAT 9. El teatre des dels anys trenta fins als anys vuitanta

OBJECTIUS

- Conèixer la producció teatral més destacada del segle xx a Catalunya.
- Identificar en l'obra teatral de Josep Maria de Sagarra els aspectes més rellevants de la seva literatura.
- Distingir les característiques essencials de la recuperació teatral de la dècada dels anys seixanta, així com el context social i cultural en què s'emmarca la renovació de l'escena catalana de la dècada dels anys setanta i vuitanta.
- Conèixer la producció teatral de Salvador Espriu i l'obra de Joan Oliver i Joan Brossa.
- Redactar comentaris literaris de fragments representatius dels autors o gèneres estudiats seguint un esquema establert prèviament.
- Fer un treball monogràfic seguint la pauta indicada sobre un contingut rellevant de la unitat.
- Utilitzar les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.

CONTINGUTS

- El teatre de preguerra: dels inicis a la dècada dels anys quaranta
 - Josep Maria de Sagarra
- El teatre, de la postguerra a la dècada dels anys seixanta
 - Salvador Espriu. Teatre
 - Joan Oliver. Teatre
 - Joan Brossa. Poesia i teatre
- La renovació teatral en les dècades dels anys setanta i vuitanta
 - La dècada dels anys setanta
 - La dècada dels anys vuitanta
 - Josep M. Benet i Jornet
 - Els nous dramaturgs: Sergi Belbel

Programació d'aula

COMPETÈNCIES

- Competència comunicativa, la qual suposa el domini de l'ús de la llengua, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals.
- Competència estètica i literària, en tant que eina per a l'expressió més creativa de la llengua i per al coneixement de la pròpia experiència i de la identitat cultural col·lectiva. Especialment en la producció dramàtica des dels anys trenta fins als anys vuitanta del segle xx.
- Competència plurilingüe i intercultural, en tant que es plantegen connexions i comparacions amb les expressions literàries coetànies d'altres contextos culturals de la literatura universal.
- Competència en la recerca i el tractament de la informació, centrada en aspectes propis de l'àmbit de la producció literària i artística. Especialment en les estratègies metodològiques del treball per projectes i la cooperació entre iguals a l'hora de sistematitzar la recerca de la informació al final de la unitat didàctica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres de reconeguda vàlua literària, especialment pel que fa a la producció dramàtica des dels anys trenta fins als anys vuitanta del segle xx.
- Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals i escrits propis, tant en la resolució dels qüestionaris com en l'elaboració de comentaris crítics.
- Llegir sistemàticament les obres o fragments de les obres proposades en la unitat, tot valorant-ne l'enriquiment personal aportat.
- Elaborar al final de la unitat un treball de forma cooperativa sobre temes literaris, tenint en compte la planificació, la captació i la selecció de les informacions amb les valoracions crítics de les fonts emprades i tenint cura de la comunicació del producte final de forma oral, escrita i audiovisual.

TEMPORITZACIÓ

Per dur a terme aquesta unitat s'aconsella dedicar-hi entre sis i set sessions, de les quals se'n pot reservar una per posar en comú el treball cooperatiu del final de la unitat.

GUIA DIDÀCTICA

SOLUCIONARI

Unitat 1 Solucionari

1. Resposta oberta a criteri del professorat. A l'hora de fer el comentari de Josep Maria Junoy, cal tenir en compte aspectes com ara: la definició de cal·ligrama, la relació amb el cubisme, el *collage* lingüístic, la disposició gràfica del poema (essa central), que Guynemer fou un aviador francès mort en combat durant la Primera Guerra Mundial i el lloc on s'esdevenen els fets, etc.
2. Del fragment de *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda, cal destacar els punts següents:
 - Estructura: Aquest fragment correspon al desenllaç de la novel·la, en el qual la protagonista fa balanç de la seva vida.
 - Punt de vista: Es tracta del punt de vista intern, ja que la protagonista narra els fets en primera persona.
 - Temps: El temps extratextual és la postguerra. Pel que fa al temps intern, el fragment explica la passejada de la protagonista durant les hores que dura la matinada.
 - Personatges: La Colometa és la protagonista de la novel·la, un personatge rodó que evoluciona al llarg de la història i que és descrit indirectament a través dels seus pensaments i reaccions.
3. Resposta oberta a criteri del professorat. És important destacar l'estructura d'un fragment teatral (escena, acte) i els diferents tipus de textos: acotat i principal.
4. Aquest fragment de *L'Hostal de la Glòria* forma part de l'escena V. Cal distingir, en ordre: text acotat, diàleg, text acotat, text literari.
5. *Cent anys projectant cinema* (1895-1995), és un documental de 22 minuts de durada realitzat l'any 1993. Mostra la història i l'evolució tecnològica dels diversos sistemes de projecció d'imatges en moviment: des del mirall màgic del Japó i les representacions d'ombres xineses fins al supercinema Imax.

Els punts principals són els següents:

- a) Fa mil anys: mirall màgic japonès, representacions d'ombres xineses originàries de Java, a l'Índia i la Xina.
- b) Segle ^{xvi}: cambra obscura.
- c) Segle ^{xvii}: precursor de la llanterna màgica: pren model de la tècnica dels espectacles d'ombres xineses.
- d) Segle ^{xviii}: fantasmagories lluminoses, els firaires d'arreu d'Europa difonen els espectacles d'imatges en moviment.
- e) Segle ^{xix}: enginyosos dispositius mecànics investiguen l'exposició d'imatges en moviment. Impressió de figures que es mouen a la pantalla; la fotografia: primers experiments de fotografia en moviment.

Al llarg del segle XIX es produeix un desenvolupament tecnològic de la projecció animada: base del cinema narratiu:

- invenció del cinema: aportacions individuals tot al llarg del segle XIX;
- data oficial: 28 desembre de 1895;
- els germans Lumière mostren en públic els seus films mitjançant el cinematògraf.

Història del cinema:

- cinema mut;
- cinema sonor (1927) més incorporació del color: el cinema és un espectacle consolidat;
- anys cinquanta: competència amb la televisió. Cinema espectacular (tècniques de pantalla):
 - cinerama (macropantalla)
 - cinemascope
- anys setanta: competència amb el vídeo domèstic i augment de canals de televisió.
 - Nou sistema de pantalla gegant:
 - Imax: les imatges juguen amb les sensacions d'equilibri i perspectiva de l'espectador.
- obrint camins alternatius en el camp de les imatges en moviment:
 - làser (holograma)
 - fibra òptica
 - imatges generades per ordinador

Unitat 2 Solucionari

Pàgina 41

1. a) plany; b) sirventès; c) alba; d) tençó
2. En el text de Guillem de Cabestany podem trobar els personatges característics de la lírica trobadoresca. Personatges vinculats a la cort: amic-trobador-vassall, dama casada i gilós. També s'hi identifiquen els trets principals de cadascun d'aquests personatges relacionats amb la seva actitud, sigui cortesa o no, i el tipus de lligam que mantenen entre ells.

Pàgina 45

1. La situació dels vents en la rosa dels vents és la següent:
tramuntana

mestral	gregal
ponent	llevant
garbí	xaloc
migjorn	

2. Poema CXXII: Escrit quan el poeta ja ha assolit la maduresa i demana un falcó perquè l'únic entreteniment que li resta és la cacera. A partir de la segona cobla, indica que si no li'n donen un, tornarà a dedicar-se a l'amor tot i que ja és massa gran.

Poema XVIII: Composició amorosa en què el poeta es declara capaç de sentir amor pur. Un amor en què hi ha una absència absoluta de desig carnal gràcies als secrets que li ha revelat l'Amor .

3. Es tracta d'una cobla esparsa. El tema principal és la timidesa de l'amant davant la dama. Ell es compara amb la imatge del brau (procedent del bestiar) que és vençut per un rival i no torna fins que té prou força per derrotar-lo. L'actitud del poeta se centra en l'esforç per superar aquesta timidesa.

Pàgina 51

1. Rima: excepte el primer vers, que rima amb el quart, la resta de versos fan rima interna (com correspon a l'estructura de versos aparellats de quatre síl·labes).

Honestament	4
prengui conort e reconfort	8
com mils pogui, he dispongui	8
–mos mals refent he contrafent	8
mon dol plaer– trias muller.	8
Ffon-m'acusada una, criada	8
de monestir. Volgui sentir	8
de qui partia; huna sa tia	8
me-n feu parlar, ffeu-me contar	8
qu'era chiqueta quant fon mongeta	8
ella vistida; segui llur vida	8
com a noviçia, ab amiçia	8
dintre vivint anys prop de vint.	8

JAUME ROIG, *Espill*

2. Cal comentar les diferències entre vers i prosa, la facilitat de comprensió dels textos i les similituds i diferències de vocabulari.

Correcció a càrrec del professorat depenent del fragment que decideixi adaptar. La referència bibliogràfica de l'adaptació de M. Aurèlia Capmany és: *L'Espill o llibre de les dones*, 3i4, Sèrie La Unitat, núm. 143, València, 1992.

Pàgina 57

1. Resposta oberta a criteri del professorat. Es poden comentar oralment els recursos que l'alumnat trobi sobretot en nades, cançons i romanços: repeticions, paral·lelismes, tornades, encadenaments, rimes senzilles...

Unitat 2 Solucionari

2. La bellesa de la noia s'expressa amb comparacions:

Boniqueta sou, minyona
com la flor del gessamí...;
Entre el clavell més hermós
i la rosa més galana,
més fragància i hermosura...

La competència amorosa s'expressa amb la imatge: dos pardals en una espiga...

La tristesa i l'enyorança d'amor s'expressen amb una comparació hiperbòlica:

Es dia que te n'anars...
No bastaren teixidors
per teixir-ne mocadors

3. Resposta oberta a criteri del professorat.
4. Resposta oberta. Cal recordar les característiques d'aquest tipus de composicions: poemes anònims, rima assonant, transmissió oral en força casos, com en el romanç que s'està comentant, acompanyats d'alguna melodia i integrats en cançoners que s'interpretaven en festes o trobades populars (és possible que algun alumne reconegui la cançó *La presó de Lleida*). També cal comentar la presència de repeticions i l'estructura dialogada (en forma de pregunta-resposta) com a recursos que faciliten la memorització del romanç.

Pàgina 59

1. Sonet format per dos quartets i dos tercets de versos decasíl·labs de rima consonant: ABBA CDDC EFG EFG.

Pàgina 61

1. El sonet de F. V. Garcia és ple de figures retòriques entre les quals destaquen: hipèrbatons, metonímies, imatges, encavalcaments, hipèrboles i antítesis. Probablement, les més notables són les hipèrbatons dels dos quartets.
2. Sonet de tendència culterana, estructura perfecta, vocabulari culte, complexitat sintàctica, versos decasíl·labs de rima consonant i femenina (ABBA, ABBA, CDE, CDE), temàtica amorosa, dedicat a la bucòlica Flora.
3. Resposta oberta a criteri del professorat. Es pot escollir qualsevol poema de tendència conceptista, com ara: *A una mossa gravada de verola o A l'hermosura d'una donzella nomenada Madrona, passejant-se per los camps de Barcelona, present son galant*.
4. Resposta oberta a criteri del professorat.

Unitat 2 Solucionari

5. Resposta oberta a criteri del professorat. Es pot escollir qualsevol poema de Luis de Góngora o Francisco de Quevedo o potser algun text de Baltasar Gracián.

Pàgina 62

1. Els poemes d'Ausiàs March SÓN:

Textos per ensenyar a amar

El dietari vital del poeta CONSISTEIX A

Anotar les pròpies vacil·lacions.

Constatar la necessitat de superar-se i perfeccionar-se.

Posar en pràctica els seus propis consells amorosos.

Els poemes d'Ausiàs March DESCRIUEN

Un amor inhumà QUE ÉS

angelical

asexuat

Els poemes d'Ausiàs March CORRESPONEN A

Ficció literària

Realitat biogràfica

2. *Vacil·lacions*: dubtes, alternatives, disjuntives, fluctuacions, titubeigs

destí: fat, auguri, averany, sort, planeta

aspiració: afany, anhel, desig, pretensió, interès, ambició

ineludible: inevitable, fatal, forçós, obligat, imposit, indefugible, ineluctable.

3. Accent diacrític.

4. Joan Fuster (Sueca, 1922 – 1992) Llicenciat en Dret. La seva producció literària és extensa i bàsicament assagística. Destaca com a historiador de la literatura i historiador social de la llengua, crític literari i investigador de la cultura.

5. Resposta oberta a criteri del professorat.

Unitat 2 Solucionari

Pàgina 63

1. Aquesta composició està dedicada a Plena de seny, senyal que trobem en el primer hemistiqui del primer vers de la tornada. El cicle *Plena de seny* està format per dinou composicions.

Es tracta d'un poema compost per cinc cobles de vuit versos decasíl·labs amb cesura (4 + 6) i una tornada de quatre versos i rima consonant. Són cobles capcaudades i creucruades que alternen rimes femenines i masculines, tot i que hi predominen les darreres.

El tema és l'enyorament del passat, un passat amorós que contrasta amb un present en què aquest amor ha minvat a conseqüència de l'absència, la manca de fermesa de la dama i els mals consells dels *lausengiers* (envejosos v. 44). En aquest poema s'exposa un pensament present en la tradició clàssica, des del Boeci de *De Consolatione* fins a Dant: no hi ha dolor més gran que recordar el temps feliç quan som malaurats. Ausiàs March amplifica aquest tema mitjançant comparacions i imatges com ara que el millor de la vida és el passat, el no-res (v. 8-10); per tant, el goig que engendra el record d'aquest passat aviva i reduplica la sofrença del viure actual (v. 11-12). La composició es vertebrava a partir de dos eixos: el de la reflexió moral, que ens condueix a la generalització del tema, i el de l'experiència personal del poeta, de la qual és difícil determinar el grau d'intervenció en la composició, cosa que fa que el poema no resulti excessivament doctrinal, però que tingui l'aspror pròpia de March. Aquest esquema (generalització més situació personal) és idèntic al que utilitza en les comparacions.

La composició es pot dividir en tres parts: la formada per la primera estrofa, en què es planteja un tema general de tipus moral en termes abstractes i universals; la segona part, que abastaria les estrofes II, III, IV i V, en què s'ampliarà el tema general amb exemples de casos concrets, similars als usats pels predicadors (v. 13-16), i la tornada, en la qual trobem l'única referència a l'amor de tot el poema. Aquesta estrofa justifica l'afebliment de l'amor entre el poeta i Plena de seny com a conseqüència de l'absència, la poca fermesa i els mals consells i la difamació dels envejosos.

El recurs més utilitzat en aquest poema és la comparació, que estructura les estrofes, des de la primera fins a la cinquena, amb una partició característica: els quatre primers versos plantegen un tema central i els quatre darrers exposen un exemple concret i personal que reflecteix l'experiència del poeta. March usa l'estil de la predicació moral i desenvolupa en forma narrativa imatges amb personatges que es troben en situacions límit. Per exemple, en la segona (v. 13-16) trobem la imatge del condemnat a mort; en la tercera (v. 22-24), la comparació amb la mare que dóna verí a l'infant; en la quarta (v. 31-32), el malalt terminal, i en la cinquena (v. 33-40), l'exemple de l'ermità solitari apartat del món.

La tornada és farcida de tòpics trobadorescos que refermen la vinculació de March amb aquesta tradició. D'entrada, trobem el senyal i una referència a una figura poc freqüent en la poesia catalana: el *lausengier*.

El tema és, doncs, l'enyorament del temps passat, un temps amorós diferent del present, en què aquest amor és més feble i es pot malmetre si no s'oposa fermesa a l'oblit i als perills que representa.

Unitat 3 Solucionari

Pàgina 71

1. Oda formada per sis octaves de versos dodecasíl·labs de rima consonant (ABBAACCA/DEEDDFFD/GHHGGJG/KLLKMMK/NOONPPN/QBBQRRQ/STSSUUS), que alterna rimes femenines i masculines.

Pel que fa al contingut, el poeta és lluny de la pàtria i en té un record idealitzat. S'enumeren elements destacats de la geografia de la pàtria i es vol deixar constància d'un passat, d'una tradició literària. Cal distingir la nostàlgia de l'allunyament de la pàtria, la idealització d'aquesta, la identificació amb la llengua materna, la confusió llemosí-català i l'interès per la tradició literària.

Pàgina 74

1. Es tracta d'un poema tardà que clou el cicle de poemes verdaguerians dedicats a la poesia i a l'autodefinició del poeta. Aquesta composició destaca que Verdaguer té un ideari romàntic malgrat l'evolució de la seva poesia. Hi ha un rerefons nòrdic (flor blava, ideal inassolible) i de la poesia del seu context (Lamartine, Hugo, Zorrilla, etc.).

Per a Verdaguer, la poesia és un ocell del cel que consola els homes. La relació poesia-ocell prové del Romanticisme. La relació cant-poesia prové de la tradició trobadoresca i la tradició clàssica.

2. El *Canigó* és ple de referències històriques, algunes de les quals responen a errors cronològics com la confusió entre Guifré II i Guifré I. Alguns dels personatges que s'hi esmenten són els següents:

- Tallaferro (~970 – 1020): sobrenom de Bernat I de Besalú. Germà de Guifré II i d'Oliba.
- Guifré II (~970 – 1050): guifré de Cerdanya. Comte de Cerdanya i de Berga.
- Oliba (~971 – 1046): comte de Berga i de Ripoll, bisbe de Vic i abat de Ripoll i de Cuixà.
- Pelós: Guifré I de Barcelona.
- Almansor: nom català d'Abu Amir Muhammad ibn Abi Amir al-Mansur. Descendent d'una família àrab establerta a al-Àndalus. L'any 985 inicià una campanya contra el comtat de Barcelona.
- Cid (~1043 – 1099): sobrenom de Rodrigo Díaz de Vivar. Conegut també com *el Campeador*.
- Pelayo (~710 – 737): Pelagi, primer rei d'Astúries.
- Roland: heroi èpic que fa referència a les gestes de Carlemany.
- Mahoma (la Meca ~570 – Medina 632): fundador de l'islam.
- Hanníbal (~247 – 183 aC): militar cartaginès.
- Abú Nezà (? – 731): valí de la Tarraconense i Septimània.
- Abderraman (? – 732): emir d'al-Àndalus.
- Zeian: cabdill d'Abderraman.
- Guifré de Rià: suposat pare de Guifré el Pelós.
- Garí: abat de Cuixà.
- Pere Orsèol (? – 992): monjo de Cuixà.
- Romuald (~952 – 1027): monjo ermità establert prop de Cuixà.

Unitat 3 Solucionari

3. Cal destacar el Cadí, la Cerdanya, el Segre i les localitzacions següents:

- Noufonts: muntanya dels Pirineus (2.864 m) entre els municipis de Queralbs i Fontpedrosa.
- Carlit: massís del Pirineu Oriental entre el pla de la Perxa i el coll de Pimorent. El cim del Carlit (2.921 m) és el punt culminant del Pirineu oriental.
- Meranges: portella de Meranges (2.647 m), al municipi de Meranges (Baixa Cerdanya).

4. Hèrcules: nom amb què és conegut Hèracles entre els romans. Fill de Zeus i d'Alcmena. Nascut a Tebes, va patir la gelosia d'Hera. Es casà amb Mègara, filla de Creont (rei de Tebes). En un excés de folia inspirat per Hera, assassinà els seus tres fills. Per redimir el seu crim, hagué de complir dotze treballs. Un cop mort, es convertí en déu a l'Olimp.

Pàgina 78

1. Els elements modernistes més destacats són:

- La natura com a refugi de pau que acull l'art i la poesia enfront la ciutat (el comerç, els negocis, etc.), que representa els interessos materials.
- La voluntat d'unir totes les sensibilitats artístiques diverses que s'agrupen sota el concepte de modernisme.
- La bogeria divina de l'artista confrontada al seny pràctic i avorrit del burgès.

Pàgina 82

1. La idea principal és la comparació entre l'artista i l'albatros, que és el rei del cel i no s'ha de barrejar amb els homes ignorants, incapaçs d'apreciar-ne la grandesa.

- 2.**
- Josep M. Guasch (Barcelona, 1878 – 1961) Poeta modernista i maragallista. *Pirinenques* (1910).
 - Josep Pijoan (Barcelona, 1879 – Lausana, 1963) Historiador, poeta, assagista i tractadista d'art. Poeta d'inspiració maragalliana. Donà suport a moltes iniciatives culturals del modernisme i del noucentisme.
 - Jeroni Zanné (Barcelona, 1873 – Buenos Aires, 1934) Escriptor, crític literari i traductor. Els seus estils narratius abracen des del preraphaelisme, el decadentisme i el simbolisme fins al naturalisme rural.
 - Alexandre de Riquer (Calaf, 1856 – Palma, 1920) Dibuxant, pintor i poeta. Introduí l'art de l'ex-libris a Catalunya, que li donà fama mundial. Fou el millor representant del cartell decoratiu simbolista de l'*art nouveau* a Catalunya.
 - Miquel Costa i Llobera (Pollença, 1854 – Palma, 1922) Escriptor i eclesiàstic. El seu poema més reconegut és «El pi de Formentor», publicat dins d'*Horacianes* (1906).

Unitat 3 Solucionari

- Joan Alcover (Palma, 1854 – 1926) Poeta, assagista i polític. Juntament amb Costa i Llobera, formà part del corrent poètic conegut com a Escola Mallorquina. El seu poema més popular és «La balanguera», publicat dins les *Obres completes* (1941).

3. El poema s'inicia amb la descripció d'una escena a partir de la contemplació de la natura (concepte romàntic). L'escena, però, transcendeix gràcies a l'emoció i la sinceritat dels sentiments davant la contemplació d'aquesta natura.

Hi ha un contrast entre la llum de la natura i la cruïsa de l'animal, que desperta la compassió del poeta.

4. *El comte Arnau* forma part d'un conjunt de llegendes populars de les quals Joan Maragall fa una recreació culta. Aquest mite folklòric i literari, recull la llegenda de l'ànima en pena del comte Arnau a causa dels seus pecats.

Novetats que hi introdueix Maragall:

- El comte Arnau simbolitza el superhome nietzscheà.
- Sedueix, i per tant convenç, l'abadessa de Sant Joan.
- És redimit dels seus pecats per la puresa dels sentiments –per tant, per la paraula– i l'amor d'una noia innocent.

Pàgina 86

1. Resposta oberta. Eugeni d'Ors parteix d'una anècdota per exposar la ideologia noucentista: exaltació de la ciutat, classicisme (ordre, harmonia, racionalitat, mesura...), civilitat (la ciutat com a nucli de convivència democràtica, harmònica i ordenada).

Pàgina 89

1. Les característiques noucentistes que destaca Albert Manent són: el civisme centrat en la ciutat de Barcelona, la ironia carneriana, el bon gust de l'autor i la senzillesa del recull.
2. La composició «Volts de Nadal» s'inclou en l'apartat «Les estampes», on es descriu, ordenadament, una part de l'any següent, primer, l'ordre temporal i, després, la litúrgia cristiana.

Aquest sonet correspon a la segona ordenació i forma part de l'evolució del poeta dins el llibre. Recull imatges més o menys fixades que mostren la relació entre el jo poètic i el món. Es tracta d'una composició que uneix dues dimensions, la natural i l'espiritual, a partir de l'observació i la meditació interior del poeta. És una estampa idíl·lica.

3. La vinculació de Josep Carner amb la ciutat de Brussel·les és marcada per diversos motius: hi residí com a diplomàtic quan esclatà la guerra civil, la seva segona esposa n'era originària, hi treballà com a professor a la Universitat Lliure i hi morí l'any 1970.

Unitat 3 Solucionari

Pàgina 90

Comentari de textos

1. *Enigmàtic*: incompreensible, inintel·ligible
depuració: purificació, neteja, correcció, purga
hegemònic: predominant, dominador
assentar-se: establir-se, consolidar-se.
2. La dièresi del mot *veïns* desfà el diftong i permet accentuar una *i* tònica d'un mot agut acabat en *-s*.
3. *Gramaticalitzat* significa que una paraula o un grup de paraules ha perdut el seu contingut significatiu inicial.
4. L'antecedent de *Hi viuen* és el carrer. La seva funció sintàctica és CCLloc. L'antecedent de *l'han tingut* és l'ensenyament. La seva funció sintàctica és CD. L'antecedent de *donar-los* és Verdager i Guimerà. La seva funció sintàctica és CI.
5. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.

Pàgina 91

Comentari de textos

1. El poema «Bèlgica» pertany al recull *Llunyania* (1952), de Josep Carner, publicat per primera vegada a Santiago de Xile. Aquest poema va ser incorporat al volum *Poesia* (1957), que és considerat la revisió crítica de l'obra poètica completa que va fer el mateix poeta en la seva maduresa. El poema descriu una ciutat idealitzada, el model no assolit de país desitjat pels noucentistes.
El poema està format per estrofes de 7, 12 i 13 versos gairebé tots alexandrins però també decasíl·labs. L'esquema mètric és el següent ABBAACBCBDED.
El poema parteix d'una realitat coneguda per Josep Carner, Bèlgica i, en concret la ciutat de Brussel·les, on Carner havia arribat el setembre de 1936 com a primer secretari de l'ambaixada espanyola i on conegué la seva segona dona, la professora i crítica literària belga Émilie Noulet, i s'hi casà l'any. Tot just acabada la guerra, el setembre de 1945, Josep Carner i Émilie Noulet tornen a Bèlgica i s'instal·len sols a Brussel·les en una situació que aviat esdevindrà força estable. Carner, que ve de ser professor a la Universidad i al Colegio de México, reprendrà la docència a la Université Libre de Bruxelles (d'ençà del 1946 fins al 1954): hi serà professor i, més tard, director de l'Institut Hispanique. A més, no abandonarà el seu paper entre la comunitat exiliada. Són anys –de la tornada de Mèxic a la fi de la dècada dels cinquanta– encara de bona salut, en què el poeta assumeix diferents responsabilitats acadèmiques per una banda, polítiques per l'altra i culturals en general, i en què el matrimoni Carner-Noulet volta sovint per Europa: París, Venècia, Ostende, Keerbergen, la Provença... Uns anys de molta activitat en els quals, però, Carner ha decidit no publicar al seu país mentre s'hi mantingui la dictadura franquista.
Quan Carner partí de Catalunya, la seva poesia es desprengué de la ironia civil i es concentrà en el record i en la imatge de la Catalunya ideal. El volum *Poesia* (1957) inclou el recull inèdit *Absència*, síntesi del seu enyor i de la problemàtica de la transcendència.

Unitat 4 Solucionari

Pàgina 100

1. - Futurisme

Itàlia

1909-1920

Manifeste du futurisme, 1909

Manifesto tecnico della letteratura futurista, 1912

Marinetti

Ruptura amb el passat i la tradició; apologia de la lluita; exaltació de la velocitat, la tècnica, l'esport, el risc i l'aventura; culte al jo i la joventut; es degrada en ideologia feixista. Destrucció de la sintaxi; abolició de la puntuació i de les majúscules; ús de signes aritmètics; paraules en llibertat.

- Cubisme

França

1907-1914

L'esprit nouveau et les poètes, 1918

Calligrammes, 1918

Apollinaire

Pacifisme internacionalista; humanitarisme.

Cubisme analític i sintètic; *collage* literari; diferents tipus de lletres; cal·ligrama; desaparició dels enllaços lògics de la frase.

- Dadaisme

Suïssa (Zuric)

1915-1920

Tristan Tzara

Actitud anarquista; exaltació del jo lliure i independent; negació de la moral tradicional i les bones maneres; rebuig violent de la racionalitat; defensa de la bogeria, l'absurd i l'atzar. Escriptura automàtica; espontaneïtat total.

Francis Picabia (pintura)

- Surrealisme

França

1917-1940

Manifestos surrealistes (1924-1930)

André Breton

Assolir la suprarrealitat al fons amagat de la subjectivitat humana; influència de la psicoanàlisi de Freud amb els principis revolucionaris del marxisme.

Escriptura automàtica; associacions de paraules i imatges; distorsió al·lucinatòria o onírica de l'experiència; al·literacions i anàfores.

Salvador Dalí (pintura) i Luis Buñuel (cinema)

Unitat 4 Solucionari

2. En aquest fragment s'observa la defensa de la distorsió al·lucinatòria de l'experiència, l'associació lliure i espontània de paraules i imatges, la defensa del coneixement més recòndit de la subjectivitat humana i l'interès pel vessant irracional de l'ànima, més que pel conscient i la voluntat.

3. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.

Idees principals:

- La plena consciència d'una actitud permanent en la humanitat i, sobretot, entre els artistes, els investigadors i les classes culturalment despertes.
 - Vers el futur, d'orientar-les vers el passat i l'admiració incondicional de les obres pretèrites.
 - Aquesta actitud ha estat permanent en l'home.
 - En cada cas hi hagué els qui s'aferraren a les formes antigues, establertes, i els qui adoptaren les innovacions.
- 4.** – Man Ray (Filadèlfia, 1890 – París, 1976) Pintor i fotògraf. Amb Picabia i Duchamp, inaugurà el dadaisme a Nova York. Més tard s'inclinà pel surrealisme.
- Louis Aragon (París, 1897 – 1982) Amb Breton, Soupault i Eluard, participà en el naixement del surrealisme. Poeta, novel·lista i assagista. Obres destacades: *Le paysan de Paris* (1926), *Le crève-cœur* (1941), *Cantique à Elsa* (1942). Les seves novel·les més importants són *Le monde réel* (1934-1944) i *Les communistes* (5 volums, 1949-1951).
 - Paul Eluard (Saint-Denis, 1859 – Charenton, 1952) Poeta de nom real Eugène Grindel. Provenint del dadaisme, contribuï a fundar el moviment surrealista. A partir del 1930, s'adherí a les idees marxistes. Obres destacades: *La rose publique* (1934), *Poésie et vérité* (1942) i *Le poète et son ombre* (1964).
 - Luis Buñuel (Calanda, 1900 – Mèxic, 1983) Director de cinema vinculat a la Generació del 27 espanyola i al surrealisme francès. Obres destacades: *Un chien andalou* (1928), amb Dalí, *Las Hurdes* (1932), *Los olvidados* (1950), *Viridiana* (1961), *Belle de jour* (1966), *Tristana* (1970)
 - Josep M. Junoy (Barcelona, 1887 – 1955) Poeta, periodista, assagista i dibuixant. Introduïdor de l'avantguarda a Catalunya. Obres destacades: *Poemes i cal·ligrames* (1920). Més tard es convertí al catolicisme i es decantà cap al neoclassicisme.
 - Joaquim Folguera (Barcelona, 1893 – 1919) Crític literari i poeta. Obres destacades: *Les noves valors de la poesia catalana* (1919) i *Poemes de neguit* (1915).
 - Vicenç Solé i Sojo (Barcelona, 1891 – 1963) Poeta i jurista. Poesia parnassiana de temes mitològics humanitzats. S'adherí al feixisme de Franco. Obres destacades: *La branca nua* (1927) i *Estances* (1957).
 - Pablo Picasso (Màlaga, 1881 – Mougins, Provença, 1973) Pintor. És un dels més reconeguts del segle xx, conegut sobretot perquè fundà el cubisme juntament amb Georges Braque. Va conrear també la ceràmica, l'escultura amb bronze, el *collage* i, fins i tot, la poesia. Creà més de 20.000 obres al llarg de la seva vida.

Unitat 4 Solucionari

Pàgina 107

1. FORMA

- Ús de signes aritmètics: X
- Paraules en llibertat: VICTÒRIA, JOVENTUT, SOFISMES, SAGETA DE FOC.
- Tipus de lletra diferents: diverses mides de caixa d'impremta.
- Disposició dels mots: no segueix l'ordenació consecutiva de les paraules en la línia d'escriptura (exemple: paraules en llibertat).
- Disposició del poema: no segueix un estrofisme tradicional.
- Nombre i tipus de substantius: les paraules en llibertat corresponen als substantius més importants del poema. Igualment, al títol només hi ha substantius.
- Nombre i tipus de verbs: als darrers versos del poema hi ha pocs verbs. La conclusió incita a l'acció.
- Nombre i tipus d'adjectius: hi ha molt pocs adjectius. Destaquen *belles* (accions) i *boig* (desig).
- Exclamacions, interjeccions, interrogacions, onomatopeies: el poema acaba amb una doble exclamació (!!).

CONTINGUT

- Exaltació de la lluita i l'agressivitat: *Lluita per Belles gestes i accions / si cal governar i dirigir, agafeu una tralla.*
 - Exaltació de la velocitat: *Un desig boig de córrer i córrer sempre als cims / Amunt!, amunt!*
 - Exaltació de la joventut: Per als vells i els que cauen - NO HI VULGUEU SABER RES JOVENTUT.
 - Exaltació de les màquines: no hi ha cap referència explícita al maquinisme.
 - Ideologia moral i política: exaltació de la lluita armada de l'acció en sintonia amb l'anarquisme: -NO VULGUEU GOVERNAR.
 - Altres aspectes rellevants: resposta oberta.
2. a) Versos de sis, deu i dotze síl·labes (amb llicències poètiques en alguns versos). Els versos que estan trencats responen a la voluntat innovadora del poeta, que defuig les formes mètriques tradicionals.
- b) En qüestions d'amor, les formes innovadores i futuristes no són adequades, per la qual cosa cal allunyar-se'n i abraçar les expressions populars tradicionals.
- c) Ben a l'inici del festeig.
- d) Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.
- e) Així com un bon vi és més apreciat si es beu amb una copa delicada, el braç de l'amant és més bo quan envolta el coll de la noia.

Unitat 4 Solucionari

Pàgina 112

1. El sonet³⁴ pertany a la secció *Si pogués acordar raó i follia*, del llibre *Sol, i de dol*. En aquesta secció trobem diversos poemes dedicats a intel·lectuals i amics per qui Foix sentia una profunda admiració. Aquest sonet expressa amb gran tendresa l'admiració del poeta de Sarrià per J. Salvat-Papasseit. Representa un intent d'aproximació a la modernitat a través de l'avantguarda.
2. Aquest poema forma part del volum *On he deixat les claus?* (1953). Està format per tres dècimes de versos heptasíl·labs cadencreuats (abababbaab) i una tornada que repeteix els dos primers versos de cadascuna de les estrofes. Es tracta d'una composició evocadora de colors i formes. El poema fa referència a l'esperança de llibertat que no desapareixerà. Cal tenir en compte que fou escrit a finals de la Guerra Civil Espanyola.
3. – Joan Miró i Ferrà (Barcelona, 1893 – Palma, 1983) Pintor, escultor, gravador i ceramista. Un dels artistes surrealistes més coneguts, utilitzava sovint elements del subconscient en la seva pintura.
– Salvador Dalí i Domènech (Figueres, 1904 – 1989) Pintor, decorador i escriptor, un dels principals representants del surrealisme. Encara que el seu principal mitjà d'expressió va ser la pintura, també va fer incursions en els camps del cinema, l'escultura, la joieria i el teatre, treballant com a dissenyador de vestuari i com a escenògraf.
– Joan Ponç i Bonet (Barcelona, 1928 – Sant Pau de Vença, 1984) Pintor i dibuixant. Fundà, juntament amb altres artistes, el famós grup Dau al Set. De tots ells fou el més fidel als principis del grup al llarg de la seva carrera artística.
– Antoni Tàpies i Puig (Barcelona, 1923) Pintor, escultor i teòric de l'art català. És considerat un dels artistes catalans més destacats del segle xx.

Pàgina 114

1. a) El poema està format per set quintetes de versos heptasíl·labs de rima consonant i alternada (ababa).
b) Hi podem trobar diversos recursos com ara:
 - al·literacions: «Vinyes verdes, vora el mar»
 - encavalcaments: «... i encar/ teniu la fulla poruga»
 - personificacions: «Vinyes que dieu adéu»
 - enumeracions: «raïm negre, pàmpol d'or,/ aigua, penyal i basarda»
 - comparacions: «sou més fines que l'userda»c) – Es produeix un paral·lelisme entre les diferents parts del dia i les estacions de l'any, reflectides segons l'evolució de les vinyes. Cal fixar-se en l'estrofa I: «ara que el vent no remuga/Teniu la fulla poruga», en l'estrofa IV: «...del verd en l'hora calenta», i en la VI: «...s'adorm la tarda/ raïm negre, pàmpol d'or».
– Alguns exemples:
 - metàfora: «...fi serrellet de neu/ que ara neix i ara fina...»
 - imatge: «Vinyes verdes, dolç repòs»

Unitat 4 Solucionari

– Els aspectes que li atorguen un to popular són, entre altres: un tema que defuig les complicacions i abstraccions, la repetició del primer vers al final de cada estrofa, els paral·lelismes i la musicalitat.

2. a) Fa referència als costums, els actes, els pensaments i l'actitud ètica.
- b) L'antítesi grandesa/servitud és referida a la poesia i per extensió al poeta, el qual pot assolir l'excel·lència a través de la poesia i alhora tenir una gran dependència envers la societat.
- c) La matèria primera del poeta és la llengua i treballa per a ella. Amb la llengua construeix les seves obres i alhora contribueix a la creació del llenguatge, de la mateixa manera que ho fa un obrer.

Pàgina 118

1. Cal relacionar la reflexió de Riba amb el valor absolut i el poder expressiu total que la poesia atorga a les paraules.
 2. a) L'elegia és una composició que expressa sentiments de dolor davant una desgràcia individual o col·lectiva. Les *Elegies de Bierville* són poemes escrits a l'exili, des de la solitud i el record de la pàtria. El poeta es troba en un país estranger fugint de les conseqüències d'una guerra i davant un conflicte bèl·lic encara més gran.
 - b) Súnion és un cap situat al sud-est de la regió de l'Àtica (Grècia). És el lloc que assenyala als antics navegants l'arribada a Atenes i on es construí un temple dedica't a Posidó, del qual encara resten dotze columnes.
 - c) Súnion és descrit mitjançant elements naturals (sol, mar, sal, vent) i elements arquitectònics (temple, marbre, columnes) fent referència a un passat clàssic i mediterrani.
 - d) La composició destaca de manera simbòlica la qualitat de guia, de referent (far, temple) que representa Súnion.
 - e) L'expressió «embriac del teu nom» pot fer referència a qui com a mariner, com a exiliat, com ell mateix, necessita un punt de referència, un nord que el guii i que en faci possible el retorn.
3. Resposta oberta. Es poden consultar diverses adreces d'Internet amb referències a la lectura i traduccions d'Homer i de l'*Odissea*.

Pàgina 127

1. a) • Mite: tradició fabulosa al voltant dels déus, els herois, els orígens d'un poble, etc. que expressa d'una manera simbòlica un concepte religiós, filosòfic o social.
• Símbol: element sensible que es pren com a signe figuratiu d'un altre per raó d'una analogia que l'enteniment percep entre ells o d'una convenció.
- b) Els mites recurrents procedents de les mitologies grega, egípcia i hebrea esmentats a través de diversos personatges: Fedra, Antígona, Ariadna, Osiris, etc.
- c) Sinera és el resultat de llegir a l'inrevés el topònim Arenys, localitat de procedència de la família de Salvador Espriu.

Unitat 4 Solucionari

2. El poema destaca la combinació rebuig-amor per una pàtria que s'allunya de l'ideal del poeta. El model desitjat respon a un ideal noucentista de societat lliure del nord d'Europa.
3. a) L'actitud d'Espriu respon a una actitud existencialista, mentre que la d'Oliver (més irònica, que es palesa en el canvi del temple per la taverna) s'allunya vers el sud i s'interessa per una societat depauperada. L'estructura és similar, i la conclusió, també. El poeta roman a la pàtria malgrat l'interès que sent per altres terres.
b) Resposta oberta. Activitat de recerca.

Pàgina 130

1. *Cambra de tardor* fou publicat dins el recull *Menja't una cama* (1962). El poema està format per versos decasíl·labs blancs, excepte el primer (dodecasíl·lab) i el penúltim (hexasíl·lab). Els versos 11-19 són trencats a causa del diàleg. L'estil és realista, natural i auster. El contingut és una reflexió sobre la vida centrada en les relacions amoroses i el pas del temps.
2. L'amor descrit és un amor sexual, lliure i apassionat.
3. Resposta oberta.

Pàgina 132

Comentari de textos

1. *Solidaritat*: companyonia, germanor, harmonia, comunitat, amistaç, fusió, responsabilitat
sinceritat: franquesa, veracitat, veritat, candidesa, claredat, lleialtat, honradesa
intrínsec: íntim, essencial, intern, interior, constitutiu, propi
implícit: inclòs, suggerit, suposat, sobreentès, tàcit, virtual.
2. L'article *la* no s'apostrofa ja que el segueix un mot femení començat per *i* àtona.
3. L'antecedent del pronom relatiu *que* és *valors* (implícits) i la seva funció és subjecte del verb *estan*.
4. Hi predomina el present d'indicatiu.
5. a) L'obra del poeta està lligada als esdeveniments temporals propis de la seva evolució vital.
b) La temporalitat contextual i històrica és la que li toca viure cronològicament, la dels esdeveniments històrics de la seva època.
c) L'ús del llenguatge i els recursos poètics utilitzats.
d) Perquè es pot caure fàcilment en el parany d'intentar justificar la seva obra a través d'aquesta circumstància o, fins i tot, anar més lluny i justificar-ne l'èxit.

Unitat 4 Solucionari

Pàgina 133

Comentari de textos

Salvador Espriu (Santa Coloma de Farners, 1913 – Barcelona, 1985) És un dels escriptors més significatius de la postguerra i un dels poetes catalans més importants. El poema *El meu poble i jo* es troba en la tercera part del recull *Les cançons d'Ariadna* (1949). Un cop acabada la guerra, amb les llibertats catalanes abolides de manera absoluta, és quan Salvador Espriu viu el que més tard es coneixerà per *l'exili interior*.

El poema està format per vuit tercets de versos pentasíl·labs amb una tornada que es repeteix en cada estrofa i que dona títol a la composició. L'estructura és: abccdccecadcafc agcahcaec.

En la darrera part del recull *Les cançons d'Ariadna*, l'autor fa un homenatge a diferents personatges relacionats amb el món de la música, la pintura i la poesia. Entre ells destaquen tres figures emblemàtiques una de les quals és Pompeu Fabra. La introducció del poema *El meu poble i jo* és la dedicatòria a Fabra com a símbol de catalanitat. El contingut és una reflexió sobre la situació de Catalunya i, en concret, sobre l'ús de la seva llengua. En síntesi planteja una de les tasques fonamentals de la literatura catalana: la de ser una literatura a la recerca d'una salvació. I «salvar els mots», «salvar la llengua» significa la voluntat decidida i a tot risc de salvar els mots per salvar l'home i el sentit de l'home. L'obra de Salvador Espriu, doncs, s'estableix i s'aixeca en una doble exigència: la d'actuar i de persistir com una necessitat de salvació física i immediata dels mots immediats i de mantenir-los en la monumentalitat, i la de la voluntat, no pas deslligada de la necessitat anterior, d'elaborar-se sota les rigoroses exigències de la perfecció.

Unitat 5 Solucionari

Pàgina 141

1. – Estrofa 1. Es refereix al seu naixement terrenal, a la vida pecaminosa com a cortesà a la cort del rei Jaume I de Mallorca i a la posterior conversió l'any 1263, després de la visió miraculosa i profètica de Jesús crucificat.
- Estrofa 2. Del 1265 al 1274 es dedicà a la vida contemplativa, entre vinyes, al puig de Randa (situat al centre de l'illa). Per revelació divina gestà els fonaments de la seva filosofia, centrats en l'amor a Déu. El 1275, l'infant Jaume de Mallorca li permeté fundar el monestir de Miramar destinat a la formació de missioners.
- Estrofa 3. La seva conversió és total; abandona els vells principis per centrar la nova vida en tres objectius: compondre un nou sistema filosòfic basat en la raó per lluitar contra els errors dels infidels, exercir una labor missional i crear noves escoles missionals. En aquesta estrofa expressa la seva fe absoluta en l'eficàcia d'aquest sistema filosòfic que Déu li ha revelat.
- Estrofa 4. Al final de la seva vida, Lull es troba vell, incomprès i sol, però no abandona en cap moment els seus principis.
- Estrofa 5. Tota la seva ambició és lloar Déu, tot i que sap que ha estat un gran pecador, per exemple perquè ha estat trobador de poesies amoroses.
- Estrofa 6. La finalitat dels seus múltiples viatges ha estat fer el bé i clamar l'amor de Déu, la qual cosa ha exalçat en els seus llibres (siguin filosòfics, científics, novel·les, manuals de predicació o llibres místics).
- Estrofa 7. Prega a Déu en l'hora de la mort perquè li doni una vida celestial sense turment, a canvi de la seva devoció en la lleialtat, el temor i la raó.

Unitat 5 Solucionari

2.

<p>Cantava l'aucell en lo verger de l'amat.</p> <p>Vench l'amic, qui dix a l'aucell: Si no-ns entenem pel llenguatge, entenem-nos per amor; cor en lo teu cant se representa a mos ulls mon amat.</p>	<p>Un aucell de grogues ales de l'Amat cantava en l'hort. (...)</p> <p>i l'Amic li deia: «Canta, aucell de les ales d'or: si no ens entenem per llengua entenem-nos per amor, que les teves refilades me parlen de l'Amador».</p>
---	---

3. Antítesi: frachs/ servitud
serfs/ llibertat

La pregunta porta a reflexionar sobre els sentiments contradictoris que origina l'amor i que representen un tòpic en la poesia de caràcter amorós.

Pàgina 145

1. El sentiment descrit per Muntaner és el patriotisme, que apareix sovint en aquesta crònica.
2. Possible versió: «I que ningú no pensi que Catalunya és una província petita, doncs vull que tothom sàpiga que Catalunya és més rica que cap altra província que jo hagi vist. És cert que a Catalunya no hi ha grans fortunes reconegudes com en altres terres; mes el poble és el més benestant dels pobles del món i viu millor i més ordenadament, a casa seva amb la dona i els fills, que cap altre poble del món».
3. El text explica una anècdota succeïda a Peralada, on una dona anomenada Mercadera aconsegueix vèncer un cavaller gràcies a la seva fortalesa, astúcia i la gràcia de Déu.

Pàgina 147

1. Tracta de la fe i la creença en els predicadors. Vicent Ferrer fa servir l'exemple dels apòstols per demostrar què és un predicador, i el del no creient per justificar la fe.
2. Possible versió: «En una ciutat hi havia una dona honrada que fou condemnada per un crim a morir de fam. La dona tenia una filla que havia tingut una criatura. Tan bon punt va conèixer la condemna de la seva mare, va cercar una dida per a la seva criatura i va començar a visitar la mare a la presó dos cops al dia. Hi entrava sense menjar i li donava de mamar. Així la mare va resistir molts dies, i el jutge es preguntava com s'ho feia per mantenir-se amb vida sense menjar. I ho va esbrinar. L'actitud de la filla el va commoure i va deixar en llibertat la condemnada a mort».

Unitat 5 Solucionari

Pàgina 153

1. Possible versió: «En nom de Déu començaré un bell dictat i explicaré els fets d'amor i de cavalleria, i de franca companyonia, que van protagonitzar dos cavallers de Cornualla, bons guerrers, que volgueren anar pel món i cercar aventures. L'un té per nom Blandín de Cornualla, i l'altre es fa dir Guiot Ardit de Miramar».
2. Activitat oberta. De manera oral, es pot comentar l'argument de novel·les i pel·lícules d'aventures que l'alumnat hagi llegit o vist i que parteixin de l'esquema bàsic que s'ha esmentat.
3. Activitat oberta. Cal comentar prèviament l'estructura bàsica de la lletra de batalla. Després de la lectura, s'haurien d'identificar els diferents apartats de la carta: introducció i presentació del motiu del desafiament, plantejament del desafiament, condicions del combat (tipus de combat, armes, lloc...) i comiat.

Aquest esquema s'ha de tenir en compte a l'hora d'escriure les pròpies lletres de batalla. Es pot fer l'activitat per parelles i adreçar la carta a altres companys, que posteriorment les hauran de respondre.

4. Cal comentar el paral·lelisme entre els fets que protagonitza Curial en aquest fragment (es dirigeix al torneig de Melú com a cavaller errant i de camí s'enfronta amb un altre cavaller per no perdre la dama que l'acompanya) i les activitats a les quals es lliuraven els cavallers del segle XV (passos d'armes, justes, torneigs...).
5. Activitat oberta. Cal fer incidència en el paper que fa Tirant quan protagonitza escenes amoroses com la que s'analitza (insegur, espantat, ridícul, a mercè d'una donzella...), molt diferent del paper que fa en els episodis militars (segur, valent, enginyós, cruel amb els enemics...).

Pàgina 157

1. Text de Bernat Metge:

- a) Per tenir la cara lluent i aparentar menys edat, fan servir aigües, perfums, ungüents, olis i «altres innumerables materials qui et provocarien a vòmit si els oïes».
- b) Per aclarir el color dels cabells fan servir sofre, sabons, lleixius, sagí de serp i de guatlla, etc. A més, se'ls pentinen de forma provocativa.
- c) Es depilen les celles i el front, les galtes i el coll.

Text de Jaume Roig:

- d) Fan servir pastes, olis, pólvores, sutges, etc. per untar-se boca i celles, a més de perfums. «Quant se n'huntava ffastig me feya!»

Unitat 5 Solucionari

Pàgina 158

Comentari de textos

2. Sinònims:

Report: relació, explicació, referència, comunicació, informe...

car: ja que, puix que

acoltellat: apunyalat, ferit (amb un coltell)

longevitat: vellesa, ancianitat.

- 3.** Prengué: 3a persona del singular del passat simple d'indicatiu del verb **prendre**. Aquesta forma verbal presenta un lexema velaritzat, que és una irregularitat que tenen molts verbs de la 2a conjugació. Aquesta irregularitat es troba en els temps següents: passat simple, present de subjuntiu, imperfet de subjuntiu, imperatiu (3a persona del singular i 1a i 3a persones del plural i 1a persona del present d'indicatiu).
- 4.** – *Imaginem-nos un lector d'aquests episodis que...*: pronom relatiu; introdueix una proposició subordinada adjectiva, l'antecedent és «un lector...» i dins la subordinada fa la funció de subjecte.
- *No hi ha dubte que aquest hipotètic lector respondria que...*: conjunció; introdueix una proposició subordinada substantiva de CD.
- 5.** – *Gauvain*: és un dels cavallers de la Taula Rodona. Protagonitza el romanç *Sir Gauvain (Gawain) i el Cavaller Verd*.
- *Tristany*: és el protagonista de l'obra *El romanç de Tristany i Isolda*, de Joseph Bédier, que va reelaborar i reconstruir la història a partir de les quatre versions medievals més conegudes. L'obra es va publicar el 1900.
- *Lancelot*: és un dels cavallers de la Taula Rodona. És el protagonista de la novel·la *Lancelot o el cavaller de la carreta*, de Chrétien de Troyes.
- *Perceval*: és un dels llegendaris cavallers de la cort del rei Artús. És el protagonista de la novel·la *Perceval o el conte del Graal*, de Chrétien de Troyes.
- *Amadís*: protagonista de l'obra *Amadís de Gaula*, el més famós i reconegut llibre de cavalleries de la literatura medieval castellana.
- 6.** Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
- 7.** Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.

Unitat 5 Solucionari

Pàgina 159

Comentari de textos

Aquest fragment pertany al capítol 233 de *Tirant lo Blanc*, corresponent a la part central de la novel·la, és a dir, l'estada del cavaller Tirant en territori grec. De les dues trames paral·leles que es desenvolupen en aquest apartat, el text que comentem situa l'acció a Constantinoble, concretament al palau, i descriu un episodi de les intrigues amoroses entre els protagonistes. S'hi exposen les conseqüències dels crits de Carmesina i de la Viuda Reposada. D'una banda, la fugida accidentada i una mica grotesca de Tirant, que a l'últim es trenca la cama. De l'altra, el rebombori que s'organitza a palau: tots es lleven i, esverats i mig despullats, es dirigeixen a la cambra de la princesa per saber què ha passat. Finalment, Carmesina es justifica: tot ha estat culpa d'una rata.

Amb aquesta escena tot el clima de sensualitat, tota la càrrega d'erotisme de la primera part del capítol, s'esvaeix i l'episodi acaba ple d'humor i ironia. De la situació anterior, només en trobem una referència: «Plaerdemavida pres Tirant per los cabells e apartà'l de lla on volguera finir sa vida [...]».

Aquest canvi de to es produeix amb una successió d'accions condicionades per la relació de causa i efecte que determina l'estructura del text. La narració s'inicia amb el crit de la Viuda, que desencadena l'alarma al palau: «Despertà totes les donzelles...», i justifica tot el que passa després. Instantàniament, l'alarma provoca la necessitat d'encobrir el que ha passat, per la qual cosa cal fer desaparèixer «allò» que compromet l'honor de la Princesa: «Plaerdemavida pres Tirant per los cabells e apartà'l... e féu-lo saltar en un terrat...», i buscar una raó convincent que justifiqui els crits de Carmesina: «Senyora –dix la Princesa–, una gran rata saltà sobre lo meu llit...».

El text, com ja hem dit, es caracteritza pel to humorístic. Fixem-nos en el paper que fa Tirant en aquest episodi; com en altres situacions amoroses, el protagonista perd les seves qualitats militars i la donzella Plaerdemavida el domina i el fa anar amunt i avall: «Plaerdemavida pres a Tirant... apartà'l... e posà'l... e féu-lo saltar...». És la donzella qui ha planificat la trobada, qui ha establert una estratègia de fugida i qui, davant la impossibilitat de dur-la a terme, n'improvisa una altra. Tirant, temorós i ridícul, es deixa dur i no és capaç ni de considerar si la corda per la qual s'ha de despenjar és prou llarga. Tanta incompetència només pot tenir un resultat: Tirant cau i queda grotescament estès a terra amb la cama trencada i sense poder-se moure. També resulta divertida la imatge de totes les dames de palau (les donzelles, l'Emperadriu, la Viuda Reposada) cridant, nues o mig nues, davant la porta de la cambra, com ho és també l'arribada de l'Emperador, amb l'espasa a la mà, a la recerca de la rata que ha espantat Carmesina.

En el text predomina la narració, que queda emmarcada entre la intervenció de la Viuda Reposada al principi i la de la Princesa al final. El predomini dels verbs i la utilització d'oracions curtes fan que la narració es converteixi en una successió ràpida d'accions; tot passa de pressa i al mateix temps.

Unitat 5 Solucionari

Aquesta simultaneïtat (mentre les dames són a la porta de la cambra, Tirant s'escapa i salta pel terrat) es resol interrompent l'acció en dos moments: el primer cop argumentalment justificat, i el segon, amb la intervenció directa del narrador. Quan les dames són davant l'habitació de Carmesina, l'acció s'atura perquè es troben que no tenen llum i han d'anar-ne a buscar. Això permet iniciar l'altra acció: la fugida de Tirant. El narrador atura aquesta escena amb una intervenció adreçada al lector que recorda les tècniques joglaresques: «Deixem a Tirant, que està de llarg, gitat en terra, que no es pot moure», i que, a més a més, acaba de ridiculitzar la figura de l'heroi. Aquesta intervenció permet retornar a l'acció inicial, que es reprèn amb les dames que tornen amb el llum: «Com Plaerdemavida se'n fon tornada, portaren la llum e totes entraren...». Com ja s'ha dit, doncs, tot passa de pressa i enmig d'un gran rebombori. Al llarg de la narració s'insisteix directament en aquest fet. Pel que fa al soroll: «...donà un gran crit... (la Viuda)», «...les donzelles ab grans crits e remor...», «...a grans crits demanaren...», «...quin avalot era estat aquell...», «...haguí de cridar tan grans crits...»; fixem-nos com, en cada cas, el substantiu *crit* és modificat per l'adjectiu *gran*, que, amb valor d'epítet, n'accentua la qualitat.

Aquest és, doncs, un text representatiu de les vicissituds amoroses entre Tirant i Carmesina: trobades secretes i altres intrigues en què té un paper rellevant la donzella Plaerdemavida i en què són presents, com en aquest cas, l'humor i la ironia.

Unitat 6 Solucionari

Pàgina 166

1. En tots dos fragments trobem fórmules d'inici («Una vegada eren...») i d'altres pròpies d'aquesta mena de narracions («tal dit, tal fet»); també trobem transcripcions de diàleg en estil directe; el llenguatge és planer, i la història que s'explica, senzilla.
2. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
3. Un tret que caracteritza la parla col·loquial barcelonina d'aquesta època és la presència de castellanismes (*hermoseades, descenso, hacia...*).
4. L'anècdota que recull aquesta història sobre l'origen de l'escut de Catalunya és una llegenda; no té cap base històrica, a banda de la intervenció de dos personatges històrics (Guifré el Pelós i el rei franc Carles el Calb).

L'escut és un dels més antics i ha estat vinculat als comtes de Barcelona des de finals del segle XI; la primera mostra documentada data de l'any 1150 en un segell del comte Ramon Berenguer IV i ja era l'emblema de la casa comtal de Barcelona i dels territoris de la Corona d'Aragó.

La llegenda de les quatre barres de sang va ser introduïda per Pere Anton Beuter en la seva *Crònica general de España*, que publicà a València l'any 1551 i que, posteriorment, va ser versionada i modificada per altres historiadors. Amb el Romanticisme i la Renaixença, la llegenda va adquirir una gran popularitat, ja que fou recollida i versificada per poetes com ara Joaquim Rubió i Ors, Víctor Balaguer i Jacint Verdaguer.

Pàgina 172

1. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat. Cal comentar fonamentalment dos aspectes que Zola qüestiona: la pèrdua d'objectivitat provocada per l'entendiment del narrador i la idealització dels personatges.
2. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
3. Cal comentar fonamentalment la manera com Zola defensa la funcionalitat de la creació literària i es mostra en desacord amb la manifestació literària gratuïta, és a dir que obeeix només a inquietuds personals estètiques. En canvi, Oller defensa l'aportació individual de l'artista a l'hora de crear una obra.
4. Activitat oberta. La comparació dels dos fragments ha de fer veure a l'alumnat que *La papallona* és una obra centrada encara en la Barcelona menestral, mentre que *Pilar Prim* representa una burgesia consolidada. Ho il·lustren tant la descripció d'ambdós personatges (la Toneta és una noia joveneta i bonica; la Pilar és una dona madura atractiva i senyorívola) com l'activitat que exerceixen (una cus en una dispesa, l'altra s'encarrega dels negocis familiars) i l'entorn (de la Toneta: la dispesa, el mercat, les parades de flors...; de la Pilar: les fàbriques, el despatx d'un advocat, el tren...).

Unitat 6 Solucionari

Pàgina 177

1. La informació següent ha estat recollida en les adreces esmentades.

- Raimon Casellas (Barcelona, 1855 – Sant Joan de les Abadesses, 1910) Narrador, crític d'art i periodista. Va tenir un paper influent com a teòric i crític del modernisme; va divulgar l'obra pictòrica de mestres europeus que aportaven novetats formals. Com a narrador, va trencar amb la tradició vuitcentista amb *Els sots feréstecs* (1901), considerada la primera novel·la modernista i la precursora de l'anomenat *naturalisme rural* que, posteriorment, va tenir molts seguidors. Casellas hi planteja el fracàs de l'intel·lectual en l'intent de regenerar la societat. Pòstumament, una selecció dels articles sobre estètica i crítiques d'art que Casellas havia publicat en *La Vanguardia* foren aplegats en dos volums: *Etapas estètiques* (1916 i 1918), amb un pròleg d'Eugeni d'Ors.
- Josep Pous i Pagès (Figueres, 1873 – Barcelona, 1952) Va iniciar la seva activitat periodística col·laborant en *Catalunya Artística* (1900) i el 1903, instal·lat a Barcelona, accentuà els seus lligams amb el periodisme polític col·laborant en *El Poble Català* fins a la seva desaparició (1918). L'activitat teatral va començar amb l'estrena de *Sol ixent* (1902) i *El mestre nou* (1903) i va publicar la seva primera novel·la, *Per la vida*, el 1903. El 1914, gràcies a una subvenció municipal gestionada per Ignasi Iglésias, es va convertir en empresari teatral; va col·laborar amb Evarist Fàbregas (1917) i va estrenar la major part de les seves obres teatrals. Durant aquests anys de gran activitat pública va aparèixer la seva última i més important novel·la, *La vida i la mort de Jordi Fraginalls* (1912), amb la qual va assolir l'estil narratiu i la fórmula novel·lesca que sempre havia tractat d'aconseguir. El 1937 va publicar el recull d'articles i conferències *Al marge de la revolució i de la guerra*, on es reflecteix la seva actitud combativa i fidel a les seves idees d'home liberal. Es va exiliar el 1939 i va publicar a Mèxic *De la pau i del combat* (1948). De retorn de l'exili (1944), va fundar i va presidir el Consell Nacional de la Democràcia Catalana.
- Prudenci Bertrana (Tordera, 1867 – Barcelona, 1941) Escriptor modernista. Estudià el Batxillerat a Girona i un curs d'enginyeria industrial a Barcelona, on s'instal·là definitivament el 1911 i on dirigí *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*. Exercí de periodista i de professor de pintura. També col·laborà en *El Poble Català*, *La Publicitat*, *Revista de Catalunya* i *La Veu de Catalunya*.

Literàriament es desmarcà de les modes de l'època. És conegut sobretot per *Josafat* (1906), la primera novel·la de la seva producció, i pel recull de contes *Proses bàrbares* (1911), alguns dels quals han estat considerats els millors contes que s'han escrit en català. La seva producció de contes té tres motius principals: el paisatge, els camperols i les bèsties. La seva obra novel·lística, estructurada a partir de l'observació minuciosa i detallada del món, parteix de l'experiència de la pròpia vida com a home i escriptor. És, però, en la trilogia *Entre la terra i els núvols* –integrada per *L'hereu* (1931), *El vagabund* (1933) i *L'impenitent* (1948)– on es reflecteix més el pòsit autobiogràfic, recollit al voltant de les frustracions personals, la més dolorosa de les quals és la mort de tres fills. Les memòries de la seva filla Aurora, que també es dedicà a la literatura, contenen nombroses referències del seu pare.

Unitat 6 Solucionari

- Josep Maria Folch i Torres (Barcelona, 1880 – 1950) Novel·lista, narrador i autor teatral. La seva extensíssima producció, dedicada sobretot a infants i a adolescents, va obtenir una extraordinària popularitat. Des del 1909 va dirigir el setmanari *En Patufet*, on va publicar, fins al 1938, les *Pàgines viscudes*. Des de la publicació de les *Aventures extraordinàries d'en Massagran* (1910), va escriure dues o tres novel·les cada any per a la «Biblioteca Patufet». Va ser el creador del teatre català per a infants. L'èxit aclaparador li arribà sobretot amb *Els pastorets* (1916), l'obra més representada de la producció teatral catalana de tots els temps, i *La Ventafocs* (1920).

Va publicar novel·les d'estil naturalista i de caràcter psicològic, la més reeixida de les quals és *Joan Endal* (1909). Va crear, dedicada als joves, la «Biblioteca Gentil», de novel·la rosa. Va fundar el moviment dels Pomells de Joventut (1920-1923). Després de la guerra civil, va subsistir econòmicament pintant i escrivint en castellà. Va morir en l'ostracisme. Des del 1998, la muntanya de Montserrat té un monument a la seva memòria. Les lletres catalanes l'homenatgen amb la convocatòria del premi de novel·la adreçada als infants i joves que porta el seu nom.

- Miquel de Palol i Felip (Girona, 1885 – 1965) Poeta, novel·lista i autor dramàtic. La seva figura ha quedat lligada a revistes com *L'enderroch* (1902) o *Catalanitat* (1910-1911), de la qual va ser fundador, i també al diari *El Poble Català*.

Com a narrador destaca la novel·la *Camí de llum. Narracions d'un crepuscle* (1909) i els seus contes per a adults i per a infants. Els crítics situen la seva obra en prosa dins del simbolisme decadentista.

Pel que fa a la poesia, convé ressenyar els reculls *Roses* (1905) i *Poemes de tarda* (1922) amb una clara tendència al classicisme. Es publicaren pòstumament dos llibres: *Girona i jo* (1972), una memòria personal que és al mateix temps la memòria de la seva ciutat, i *Narracions extraordinàries* (1983), on es recullen els seus contes per a infants publicats sobretot en la revista gironina *Ploma i Llapis*.

També escriví diverses obres teatrals, entre les quals *Senyoreta Enigma* (1921) i *Les petites tragèdies* (1923). Fou cofundador dels Jocs Florals de Girona (1903).

- Joaquim Ruyra (Girona, 1858 – Barcelona, 1939) Narrador i prosista. La seva obra cabdal està constituïda per tres reculls de relats: *Marines i boscatges* (1903), *La parada* (1919) i *Entre flames* (1928). També va conrear la poesia, el teatre i la crítica literària. El seu univers literari se centra en el mar i la costa; en concret a Blanes, d'on provenia la seva família. Va estudiar Dret a Barcelona, però no va arribar a exercir perquè, segons declarava, «exercir la carrera m'hagués impedit d'escriure».

Al llarg del 1903 publicà els quinze relats de *Marines i boscatges* en forma de fulletó a la revista *Joventut* i, a partir d'aquell moment, es convertí en model narratiu per a les noves generacions. *Marines i boscatges* va ser reeditada el 1920 amb el títol *Pinya de rosa*, tot afegint-hi un relat llarg. Conté la novel·la breu *El rem de trenta-quatre*, on descriu el naufragi d'una barca mitjana i on es troben algunes de les descripcions més belles de la natura, comparables a J. Conrad o R. Stevenson.

Unitat 6 Solucionari

Ruyra és un dels grans contistes moderns del segle xx, en la línia d'Edgar A. Poe, el seu autor preferit. Destaca per la psicologia de personatges en relats com «La Fineta» i «Jacóbé», on es revela la visió fatalista del món. També destaca la seva font folklòrica i popular amb relats com «La vetlla dels morts» o «El malcontent».

2. El camí simbolitza la cerca de la pròpia individualitat i la possibilitat d'assolir una existència separada i lliure. Simbolitza un segon naixement de la persona que es realitza.
3. Elements de comparació:
 - a) La natura com a escenari màgic.
 - b) El pastor identificat amb el paisatge.
 - c) La paraula revelada (per Déu) o per l'esperit de l'art.
4. L'autora s'inventa la parla dialectal del pastor, en què es barregen trets rossellonesos i empordanesos. En el text de l'activitat cal destacar les terminacions en *-i* de la primera persona del present d'indicatiu (*vegi, assegui, miri*), el ieisme (*aqueia, aqueis*), les formes plenes dels pronoms febles (*me fa rumiar*) i l'infinitiu dels verbs *ésser* i *haver* (*éssere, havere*).
5. En els Jocs Florals d'Olot del 1898 van ser premiats el poema «Lo llibre nou» i el monòleg «La infanticida». El fet que l'autor d'aquesta darrera obra fos una dona va originar un escàndol que va portar Caterina Albert a refugiar-se sota el pseudònim de *Víctor Català*.

Pàgina 178

Comentari de text

1. Sinònims:

Translúcid: opalí (que deixa passar la llum però no es poden veure distintament els objectes a través seu)

execrable: dolent, malvat, detestable

versàtil: variable, mudable

infortuni: adversitat, desgràcia, mala sort, desventura

benifet: benefici.

2. **Execrables x**: [gz] (**ex**emple, **ex**ercici...)

Aquesta grafia pot tenir dues realitzacions més:

- [ks]: extracció, excepcions, exposició, màxim...

- [ʃ] (**x**emeneia, pan**x**a) en el text trobem el cas del dígraf **x**: bru**x**es

3. En **-dol -at(s)** (prefix **en-** i sufix **-at**)

Alguns exemples del text: emotiv – itat, ombr – ívol, sobre – natur – al

4. Activitat oberta.

Unitat 6 Solucionari

Pàgina 179

Comentari de text

Aquest fragment pertany al capítol VII de la novel·la de Narcís Oller *L'Escanyapobres. Estudi d'una passió*, en què l'autor analitza el procés d'avarícia que viu el protagonista, l'Oleguer. Oller recorre a un tema tradicional de la literatura realista per descriure l'impacte de la industrialització en la societat rural. Se centra en la figura d'un personatge que no s'hi adapta i pren una actitud contrària que el conduirà a un progressiu aïllament i, finalment, a la destrucció.

El tema central del capítol VII és la relació, festeig i casament per conveniències de l'Oleguer amb la Tuies, una vídua que és tan avara com ell mateix, si no més. Aquest fragment narra el dia del casament. Hi podem distingir dues parts: d'una banda, la presentació de l'escenari i l'ambient on se celebrarà l'esdeveniment, i, de l'altra, la descripció dels dos protagonistes, la Tuies i l'Oleguer.

En aquest text, la narració té un marcat to de paròdia, tant pel que fa a la descripció grotesca dels personatges com a la presentació de l'escenari. El casament se celebra una matinada –no un matí– moment del dia inusual per a un esdeveniment d'aquest tipus però que s'adiu amb la naturalesa dels personatges, roïna i mesquina, que sembla que actuïn d'amagat. Per caracteritzar aquest moment, l'autor acumula en una enumeració un seguit de qualificatius, referits a impressions sensibles: «d'abril», «xamosa i riallera», «blavor del cel», «fortor de roses», «cantadissa d'ocells», que esdevenen les qualitats tòpiques que ha d'acompanyar un moment feliç. Aquí, i com és característic en tot el fragment, el comentari del narrador: «i, en fi, perquè xamosa i riallera la veien aquells éssers...» atorga al text un to irònic i, en aquest cas, matisa l'objectivitat de la descripció anterior; la matinada era així perquè així la veien els dos personatges.

La segona part situa el relat en el moment en què els protagonistes surten de l'església. Els adverbis de temps reiteren la referència a l'hora intempestiva del casament i connoten el caràcter efímer de la cerimònia: «La vila gairebé dormia, encara, quan la *beneïda* parella ja sortia de l'església». L'adjectiu *beneïda* referit a la parella i escrit en cursiva, té un caràcter irònic i en certa manera premonitori, ja que ens anticipa la intervenció diabòlica a què es farà referència al final del text. Les descripcions dels personatges resulten força grotesques i mantenen el to de paròdia del fragment. La Tuies es casa vestida de negre, imatge del tot allunyada de la d'una núvia convencional; la conjunció *però* introdueix tot un seguit d'enunciats de caràcter comparatiu: «un xic més lluent», «amb més pretensions», «una mica més encastat», «més eixorivit», «menys arrugat», «menys caigudes», «un xic més aprimat», referits respectivament a la perruca, la mantellina, el mocador, l'esguard, el front, les galtes i el nas, que expressen l'única concessió, l'únic detall de la Tuies el dia del seu casament. En la descripció de l'Oleguer, la imatge grotesca s'intensifica amb les puntualitzacions reiterades que el narrador introdueix entre parèntesis i que serveixen per ridiculitzar encara més la figura del nuvi: «(un barret del nuvi)», «(americana del difunt)», «(... peces de vestir

Unitat 6 Solucionari

del difunt)». A banda de l'aspecte físic, l'autor també ens descriu l'actitud anímica del personatge el dia del seu casament: «com avergonyit», «cot el cap», «closos els llavis». Mostra una actitud que també l'allunya de la imatge d'un nuvi i que, si es té compte la comparació final: «les mans encreuades al darrere, com si portés grillons», s'associa a la figura d'un pres, d'un condemnat.

El to irònic també és present en el paràgraf que tanca el fragment i que, encapçalat per una afirmació seguida de dos punts, adquireix el to d'una conclusió. S'hi repeteix la frase que iniciava el text, però canvia significativament el final, tot explicitant una impressió que en el decurs del capítol ja s'anunciava i que en certa manera anticipa els esdeveniments posteriors: «i, en fi, perquè el diable havia fet una de les seves».

Així, doncs, amb la descripció en un marcat to irònic del dia del casament de la Tuies i l'Oleguer, Oller aconsegueix intensificar el caràcter avar dels protagonistes, els quals esdevenen grotescos, gairebé esperpèntics.

Unitat 7 Solucionari

Pàgina 189

1. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
2. Activitat oberta. Són clares les referències a la decadència de Pilar de Romaní i de la societat que representa: «una gran senyora que ja és més d'un clima incommovible que de l'olla picant de cada dia»; «Els seus salons [...] en els quals no entrava ni la pols ni l'aire del carrer, estaven plens d'anacronismes, de pèndols lluents que anaven marcant els segons sense immutar-se dintre d'un taüt de cristall i de fustes oloroses»; «Pilar convivia amb els espectres del seu món, recolzant l'artrisme»; «Gairebé totes les dones del seu temps havien desaparegut».
3. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
4. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
5. Activitat oberta. La resposta ha de suposar una reflexió sobre la importància de l'adjectivació en la prosa de Josep Pla. Es pot resoldre a mesura que es llegeix, en el mateix text. En destaquem alguns exemples que es poden comentar: «pa sucat amb vi, terres cuites, closca de cargol, pedra daurada», qualitats atribuïdes al color del poble de Cotlliure; «cases del poble d'un blanc de nata», «reflexos suc de pipa de l'església», etc.
Un exemple de sinestèsia: «el poble de Cotlliure, de colors sords...».
6. Activitat oberta.

Pàgina 200

1. Faust és un personatge literari caracteritzat per l'avidesa de viure, el terror del més enllà i la preocupació per la presència del diable en la vida de l'home. El personatge està basat en la vida de Georg (o Johannes) Faust, pseudohumanista, aventurer i alquimista entre els segles xv-xvi. En l'obra de Goethe, Faust, que ha passat la vida intentant atènyer una nova dimensió vital mitjançant la ciència i la màgia, ven la seva ànima a Mefistòfil, el diable, a canvi que aquest li proporcioni tot el que desitgi.
2. Característiques destacables: article salat, i el pronom *mos*. Apareixen dos dialectes que responen a les veus del personatge i del narrador.
3. La desaparició de dona Obdúlia representa la desaparició d'un món. Violeta n'és l'hereva perquè representa un model de vida en certa manera cobejat per la protagonista, que ha estat sotmesa a una societat repressora. Hi ha també alguna similitud física entre ambdues dones i un cert interès a sorprendre els aspirants a l'herència.
4. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.
5. – Monòleg interior: procediment de la tècnica narrativa que consisteix a exposar d'una forma directa allò que s'agita en el subconscient d'un personatge, o allò que sorgeix de la seva consciència.
– Omnisciència narrativa: tècnica que consisteix a narrar algun fet del qual es coneixen tots els detalls.

Unitat 7 Solucionari

6. Símbols:

- Colom-ocell: element alat, espiritualització, sublimació.
- Arbre: uneix terra i cel, centre del món vegetal.
- Jardí: espai de naturalesa ordenada.
- Aigua: purificació i mort.

7. L'afirmació és certa perquè recrea una Barcelona anterior a la guerra civil que només apareix com a rerefons al final de la novel·la i perquè incorpora elements vinculats a la seva infantesa, com ara el jardí de la torre dels Valldaura.

8. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.

Pàgina 201

9. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.

10. Franz Kafka (Praga, 1883 – Viena, 1924) Escriptor jueu. La seva obra, escrita en alemany, expressa l'opressió i l'angoixa del segle xx. Les seves novel·les més destacades són: *Carta al pare*, *La metamorfosi*, *El Procés* (que el director Orson Welles portà al cinema) i *Amèrica*.

En *La metamorfosi* (1915), Kafka explica la història d'un corredor d'assegurances, anomenat Gregori Samsa, que un dia es desperta convertit en insecte, la qual cosa provoca el rebuig de la seva família i d'ell mateix.

11. Activitat oberta. En aquest fragment cal comentar la tècnica de Pere Calders, que consisteix a presentar un fet extraordinari (en aquest cas, el protagonista descobreix que la cara que reflecteix el mirall no és la seva) immers en la realitat quotidiana (l'home s'està afaitant al matí), com si es tractés d'una situació normal (com que la cara s'assembla a la d'un veí amb qui es baralla sovint, s'agafa mania a ell mateix i decideix, per precaució, no quedar-se sol). Amb aquesta tècnica, Calders aconsegueix combinar realitat i fantasia i donar versemblança o credibilitat a la situació que presenta.

Pàgina 205

1. Activitat oberta. Cal destacar:

- L'oposició entre literatura normal i literatura supervivent.
- La connotació dels temes associats a cada grup: plàcid/indiferent; objectivitat/rigor; passió / confiances implícites / irremeiable.
- La relació entre la literatura catalana i la lluita política, històrica i social.
- La posició subjectiva dels catalans davant la seva literatura.

2. *Les històries naturals* és una extraordinària novel·la d'aventures escrita per un narrador de gran sensibilitat i cultura. Antoni de Montpalau, científic, il·lustrat i liberal, en un viatge apassionat surt a la recerca d'Onofre de Dip, cavaller del rei En Jaume convertit en vampir. L'haurà de perseguir enmig de les guerres de carlins i liberals, i haurà de fer servir tota la seva ciència i humanisme.

Unitat 7 Solucionari

La novel·la s'inscriu en el gènere fantàstic, tot i que la narració està farcida d'elements històrics i literaris.

En el fragment que comentem cal destacar:

- La descripció del castell de Prasdip, envoltat d'una atmosfera de nostàlgia, misteri i fantasia (referència a l'origen medieval, inaccessibilitat, dominat per la natura, silenciós, il·luminat per la llum de la lluna...).
- Aquesta descripció topa en certa manera amb l'activitat que duen a terme els dos personatges que apareixen en la narració, més intel·lectual i erudita; el pare Villanueva s'esmerça en la recerca bibliogràfica dels orígens de la família que habitava el castell i Montpalau organitza amb precisió el parany per capturar el vampir.

Pàgina 209

1. L'antiga vila de Mequinensa, situada a la vora de l'Ebre, va ser el centre d'una important conca minera i d'un intens tràfic fluvial. En el fragment que comentem es fa referència a aquesta activitat econòmica i comercial: botigues (d'ultramarins, de roba...), oficis (sastres, barbers, cistellaires...), activitat agrícola (trulls, almàssera, carros...), el mercat, activitat bancària, activitat minera, activitat fluvial...
2. Activitat oberta. Cal destacar:
 - Les relacions de parella són difícils i decebedores.
 - Les aparences socials amaguen la veritable naturalesa de les relacions amoroses.
 - Els valors de la família burgesa tradicional estan en crisi.
 - Els valors del feminisme es qüestionen quan no són prou ètics o sensibles a totes les realitats.
3. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.

Pàgina 213

1. Activitat oberta. Cal destacar que Joan Fuster fa una reflexió sobre la identitat del poble valencià i sobre el nacionalisme valencià: defensa que llengua, poble i nació, entesos com a conjunt de tots els pobles catalans, formen un tot indestruïble.
2. La novel·la *Borja papa* és una recreació novel·lada de la història de Calixt III (Alfons) i Alexandre VI (Roderic), els dos Borja que van projectar universalment el nom de València des de la Santa Seu.

Activitat oberta. En les pàgines web que s'esmenten en l'exercici trobaran molta informació sobre Roderic de Borja. La biografia del personatge explica de quina manera es va produir la seva ascensió social i política, circumstància que també queda recollida en el text per comentar: «Començava, amb un acte habilitatíssim, una carrera ascendent en el cardenalat i en l'administració de l'església...».

Pàgina 214

Comentari de text

2. Guionatge, audiovisual, canal, produccions, doblatges, sèries, indústria cinematogràfica.
3. *Fanzin*: manlleu de l'anglès *fanzine* (revista per a fans). Compost format per *fan* i el final del mot *magazine*. És una publicació periòdica feta amb pocs mitjans i de tiratge reduït que tracta de temes culturals (música, còmic...) alternatius.
4. **Emissor**a: [s]. El so alveolar fricatiu sord també es pot representar amb les grafies **s**: sovint, **sense**; **c**: presència; **ç**: no hi ha exemples al text.
5. *Produir* és un verb incoatiu. Els verbs incoatius són verbs de la 3a conjugació que afegeixen l'increment *-eix-* entre el lexema i la terminació en el present d'indicatiu i de subjuntiu i en l'imperatiu. Aquest increment s'afegeix en les persones del singular i en la 3a del plural.

Exemples del text: reflectir, convertir-se, sorgir...

6. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.

Pàgina 215

Comentari de text

Aquest fragment és l'inici d'una de les obres més universals de la prosa narrativa catalana, i, sens dubte, l'obra més celebrada de Josep Pla, *El quadern gris*.

Sota l'aparença d'un dietari de joventut, Pla escriu una autobiografia en què, a més d'abocar-hi fets de la seva vida, manifesta reflexions de caràcter moral, polític, social, literari, artístic, sentimental i de tota mena.

En aquest fragment, l'autor apunta tres temes representatius del conjunt de la seva obra:

- La descripció política i social; en aquest cas, l'ambient de revolta previ a la dictadura del general Primo de Rivera.
- Les anècdotes quotidianes que donen peu a la reflexió moral.
- La contemplació més o menys lírica del paisatge i de l'entorn.

El recurs formal del dietari permet a l'autor una gran llibertat per barrejar gèneres i tipologies textuais. L'estil narratiu de Josep Pla es defineix per la claredat, la intel·ligibilitat (escriure «per al màxim nombre de lectors») i el realisme, encara que sigui amb la participació subjectiva de l'escriptor.

En conclusió, aquest fals dietari s'inicia el 8 de març de 1918 i conclou el 15 de novembre de 1919, quan Josep Pla marxa com a corresponsal a París del diari *La Publicitat*. En realitat, es tracta d'una manipulació literària de Pla amb la intenció de descriure, com si fos una crònica espontània i en directe, la realitat d'un període determinat de la seva vida i de la societat d'aquell moment.

Unitat 8 Solucionari

Pàgina 221

1. Activitat oberta. Per preparar la posada en escena es pot consultar el web del programa de TV3 *Polònia*. <http://www.tv3.cat/polonia>
2. Activitat oberta.
Per elaborar la recerca consulteu:
<http://www.festes.org/hivern/carnestoltes/municipis/index2.html>
<http://www.vilanova.cat/html/carnaval/>
<http://www.carnavalsolsona.com/>
3. Activitat oberta. Podeu consultar: <http://www.festes.org/directori.php>.
4. Característiques principals del teatre medieval:
 1. Trobada de contraris (antítesi)
 - món real
 - món sobrenatural: elements meravellosos
 2. Acostament de l'element sobrenatural al context proper i quotidià
 3. Ironia i/o trets humorístics

Pàgina 223

1. Serafí Pitarra / Frederic Soler

vida	Barcelona (1839 – 1895) Origen menestral
obres principals	Teatre humorístic: <i>L'Esquella de la Torratxa</i> (1864), <i>El castell dels tres dragons</i> (1865). Drama romàntic: <i>Les joies de la Roser</i> (1866), <i>Batalla de reines</i> (1887).
estil literari	Teatre romàntic (Frederic Soler) i teatre popular amb obres de caràcter satíric i humorístic (Serafí Pitarra) escrit «amb el català que ara es parla». Les seves obres són una provocació contínua a la moral burgesa.
agrupacions teatrals	Teatre Català (Romea) Societat dramàtica humorística La Gata
institucions	Director del Teatre Català (Fundació Teatre Romea) Mestre en Gai Saber dels Jocs Florals i president de la institució fins al 1882 I Congrés Catalanista del 1880
autors contemporanis	Àngel Guimerà Jacint Verdaguer
influències	modernisme i Romanticisme

Unitat 8 Solucionari

2. Recerca oberta. Destaquen els noms de María Guerrero (representa textos d'Àngel Guimerà), Enric Borràs, Antoni Tutau, Teodor Bonaplata, Balbina Pi (primera actriu del Romea), Mercè Abella, Carme Parenyo, Maria Morera i Pere Codina.

3.

	tema	tipus de personatges	plantejament de l'acció
drama romàntic	situacions anacròniques (passat medieval)	heroi/heroïna aristocràtic	Recreació del passat heroic. Conflictes històrics i/o personals dels grans herois.
drama realista	situacions contemporànies	heroi/heroïna de condició social elevada o popular	Conflictes socials i/o personals en un context pròxim i un llenguatge actual.
tragèdia	temàtica seriosa amb un conflicte irresoluble o molt greu		El conflicte que planteja no té solució o bé aboca al patiment.
comèdia	temàtica lleugera amb uns conflictes analitzats amb sentit de l'humor		El conflicte argumental es dilueix en una visió optimista i/o humorística de la situació.

4. Recerca oberta. Per exemple, a Barcelona destaquen el Teatre Romea, el Teatre Novetats, el Teatre Principal i el Gran Teatre del Liceu. A Reus i a Tortosa, el Teatre Principal. A Badalona, el Teatre Zorrilla.

5. Recerca oberta. Destaquen la companyia del Teatre Català (Romea) i les companyies dels teatres de varietats del Paral·lel.

6. Apunts per al comentari:

- Definició de *mite*: Relat fabulós tradicional sobre els déus, els herois, els orígens d'un poble, etc. que expressa, d'una manera simbòlica, un concepte religiós, filosòfic o social. El mite de Ròmul i Rem.

Relat poètic i fabulós que serveix per explicar una doctrina, una creença. El mite de la caverna de Plató.

2 m. [FS] [LC] Persona, fet, cosa que ha estat magnificat i s'ha convertit en model o prototip. Greta Garbo és un mite del cinema.

- Definició de *caràcter*: Persona considerada com a exemple típic d'un tret moral determinat, personatge creat per un dramaturg, novel·lista, etc. *L'avar de Molière és un caràcter admirablement traçat. Els caràcters de La Bruyère. Els caràcters de Dickens. Un escriptor que estudia els caràcters que vol representar.*

Unitat 8 Solucionari

Pàgina 225

1. Àngel Guimerà

vida	Santa Cruz de Tenerife, 1845 – Barcelona, 1924
obres principals	<i>Gal·la Placídia</i> (1879), <i>Mar i cel</i> (1888), <i>Maria Rosa</i> (1894), <i>Terra baixa</i> (1897) i <i>La filla del mar</i> (1900)
tendències literàries	Renaixença. Tragèdia en vers dins la tradició del Romanticisme històric. Drama realista que reflecteix les inquietuds socials de l'autor.
institucions	President de la Lliga de Catalunya Institut d'Estudis Catalans
autors contemporanis	Narcís Oller Josep Yxart Joan Sardà Jacint Verdaguer

2. Activitat oberta. Idees destacades del text:

- Prejudicis ideològics i socials: «Jo no sabia com éreu vós llavors, i éreu com ara!».
- La injustícia social i les convencions socials són els «serpents» que impedeixen la llibertat d'estimar i la justícia.
- La revolta social, ideològica i personal: «Jo esqueixaré son pit... Ells amb lo cor ple d'odi!... Ja prou humilitat; la sang m'ofega! Jo vull morir matant!».

Pàgina 231

1. Activitat oberta. Podeu consultar: <http://www.sitges.cat/jsp/directori/detall.jsp?id=59>.

2. *Cigales i formigues* (1901)

Ambientada en l'edat mitjana, l'obra presenta dos estaments completament contraposats, el representat per les cigales –els artistes, els poetes– i el de les formigues –els homes corrents–. Els primers, situats a dalt de la muntanya, ocupen el temps cantant i dialogant; els segons, habitants de la plana, fan treballs físicament més productius però menys preables. En un moment determinat, les formigues, que habitualment rebutgen i es burlen de les cigales, les necessiten i recorren a elles. La situació conflictiva que havia originat aquesta necessitat se soluciona sense la intervenció definitiva de les formigues, de manera que cadascú torna al seu territori i a les seves tasques. No obstant això, queda demostrada la superioritat dels artistes, servidors de la Santa Poesia, i l'actitud vulgar i mesquina de la resta de la gent.

Unitat 8 Solucionari

L'hèroe (1903)

Planteja la degradació moral que pateix un bon noi a causa de la guerra i la vida militar. Abans de convertir-se en l'heroi del títol, el protagonista és un xicot honrat i treballador, però les circumstàncies el transformen en un cínic i un depravat. En tornar al seu poble, l'heroi ja no encaixa en la família, i això fa que les relacions es vagin deteriorant fins a arribar a un final dramàtic. Rusiñol confronta virtuts com el seny, el treball i el sentit pràctic (considerades típicament catalanes i que simbolitza mitjançant el teler) amb l'oratòria buida, les poques ganes de fer feina i la manca de sentit pràctic que representa l'Espanya oficial.

3.

Santiago Rusiñol	Ramonet
origen social: burgesia benestant	origen social: petita burgesia comerciant
família patriarcal i de nissaga	família patriarcal i de nissaga
valors familiars conservadors, burgesos (diner i estalvi), catòlics (treball i sacrifici)	valors familiars conservadors, burgesos (diner i estalvi), catòlics (treball i sacrifici)
vocació artística (pintura i literatura)	vocació artística (escultura)
oposició en la jerarquia de valors personals i socials respecte dels valors heretats	oposició en la jerarquia de valors personals i socials respecte dels valors heretats
oposició familiar (pare/fill)	oposició familiar

Pàgina 232

Comentari de text

- 1.** *sublimació*: idealització
impudor: obscenitat
recòndit: amagat
ardidesa: coratge
- 2.** *ingenuïtat*: per trencar el diftong decreixent
intuïren: per trencar el diftong decreixent
- 3.** *imatges i personatges*, [dʒ]
- 4.** Les conviccions morals i les posicions ètiques davant els conflictes de la vida (personals i col·lectius) són plantejats des d'una visió conservadora del món. La pràctica teatral (la praxi), és a dir, la forma com transmet les seves idees dalt de l'escenari, tendeix a ser poc innovadora.

Unitat 8 Solucionari

5. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.
6. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.
7. Resposta oberta. Podeu consultar:
<http://www.escriptors.cat/autors/guimeraa/>

Pàgina 233

Comentari de text

Introducció i contextualització

Aquest fragment pertany a l'escena tercera del cinquè i últim acte de *L'auca del senyor Esteve*, de Santiago Rusiñol. Publicada per primera vegada el 1907 amb rodolins dibuixats per Ramon Casas, i amb nombroses reedicions, és una característica novel·la modernista. La versió escènica de la novel·la va ser escrita el 1910, tot i que no es publicà fins al 1917. És una comèdia en cinc actes i deu quadres en què el senyor Esteve –personatge principal de l'obra que assolirà categoria d'arquetip de la petita burgesia barcelonina– té un nét que vol ser artista, amb l'idealisme que aquesta decisió implica. A través d'aquesta oposició, Rusiñol planteja una de les qüestions més decisives del modernisme: la relació de l'artista amb la societat burgesa, qüestió que es resol, al capdavall, en una entesa, un pacte.

Concreció del tema del text

En aquesta escena, el nét de la nissaga familiar, en Ramonet, confessa al pare la seva vocació artística, cosa que provoca un conflicte personal i social que confronta dues concepcions oposades de la vida. D'una banda, es tracta de la posició tradicional, conservadora, burgesa i catòlica que defensa els valors del negoci, del diner, de l'estalvi i del seny. D'altra banda, la posició del jove Ramonet, que respon a la visió de l'artista, de la poesia i la sublimació de la vida a través de l'art. Tanmateix, el conflicte humà és viscut amb un gran sentiment de culpabilitat per part del fill que, malgrat la força de la seva vocació, ofereix al seu pare el sacrifici de renunciar a l'art per no ferir els sentiments paternals i frustrar les ambicions a les quals estava predestinat. Finalment, les dues posicions cediran part de les seves ambicions i el conflicte humà i social es resoldrà amb un pacte «ben burgès» com va dir Josep Pla: en Ramonet (igualment com el mateix Santiago Rusiñol) es pot convertir en artista gràcies als estalvis laboriosos, previsors i certament prosaics del seu avi comerciant.

Recursos estilístics

Es tracta del diàleg entre els dos personatges; per tant, mostra una confrontació plana i directa dels dos antagonistes. Cal destacar la repetició dels monosíl·labs *sí* i *no* diverses vegades, les interjeccions, els signes d'exclamació, les frases molt breus i els verbs en imperatiu. Tot plegat contribueix a crear un clima d'exaltació i confrontació en una escena clau de l'obra en què sorgeix el conflicte latent presentat en els actes anteriors. En conjunt, l'escena i els personatges són mostrats en un to molt caricaturesc, d'acord amb el plantejament popular «d'auca», tal com l'autor va explicitar. El llenguatge és àgil, fresc i pròxim.

Unitat 8 Solucionari

Conclusió

Aquesta obra es va estrenar al Teatre Victòria de Barcelona amb un èxit impressionant de públic del tot heterogeni. El senyor Esteve és el burgès barceloní per antonomàsia perquè, en una Barcelona idealitzada, retratava la imatge de la burgesia catalana –a la qual Rusiñol pertanyia– amb tots els seus defectes, però també amb alguna virtut. Des d'un punt de vista costumista i mitificador, l'autor dóna una visió distanciada i comprensiva d'una classe social que començava a acceptar. Hi projecta una certa tendresa, malgrat que la ironia hi és present amb tota la seva força.

Unitat 9 Solucionari

Pàgina 238

1. *Civilitzats, tanmateix!*, de Carles Soldevila

Argument

L'obra planteja una situació de triangle amorós en unes condicions extremes. Es tracta de tres supervivents d'un naufragi: un matrimoni i un amic, que han anat a parar a una illa deserta, i allí miren d'adaptar-se a les circumstàncies i establir un nou tipus de relacions entre ells. Amb aquesta història, Soldevila mostra d'una manera irònica que, fins i tot en els moments més insòlits, les aparences, la hipocresia, la forma de viure de la civilització de la qual provenen els naufrags tenen més pes que no pas els propis desitjos, que la possibilitat d'encetar un tipus nou de relacions més d'acord amb la realitat en què es troben. En definitiva, que la cultura de la civilitat, tan celebrada pels noucentistes, s'imposa a qualsevulla altra consideració. Si això és bo o dolent, ho ha de jutjar el públic a través d'unes escenes prou ambigües perquè cadascú triï la seva opció.

Justificació del títol

L'adverbi adversatiu planteja que, malgrat el conflicte i les passions enfrontades, sempre es pot arribar a una entesa que prioritza la bona educació formal i les convencions socials. Naturalment, cal interpretar-ho amb una bona dosi d'ironia.

2. Activitat oberta. Podeu consultar:

http://www.ciutatoci.com/general/docs/d07/gen_barcelona_deus_olympia_070622.php

Unitat 9 Solucionari

Pàgina 241

1.

	<i>Luard, el mariner</i>	<i>El cafè de la marina</i>
descripció física	Luard és una pell socarrimada i és una llengua que no tasta gras clatell pelut, i la gorra enfonsada fins al nas samarreta de plom, cul de cabàs. Quatre dents que s'escapen, vironeres, d'un trosset de bigoti atapeït. Ulls amb un pam d'ulleres i unes ungles més negres que la nit.	personatge de Luard: pescador, vell i pobre, solter i una mica fantasiós (60 anys)
girs lingüístics		qualsevol dels personatges mariners: Luard, Libori, Claudi
valoració de l'ofici de mariner	La sort és rosa i grisa; ja en tens per una veta del calçat o un pedaç de camisa! Luard, ara has perdut i ara has guanyat.	Escena I. Acte I personatge de Libori
instints vitals i bondat	cridaire, mentider i home de bé, si peta la batussa i la bravata, no correrà molt lluny; li fan por el ganivet i el cop de puny; més avesat a somniar i a riure, no està per fressa el mariner Luard, i, si li deixen una bóta lliure, per ell no es fa mai tard.	Escena VII. Acte III personatge de Luard
conflictes sentimentals	I avui, tot ple d'unes mentides vives, per sempre s'ha adormit a dins del port; els llavis i les dents i les genives d'una dona de mar blanca de cor li han endolcit les hores de la mort!	Escena VII. Acte III personatge de Luard Escena XII. Acte III personatges de Caterina i Claudi

2. Descripció dels personatges

Glòria	Andreu	Roser
És la protagonista de l'obra. Pacient, forta, treballadora, i de gran integritat ètica. La seva integritat i el seu coratge són els grans valors del seu atractiu personal.	És un home ben plantat, però de caràcter feble i poc ambiciós professionalment. Es deixa dominar per la Glòria i a la seva manera l'estima. La seva feblesa moral el porta a traïr la seva dona.	És la dona jove i atractiva del triangle amorós. El seu caràcter despòtic i capriciós la fa antipàtica i al final li fa perdre la partida.

Unitat 9 Solucionari

Conflicte sentimental: S'estableix el típic triangle amorós entre dues germanes i el marit de la més gran. El conflicte es resol quan el marit s'adona que la dona que veritablement vol és la seva i que ha estat a punt de perdre-la.

Clímax: Quan les dues germanes s'enfronten i esclata el conflicte; el monòleg de la Glòria en què afirma que estima el seu marit i no el vol perdre.

Resolució del conflicte: La Glòria perdona la germana i el marit, perquè sap que ell ha decidit no marxar amb la germana petita.

Aportació humorística (contraclímax): Els personatges del senyor Ventós i la seva dona Flora.

3. Activitat oberta. Correcció a criteri del professorat.

Podeu consultar: <http://www.escriptors.cat/autors/sagarrajm/>

4. Activitat oberta. Es pot mantenir un diàleg entre els personatges. Les acotacions teatrals han de resoldre's en estil indirecte mitjançant un narrador omniscient.

Pàgina 244

1. Significat de la darrera frase: En una situació d'injustícia social, el qui es manifesta críticament està en perill però també aquell qui està disposat a escoltar les reivindicacions i, en conseqüència, a fer-se'n còmplice.

Tu en el parlament del Lúcid Conseller: Es refereix al lector/espectador.

Unitat 9 Solucionari

Pàgina 246

1. *Ball robot*, de Joan Oliver

	argument	context social	època	registre lingüístic
<i>Ball robot</i>	Quan estan a punt de celebrar el desè aniversari de matrimoni, tres parelles es troben desenganyades i enyoren l'anhel no realitzat d'haver pogut ser feliços amb un cònjuge diferent. La preparació del sopar de celebració els acaba desaparellant en una mena de ball robot, tot i que les habituds burgeses acabaran salvant la situació i reaparellant-los. I així, passivament, resignadament, tots són absorbits, de bell nou, per la quotidianitat absurda i amarga de la vida.	La burgesia benestant més o menys cultivada.	Els anys cinquanta del segle xx.	Un llenguatge estàndard i perfectament normatiu. La frescor i l'espontaneïtat del registre s'aconsegueixen mitjançant les interjeccions, les frases curtes o inacabades, els signes d'exclamació, etc.

2. Activitat oberta. Cal adequar l'escena proposada al registre lingüístic adequat.

Pàgina 249

1. *Poesia rasa* aplega disset llibres de poesia de Joan Brossa, triats pel mateix autor i escrits entre el 1943 i el 1959. Per la seva potència verbal, el seu arrelament popular, l'afany d'investigació i la coratjosa alegria, la seva poesia ocupa un lloc eminent en la història de la literatura catalana. *Poesia rasa* és un dels llibres fonamentals de la poesia catalana del segle xx.

Home

Enumeració anatòmica de les parts d'un organisme humà; taxonomia científica; enumeració de substantius; el darrer vers contrasta ja que és una metàfora perfecta: l'ànima és un globus que s'enlaira com un ocell.

Unitat 9 Solucionari

Comiat

El primer i el darrer versos del poema són els dos elements de la metàfora: els núvols com a símbol de llibertat.

L'estrofa central reproduïx les instruccions que cal seguir per «assolir» un truc de màgia: fer un fals nus a un mocador i enlairar-lo perquè es desfaci tot sol. El truc de màgia s'ha d'interpretar com les instruccions per assolir la llibertat.

Cal destacar el valor metafòric del mocador blanc (com els núvols al cel), agitat com a símbol de comiat (el títol del poema) i alhora de llibertat que desfà els nusos de l'opressió.

2. – *Poema* (1967): el poema com una idea lluminosa que s'encén igual que un llum de bombeta.
 - *Senyor* (1975): els convencionalismes de la classe poderosa com un mecanisme al qual es dóna corda.
 - *Nupcial* (1984): el matrimoni entès com una condemna.
 - *Roda* (1969): l'absurd de la forma inadequada quan el sentit (la funció) i la forma no s'avenen.
 - *Contes* (1986): la màquina que escriu els contes com una garlanda de serpentines de colors.
 - *País* (1987): un país que es defineix per les seves passions nacionals i folklòriques: el futbol i els símbols de l'espanyolisme més tronat.
3. Recerca oberta. Podeu consultar: <http://www.escriptors.cat/autors/iglesiasi/>
 - Activitat oberta. Cal comentar que Iglésias era un artista compromès amb la classe obrera i de gran acceptació popular. A més, Brossa el reivindica com a precedent del teatre català modern.
 - Ironia del text: l'ofici de guardaagulles, l'ofici de pastor, les convencions formals dels llenguatges, etc.

Pàgina 252

1. Activitat oberta. Idees que convé destacar:
 - Evolució del llenguatge teatral: menys text i més acció escènica.
 - Dues versions de la mateixa obra: dos moments històrics del teatre.
 - Continuitat dels grups teatrals de la dècada dels anys seixanta.
 - Noves companyies que treballen amb l'ambició d'arribar a un públic majoritari.
2. Activitat oberta. Treball en petit grup i posada en comú.

Unitat 9 Solucionari

Pàgina 256

1. Activitat oberta. Podeu consultar:

<http://www.uoc.edu/lletra/noms/jmbenetijornet/index.html>

2. En una peça teatral, les acotacions són notes explicatives referents a la disposició de l'escena, al moviment dels personatges, etc. Perquè el director d'un muntatge teatral fa la seva pròpia interpretació del text a fi de presentar al públic una lectura personal de l'obra; així, doncs, no ha de sotmetre's obligatòriament a la pròpia interpretació de l'autor.
 - a) La selecció de temes s'ha d'entendre com una declaració de principis ideològics i estètics.
 - b) Cal fer compatible el més sublim amb el més vulgar en l'obra d'art.
 - c) Què legitima el valor de l'obra artística: la intuïció personal o el cànon establert en la història de la cultura?

Pàgina 257

Comentari de text

1. *Dimensió*: mida, mesura
maldat: perversió, malícia
lema: argument
recapitulació: conclusió
ressò: eco, ressonància.
2. **s'hi** representa: «en aquesta obra» CC lloc
n'acabarà de sortir: «del forat de la mort» CC lloc
se **n'allibera**: «del passat» CRV
3. diftongs creixents: qualitat; llengua; quals; qual; quan; feia
diftongs decreixents: veu; reviu; espai; seus; seu; diu
4. Un estigma és un senyal indeleble, especialment el fet amb ferro roent com a pena infamant o com a signe d'esclavitud.

Així, doncs, la narració de la Rodoreda és entesa com les paraules que fixen per sempre la crueltat i la humiliació viscudes pels qui van perdre la guerra civil. Poder expressar públicament el trauma i el sofriment del passat per deixar-ho dit i denunciar-ho. Només d'aquesta manera es pot passar pàgina de la història i tornar a la vida.
5. Resposta oberta. Correcció a criteri del professorat.
6. Georges Meredith va néixer a Portsmouth, Hampshire (Gran Bretanya), el 12 de febrer de 1828. Va morir el 18 de maig de 1909, a 76 anys. Aquest novel·lista i poeta de l'època victoriana va treballar com a reporter i arribà a ser corresponsal de guerra. Va publicar el seu primer llibre, titulat *Poemes*, el 1851. De la seva producció literària destaca la narrativa, en la qual fa un retrat social i psicològic incisiu dels personatges i dels ambients. A més, les situacions hi són descrites amb un sentit de l'humor agut. La seva novel·la més popular és *L'egoista* (1879).

Unitat 9 Solucionari

Pàgina 258

Comentari de text

Introducció i contextualització

Primera història d'Esther és una de les fites indiscutibles de l'obra de Salvador Espriu. Escrita el 1948, té lloc a la població de Sinera, mítica i recurrent d'Espriu, recreació de l'Arenys de Mar dels seus records d'infantesa. A partir d'una relectura del tema bíblic d'Esther, parla de qüestions com ara la deshumanització del poder, la vanitat i la família.

Concreció del tema del text

Aquest text correspon a una selecció de diversos fragments de l'obra que donen compte del contingut global de la trama dramàtica: des de la presentació de l'Altíssim, les intervencions dels personatges titelles (teatre dins el teatre), l'agraïment de la reina Esther i el darrer i molt reconegut parlament final: «Penseu que el mirall de la veritat s'esmicolà a l'origen en fragments petitíssims, i cada un dels trossos recull tanmateix una engruna d'autèntica llum». La sentència ha estat explicada des del pensament cabalista: la relació amb Déu (la llum o la veritat) només és possible a través de la Creació, la qual s'estructura a partir de deu sefirot o principis que permetrien reconstruir un camí d'ascesi mística o de coneixement. Només des de la varietat es pot accedir a la unitat, i aquest principi, que és moral i filosòfic, en Espriu és també (o sobretot) literari. Es representa l'afany d'estructura unitària plantejat des de la varietat de gèneres i de registres lingüístics.

Recursos estilístics

Aquest text, que destaca per l'extraordinari ús de la llengua, en una mena d'homenatge a un català alhora refinat i popular. En aquest sentit, *Primera història d'Esther*, considerada un dels cims de la literatura catalana de postguerra, és un autèntic monument a la paraula. Hi destaquen dos registres lingüístics que mostren l'ampli ventall d'ús de la llengua: la retòrica solemne de l'Altíssim i la riquesa extraordinària de la parla popular, l'argot del món de la infantesa, de la literatura oral. Espriu fa un homenatge al català que s'estava perdent. Aconsegueix elaborar un discurs complex i refinat, però alhora amb un acurat sentit de l'humor i de fina intel·ligència.

Conclusió

Primera història d'Esther és una fita de la literatura catalana contemporània, una de les obres mestres de Salvador Espriu i, en definitiva, un homenatge extraordinari a la llengua catalana.

GUIA DIDÀCTICA

ORIENTACIONS PER A L'AVAUACIÓ

Orientacions per a l'avaluació

L'avaluació, que s'integra en el procés d'ensenyament-aprenentatge, ha de tenir com a primer objectiu que l'alumnat assoleixi un nivell de coneixements adequat a les seves possibilitats. Aquesta finalitat obliga a plantejar-nos l'avaluació des d'una doble perspectiva. D'una banda, ha de permetre adequar el disseny i el desenvolupament de la programació a les necessitats i els ritmes d'aprenentatge dels alumnes; de l'altra, ha de proporcionar-nos dades i informació sobre el procés d'adquisició de continguts. En aquest sentit, l'avaluació ha de tenir una clara funció formativa i orientadora, la qual cosa implica que ha de ser per força contínua i diferenciada.

En aquest context resulta evident la necessitat de partir dels coneixements previs dels alumnes si volem garantir l'efectivitat de l'ensenyament. L'avaluació inicial ens permetrà constatar els diferents graus d'aprenentatge que han assolit al llarg de l'etapa de Secundària i adequar la programació a les necessitats que s'han detectat. Posteriorment, l'avaluació formativa hauria de permetre confirmar que els alumnes assoleixen individualment els objectius proposats en els diferents apartats de la matèria: llengua i comunicació, gramàtica i literatura.

Pel que fa a la literatura, és especialment recomanable que s'efectuï una avaluació inicial, que hauria de permetre fixar els coneixements literaris i culturals dels alumnes. Evidentment, l'ensenyament de la literatura no pot basar-se en l'aprenentatge memorístic d'autors i obres, sinó que haurà de partir de l'anàlisi de textos. L'alumne ha de ser capaç de reconèixer els aspectes textuais coincidents que presenten les produccions pertanyents a una mateixa època i, alhora, d'identificar les característiques comunes que comparteixen els diferents gèneres literaris. Per això, el comentari de text s'ha de convertir en el mètode d'avaluació idoni, perquè permet a l'alumnat analitzar els recursos, tant des del pla de l'expressió com del contingut. A més, en la formació de l'alumnat es podria introduir la producció de textos literaris, que haurien de permetre posar en pràctica els coneixements adquirits en l'anàlisi dels diferents gèneres i períodes.

Per aquest motiu, hem diversificat les activitats d'avaluació a fi de poder donar resposta a la diversitat d'objectius dins els processos d'aprenentatge. La diversitat respon bàsicament als tipus d'activitats, segons que siguin:

- activitats individuals i de lectura silenciosa
- activitats per fer per parelles o en grup
- activitats TIC (marcades amb una icona per facilitar-ne la identificació)
- activitats orals

Orientacions per a l'avaluació

Els comentaris de textos poden utilitzar-se com un registre d'avaluació global dels continguts estudiats en la unitat. A més, el comentari de text amb preguntes pautades respon al plantejament d'anàlisi i comprensió del text de les PAAU.

En tots els casos podem constatar que estem avaluant el procés d'aprenentatge de l'alumne pel que fa a la competència comunicativa i amb relació a les quatre habilitats lingüístiques bàsiques:

- comprensió oral
- comprensió escrita
- expressió oral
- expressió escrita

Quant als criteris d'avaluació d'aquest llibre de text, responen a les indicacions recollides en el currículum de Llengua catalana i literatura de 1r de Batxillerat. En destaquem els punts següents:

- Identificar els diversos gèneres literaris i les seves característiques, i també els grans temes de la literatura, tant dins de la nostra cultura com en altres manifestacions culturals universals.
- Elaborar treballs sobre temes literaris.
- Aplicar sistemàticament els recursos discursius d'adequació, coherència, cohesió i correcció en l'elaboració de textos orals, escrits i audiovisuals propis.

Els registres d'avaluació per regular l'assoliment dels objectius de cada unitat didàctica són els qüestionaris plantejats al final de cada tema, els comentaris de text (pautats i oberts) i l'elaboració d'un treball monogràfic al final de la unitat.

GUIA DIDÀCTICA

ALTRES RECURSOS

Altres recursos

Aquest apartat conté un material complementari molt útil per al professorat. Es divideix en dues parts: exercicis de llengua catalana (ortografia, morfologia, sintaxi i lèxic), perquè es puguin repassar els continguts de l'etapa anterior, i anàlisi de textos i comentaris.

Exercicis de llengua catalana

1 Transcripció fonètica. Fes la transcripció fonètica dels sons subratllats. Després, classifica'ls tenint en compte el punt d'articulació, el mode d'articulació i la sonoritat.

1 pi	6 sóc	11 llis	16 nas	21 dotze	26 vi
2 tu	7 sol	12 cos	17 nus	22 far	27 got
3 potser	8 mà	13 lleig	18 banc	23 que	28 platja
4 zel	9 xoc	14 fals	19 mare	24 joc	29 roc
5 dutxa	10 duc	15 las	20 bo	25 àmfora	30 vinya

2 Transcripció fonètica. Fes la transcripció fonètica dels sons palatals següents:

1 metge	3 platja	5 mig	7 caixa	9 despatx
2 metxa	4 corregir	6 raig	8 xàfec	10 joventut

3 Transcripció fonètica. Fes la transcripció fonètica dels sons alveolars subratllats:

1 calze	5 passar	9 exposició	13 enfonsar
2 holandesa	6 baronessa	10 princesa	14 transatlàntic
3 comissió	7 cel	11 zona	15 ceba
4 dimissió	8 caçar	12 posar	16 expressar

4 Transcripció fonètica. La grafia x pot correspondre a diferents realitzacions fonètiques. Llegeix en veu alta les paraules següents i transcriu el so amb [ks] o [gz], segons que correspongui.

1 relaxar	3 exèrcit	5 excel·lent	7 fix	9 examen
2 sintaxi	4 sexe	6 lèxic	8 exactitud	10 complex

5 Transcripció fonètica. Fes la transcripció dels sons indicats. (Tingues en compte les lleis fonètiques del català.)

1 els avis	6 peix blau	11 un mos	16 segle
2 roig encès	7 el llapis	12 un gat doble	17 els savis
3 un filat	8 molt	13 els pots	18 despatx obert
4 espatlla	9 roc blanc	14 bolígraf vermell	19 pot negre
5 un nois	10 esquitx cremant	15 un joc	20 cabdell

6 Transcripció fonètica. Quins processos fonològics (hiat, diftong creixent o decreixent, consonantització, triftong) afecten les vocals d'aquests mots?

1 ianqui	3 aguait	5 actua	7 ioga	9 Júlia
2 tou	4 romeu	6 rai	8 noia	10 mouen

7 Separació de síl·labes. Separa en síl·labes els mots següents i escriu-hi dièresi si cal:

1 egoista	3 traduir	5 coincidir	7 heterogeneïtat
2 posseïen	4 Lluisa	6 veinatge	8 reduït

Exercicis de llengua catalana

8 Síl·laba tònica i vocals. Subratlla la síl·laba tònica dels mots següents i classifica'n les vocals segons que siguin obertes o tancades:

1 terra	5 premi	9 peix
2 europeu	6 cel	10 serp
3 francès	7 torrent	11 defensa
4 cabell	8 rovell	12 ferrer

9 Síl·laba tònica i vocals. Subratlla la síl·laba tònica dels mots següents i classifica les vocals segons que siguin obertes o tancades:

1 costa	5 poma	9 ploma
2 mort	6 tro	10 clos
3 massa	7 conte	11 roc
4 jove	8 amor	12 mosca

10 Síl·laba tònica i vocals. Llegeix aquestes paraules en veu alta, separa-les en síl·labes i subratlla'n la tònica:

1 cabell.....	11 model.....
2 llibreria.....	12 màscara.....
3 restaurant.....	13 riu.....
4 hipotenusa.....	14 televisor.....
5 margarida.....	15 finestral.....
6 música.....	16 violoncel.....
7 fil.....	17 hortència.....
8 diccionari.....	18 companyia.....
9 canviar.....	19 taula.....
10 plàstica.....	20 cambrer.....

11 Síl·laba tònica i vocals. Pronuncia correctament els mots següents i classifica'ls en els grups de més avall:

1 rèptil	13 Etiòpia	25 colònia	37 paraigua
2 medul·la	14 aurèola	26 enciam	38 creure
3 iber	15 quatre	27 trobàveu	39 llengües
4 metamorfosi	16 importància	28 llenyataire	40 Maria
5 magnetòfon	17 aixecar	29 cua	41 porteria
6 biosfera	18 vacances	30 joguina	42 canya
7 hectolitre	19 editorial	31 història	43 anàveu
8 telegrama	20 muntanya	32 disfressa	44 criatura
9 futbol	21 direu	33 prudència	45 il·lusió
10 xofer	22 buidar	34 campionat	46 Itàlia
11 heroi	23 biblioteca	35 bústia	47 guardiola
12 atmosfera	24 pingüí	36 juliol	48 diguéssiu

aguts

plans

esdrúixols

Exercicis de llengua catalana

12 Accentuació gràfica. Totes aquestes paraules han de portar accent gràfic. Accentua-les.

1 ronyo	12 amigdala	23 estatua	34 periodic
2 antibiotic	13 orbita	24 platan	35 físic
3 esparrec	14 violi	25 pneumatic	36 artesa
4 procedencia	15 ningú	26 submari	37 didactic
5 àngel	16 rèptil	27 tomaquet	38 cronologic
6 torro	17 pel·lícula	28 àcid	39 ciència
7 pastis	18 textil	29 meravellós	40 padri
8 matemàtiques	19 química	30 japones	41 també
9 pàgina	20 dofi	31 nuvol	42 cuspide
10 príncep	21 síntesi	32 embús	43 volca
11 sindria	22 Àsia	33 porro	44 canem

13 Accentuació gràfica. Ara accentua aquestes paraules, però fixant-te en el so de la e:

1 cafe	6 pressec	11 cinque	16 prestec
2 reves	7 interes	12 serie	17 vuite
3 esglesia	8 encés	13 congres	18 creixer
4 enten	9 bestia	14 permes	19 malbe
5 gairebe	10 compren	15 esferic	20 cervol

14 Accentuació gràfica. Fes el mateix, però ara fixant-te en el so de la o:

1 hipopotam	6 comic	11 negros	16 blavos
2 allo	7 polvora	12 repos	17 copia
3 correr	8 toponim	13 sorollos	18 verinos
4 tauro	9 ocasio	14 modul	19 termometre
5 victoria	10 momia	15 canço	20 arros

15 Accentuació gràfica. Totes aquestes paraules han de portar accent gràfic. Accentua-les i, per a cada cas, escriu un verb de la mateixa família.

1 adaptació.....	8 admissió.....
2 afició.....	9 agressió.....
3 aglomeració.....	10 compassió.....
4 indignació.....	11 impressió.....
5 ampliació.....	12 pressió.....
6 simulació.....	13 comissió.....
7 oposició.....	14 depressió.....

16 Accentuació gràfica. Escriu un substantiu de la mateixa família que l'adjectiu donat i amb la mateixa terminació de l'exemple:

1 absent..... absència.....	8 conscient.....
2 obedient.....	9 coincident.....
3 consistent.....	10 convenient.....
4 potent.....	11 preferent.....
5 diferent.....	12 docent.....
6 excel·lent.....	13 evident.....
7 gerent.....	14 intel·ligent.....

Exercicis de llengua catalana

17 Accentuació gràfica. Les paraules següents porten accent gràfic. Accentua-les correctament.

1 quinque	7 sete	13 mobil	19 amfitrio
2 clixe	8 opinio	14 concau	20 congres
3 talos	9 correr	15 Valles	21 cinque
4 proleg	10 ximpanze	16 cronica	22 trevol
5 oboe	11 ame	17 tofona	23 amen
6 onze	12 repos	18 consome	24 catorze

18 Accentuació gràfica. Totes aquestes paraules són agudes. Posa l'accent gràfic a les que n'hagin de dur.

1 Merce	10 estival	19 oportu	28 barnus
2 ratoli	11 Pequín	20 malbe	29 Berlin
3 llogater	12 encis	21 japones	30 punxo
4 autobus	13 cigro	22 balco	31 natural
5 capita	14 lleidata	23 ferrer	32 gironi
6 tabu	15 comite	24 fastigos	33 mato
7 romani	16 ences	25 alfil	34 matras
8 eriço	17 postis	26 rocafort	35 novell
9 divan	18 envas	27 quitra	36 talus

19 Accentuació gràfica. Totes aquestes paraules són planes. Accentua'n les que calgui.

1 closca	10 monosil·lab	19 jaqueta	28 filoleg
2 cinema	11 maxim	20 forum	29 amoniac
3 facil	12 album	21 regim	30 nectar
4 cadena	13 docil	22 claxon	31 profug
5 titol	14 ullera	23 fotografia	32 binomi
6 pentagon	15 presteç	24 anec	33 vencer
7 pesol	16 Maties	25 truita	34 valid
8 tenebra	17 socol	26 furoncol	35 tactic
9 pendol	18 llibre	27 jeroglific	36 optim

20 Accentuació gràfica. Posa accent gràfic als mots que n'hagin de dur:

1 embus	15 nuvol	29 mitjo	43 orogens
2 academia	16 anireu	30 masia	44 ronyo
3 timo	17 precios	31 classic	45 nausea
4 silencios	18 cosi	32 carrec	46 temieu
5 precis	19 xafec	33 espes	47 limit
6 oncle	20 rapid	34 tofona	48 orgullos
7 castig	21 fenomen	35 historia	49 hostil
8 organs	22 comic	36 exces	50 burges
9 examens	23 acces	37 tecnica	51 cervol
10 frenetic	24 ciencia	38 creixer	52 merit
11 monoton	25 centim	39 public	53 pero
12 estrenyer	26 porten	40 pressec	54 apostrof
13 satel·lit	27 torcer	41 debil	55 mereixer
14 cercol	28 exit	42 electric	56 correr

Exercicis de llengua catalana

21 Accent diacrític. Relaciona amb fletxes cada paraula amb el seu significat.

1 botes	a ofereix	9 deu	i font
2 bótes	b mullers	10 ell deu	j miol
3 dóna	c calçat	11 déu	k pregària
4 dona	d a l'exterior	12 la deu	l cap cosa
5 dones	e recipient	13 meu	m nombre
6 fora	f senyora	14 mèu	n ha de pagar
7 fóra	g fill dels fills	15 rés	o mon
8 nét	h seria	16 res	p deïtat

22 Accent diacrític. Omple els espais buits de les frases següents amb els mots que et donem:

- 1 és/es: _____ diu que demà vindran.
No _____ el que em pensava.
- 2 més/mes: Dóna'm una mica _____ d'aigua.
Faré vacances el _____ d'agost.
- 3 mòlt/molt: Quan vaig arribar al molí, ja havien _____ la meitat del gra.
Van cridar _____, però no va passar res.
- 4 néts/nets: Un dia em presentarà els seus _____.
Fes el favor de deixar els gots més _____.
- 5 sòl/sol: Hauran d'aixecar el _____ d'aquest corredor.
Em vaig trobar molt _____.
- 6 té/te: A quina hora preneu el _____?
_____, i no me'n tornis a demanar més.
- 7 ús/us: No _____ entendre mai: no dèieu que us n'anàveu?
Quin _____ vols fer d'aquesta informació?
- 8 vénen/venen: Si han dit que ja _____, esperem-los.
En aquesta botiga _____ fruites exòtiques.
- 9 béns/bens: No tots els _____ del ramat pertanyen al mateix amo.
Tothom diu que posseeix molts _____ immobles.
- 10 sèu/seu: Van untar les rodes del _____ cotxe amb _____.
- 11 dónes/dones: Si avui et porten les partitures, demà els les _____.
M'han dit que les _____ són al cinema.
- 12 són/son: Veure aquesta pel·lícula em fa venir _____.
Avui els veïns _____ d'excursió.
- 13 jóc/joc: Les gallines, a les vuit, van a _____.
Sense vosaltres no podem començar el _____.
- 14 mèus/meus: Se sentien uns _____ esgarrifosos.
Ahir em vaig deixar els _____ apunts a classe.

Exercicis de llengua catalana

23 Dièresi. Posa la dièresi on calgui:

1 guineus	7 monolingue	13 casquet	19 piraguista
2 brànquies	8 orquídia	14 sequència	20 aquícola
3 adroguer	9 liquescent	15 orgue	21 jerarquia
4 conseqüència	10 jaqueta	16 guia	22 pinguí
5 alqueria	11 seguent	17 urgent	23 antiguitat
6 contiguitat	12 espagueti	18 terraqui	24 paraiguer

24 Dièresi. Quan calgui, posa la dièresi als mots següents:

1 aiguera	8 veina	15 llengues	22 circuit
2 paraigua	9 llengueta	16 lingüística	23 antigues
3 oques	10 conseqüència	17 liceu	24 freqüència
4 raim	11 grogues	18 conduiré	25 helicoidal
5 bilinguisme	12 antiguitat	19 qüestió	26 traïdor
6 ploure	13 egoisme	20 altruista	27 reull
7 rei	14 auc	21 agraiment	28 egoista

25 B/V. Completa els mots amb *b* o *v* i escriu un verb que en derivi:

1 sa__ó	6 go__ern.....
2 tra__és.....	7 mò__il.....
3 a__anç.....	8 __adall.....
4 pro__a	9 tre__all
5 co__ard	10 ende__í.....

26 B/V. Completa els mots amb *b* o *v*:

1 ro__ell	4 al__ocat	7 al__ercoc	10 a__ella
2 ci__ada	5 sàl__ia	8 her__a	11 ca__all
3 trè__ol	6 fa__a	9 __oltor	12 __alena

27 G/J. Omple els espais en blanc amb *g* o *j*, d'acord amb les regles que has vist:

1 __irafa	6 mà__ia	11 __erro	16 __ornal
2 __oguina	7 __unta	12 __acint	17 __ugador
3 mon__eta	8 en__inyer	13 ra__olí	18 ori__inal
4 __espa	9 pi__ama	14 __ira	19 col__le__i
5 __ut__e	10 tar__eta	15 diri__ent	20 __ove

28 G/J. Completa aquests mots amb *g* o *j* i escriu una paraula de la mateixa família:

1 espon__a.....	10 fu__ir.....
2 ra__ar.....	11 ur__ent.....
3 ra__ola.....	12 vi__ilant.....
4 àn__el	13 diri__ir.....
5 se__ell	14 ele__ia.....
6 a__ut	15 for__a
7 en__iny	16 pen__oll
8 ori__en.....	17 nostà__ic.....
9 enve__a.....	18 taron__a.....

Exercicis de llengua catalana

29 T/J, T/G. Completa amb *tj* o *tg*:

1 homena__e	7 llengua__e	13 cali__a	19 me__e
2 poli__a	8 allo__ament	14 mi__ana	20 forma__e
3 ju__e	9 ju__at	15 gara__e	21 arí__ol
4 empi__orar	10 mi__ó	16 salva__e	22 relló__er
5 missa__e	11 fe__e	17 via__e	23 desi__ós
6 via__ant	12 trepi__ar	18 equipa__e	24 here__ia

30 T/J, T/G. Canvia el nombre de les paraules següents:

1 platja	platges	8 salvatges.....	
2 viatges		9 mitja	
3 enveges.....		10 boges	
4 tija		11 llotja	
5 truges.....		12 ferotges.....	
6 fetges.....		13 rellotge	
7 granja.....		14 corretges.....	

31 IX/X. Completa aquestes paraules:

1 __oriço	12 pe__	23 ar__iu	34 dibu__
2 au__a	13 amba__ador	24 guer__o	35 a__í
3 contraba__	14 ca__mir	25 be__amel	36 mo__ó
4 disbau__a	15 ar__ipèlag	26 mar__a	37 __oc
5 a__afar	16 __umet	27 gru__	38 __amfrà
6 escor__ador	17 bol__evic	28 garbu__	39 llangarda__
7 fla__	18 __inès	29 mate__a	40 pun__ada
8 a__ovar	19 __ai	30 __emeneia	41 que__al
9 carto__a	20 con__or__a	31 arru__at	42 __ampinyó
10 __icota	21 gui__	32 ar__a	43 __uclar
11 __acal	22 __ipell	33 Man__úria	44 bru__a

32 TX/IG. A partir de la paraula derivada, completa els mots amb les grafies *tx* o *ig*, segons que correspongui:

1 fu__	fugir	6 orme__	ormejos
2 mare__	marejat	7 salsi__a	salsitxeta
3 càrri__	carritxar	8 guspire__	guspirejava
4 bo__	boja	9 sonde__	sondejar
5 ta__a	tatxeta	10 capu__a	caputxeta

33 Grafies de la S sorda i la S sonora. Completa aquestes paraules i, després, classifica-les al lloc corresponent de la taula de la pàgina següent:

1 vo__altres	6 a__ajar	11 pre__entar	16 pa__ejar	21 mú__ica
2 vi__itar	7 re__um	12 po__ar	17 pa__aport	22 mo__egar
3 tre__or	8 re__ultat	13 pi__arra	18 pau__a	23 pe__ar
4 trave__ar	9 profe__or	14 pe__ic	19 pa__adís	24 no__altres
5 ta__a	10 pré__ec	15 ma__ís	20 ó__a	25 ma__over

Exercicis de llengua catalana

conté el so [s] com sac	conté el so [z] com casa

34 Grafies de la S sorda i la S sonora. Completa aquestes paraules amb les grafies s o ss:

1 a__pecte	9 ju__tícia	17 alcalde__a	25 a__onador
2 alaba__tre	10 a__tre	18 pre__ió	26 go__a
3 cen__ura	11 fronti__a	19 an__ietat	27 arti__ta
4 dan__a	12 predece__or	20 lli__car	28 entre__uat
5 depre__iu	13 arro__ar	21 po__ibilitat	29 e__tàtic
6 re__onar	14 mol__a	22 palla__o	30 arri__at
7 ca__ola	15 arron__ada	23 anti__emita	31 a__ma
8 a__alariat	16 a__ecar	24 ante__ala	32 anti__ocial

35 Grafies de la S sorda i la S sonora. Completa aquestes paraules amb les grafies s, ss, c o ç:

1 arrebo__ar	12 habita__ió	23 balan__a	34 a__eguran__a
2 e__for__ar	13 cal__es	24 bre__ol	35 hi__ar
3 jer__ei	14 di__ertar	25 __el	36 can__ó
4 embu__ar	15 __ivella	26 dan__aire	37 e__caramu__a
5 de__tro__ar	16 cal__ador	27 anun__i	38 pla__a
6 __imera	17 pe__a	28 balan__eig	39 cap__a
7 fronti__a	18 cal__ot	29 cap__ada	40 en__era
8 __iment	19 vèn__er	30 impre__ió	41 __índria
9 ca__era	20 o__ell	31 con__ell	42 __itar
10 lli__ó	21 pi__arra	32 en__ertar	43 ambulàn__ia
11 e__ta__ió	22 con__olidar	33 mo__egar	44 __inyell

36 Grafies de la S sorda i la S sonora. Escriu un verb derivat dels mots següents:

1 concurs	8 pas
2 tapís.....	9 ingrés
3 esbós.....	10 embús
4 vernís.....	11 espès
5 pols	12 interès.....
6 procés	13 tos.....
7 gros	14 tros

Exercicis de llengua catalana

37 Grafies de la S sorda i la S sonora. Completa cada mot amb s o ç i escriu-ne un derivat:

1 compà__	9 matalà__
2 massí__	10 esfor__
3 ru__	11 bu__
4 descal__	12 comer__
5 capatà__	13 arrò__
6 llu__	14 esquin__
7 bra__	15 ri__
8 go__	16 efica__

38 Grafies dels sons nasals. Completa amb *m* o *n*, segons que calgui:

1 co__fondre	10 è__fasi	19 circu__val·lació	28 i__premta
2 si__fonia	11 co__fessar	20 pre__sa	29 so__riure
3 i__flar	12 i__fluent	21 i__fant	30 e__fosquir
4 trio__f	13 cà__fora	22 a__bre	31 tra__via
5 e__feinat	14 ni__fa	23 circu__ferència	32 triu__virat
6 ta__mateix	15 l__maculada	24 e__mig	33 som__iar
7 e__fonsar	16 ca__viar	25 i__mortal	34 a__fibi
8 i__mersió	17 i__moral	26 be__mereixent	35 xa__frà
9 gra__ment	18 i__hàbil	27 e__fatitzar	36 parani__f

39 Grafies dels sons nasals. Amb el prefix *en-*, forma verbs derivats dels mots següents:

1 malalt	<i>emmalaltir</i>	14 cercle
2 vell		15 mirall
3 mandra		16 cara
4 bena		17 llaç
5 pitjor		18 joia
6 forn		19 brut
7 mut		20 motlle
8 metzina		21 magatzem
9 fons		22 paper
10 negre		23 sabó
11 carta		24 caixa
12 midó		25 marc
13 fil		26 sucre

40 Grafies dels sons nasals. Completa aquestes paraules amb *m*, *mp*, *n* o *ny*, segons que calgui:

1 asse__blea	8 a__	15 presu__te	22 te__peratura	29 a__fibi
2 a__baixador	9 u__	16 cigo__a	23 e__focar	30 ra__pa
3 co__tador	10 ma__à	17 cà__fora	24 co__vertir	31 circu__flex
4 trio__fal	11 à__bit	18 co__fecció	25 __iclis	32 si__patia
5 ma__a	12 e__vellir	19 así__tota	26 co__forme	33 tru__fo
6 apro__tament	13 pi__a	20 te__teig	27 mu__ta__a	34 i__fa__t
7 casta__a	14 e__veja	21 ta__bor	28 co__posició	35 lle__a

Exercicis de llengua catalana

41 La lletra H. Completa els mots següents amb la grafia *h*, si cal:

1 __otel	13 __om (arbre)	25 __ermètic	37 __am
2 __àbil	14 __os	26 co__et	38 __elicòpter
3 __umà	15 __ort	27 __abitació	39 __ola
4 __orfe	16 __eterodox	28 __umitat	40 __ideari
5 __istòria	17 __onor	29 an__elar	41 __eli
6 caca__uet	18 ad__esiu	30 __emicicle	42 __ipopòtam
7 __abitant	19 __erba	31 ani__ilar	43 ma__ó
8 __unitat	20 __ora	32 __ivern	44 __umor
9 almo__ade	21 __eretgia	33 ve__icle	45 __ospital
10 __erm	22 a__ir	34 __aver	46 __additiu
11 bo__emi	23 __ou	35 __ereu	47 __iatus
12 __orxata	24 __umilitat	36 __avui	48 clor__idrat

42 La lletra H. Completa aquests mots amb una *h*, si cal, i escriu-ne un derivat:

1 __ipòtesi:	5 __íbrid:
2 __orxata:	6 __ermita:
3 __armonia:	7 __ebreu:
4 __ivern:	8 __umil:

43 P/B. Completa amb *p* o *b* i escriu-ne un derivat:

1 galo__ <i>galopar</i>	7 tom__
2 Cari__	8 esquer__
3 tu__	9 mio__
4 destor__	10 estre__
5 etí__	11 gru__
6 cu__	12 cor__

44 P/B. Escriu el primitiu dels derivats següents:

1 arabisme <i>àrab</i>	6 supèrbia
2 verbal	7 adobar
3 papada	8 urbanisme
4 bulbós	9 serpentina
5 escloper	10 xopar

45 T/D. Completa amb *t* o *d* i fes-ne un derivat:

1 covar__	9 rígi__
2 àci__	10 tar__
3 llar__	11 intrèpi__
4 jus__	12 for__
5 tor__	13 ràpi__
6 tris__	14 tími__
7 àvi__	15 ges__
8 cur__	16 vàli__

Exercicis de llengua catalana

46 T/D. Fes el primitiu dels derivats següents:

1 saltar <i>salt</i>	6 brutícia
2 altura	7 heràldica
3 moltíssim	8 empeltar
4 esvelta	9 tumultuós
5 celestial	10 confitar

47 T/D. Digues de quin adjectiu deriva cada un dels noms següents:

1 beneiteria <i>beneit</i>	6 netedat
2 grandesa	7 profunditat
3 fredor	8 elegància
4 valentia	9 malaltia
5 lentitud	10 estretor

48 C/G. Completa amb *c* o *g* i escriu-ne un derivat:

1 estóma__	7 fran__
2 pessi__	8 ce__
3 màne__	9 llar__
4 pròle__	10 alber__
5 blan__	11 bate__
6 càsti__	12 prése__

49 C/G. Fes el primitiu dels derivats següents:

1 cinquena <i>cinc</i>	12 castigar
2 fosc	13 demagògia
3 llargada	14 grogor
4 naufragar	15 amigable
5 franquesa	16 sequedat
6 fangós	17 esporuguir
7 amargar	18 màgica
8 frescor	19 enriquir
9 remolcador	20 grega
10 arcada	21 antiguitat
11 pedagogia	22 prodigar

50 L'apòstrof. Escriu *el*, *la* o *l'*, segons el que correspongui en cada cas:

1 universitat	9 il·lusió	17 humorista
2 empara	10 inspector	18 home
3 unglà	11 urbanisme	19 hidratació
4 àtom	12 òrgan	20 hormona
5 hulla	13 idea	21 estufa
6 esperança	14 Índia	22 imitació
7 estruç	15 hebreu	23 ullera
8 oli	16 humà	24 ombra

Exercicis de llengua catalana

51 L'apòstrof. Escribeu l'article definit que correspongui a cada mot:

1 ___ habilitat	9 ___ urbà	17 ___ ús
2 ___ home	10 ___ infant	18 ___ aire
3 ___ illa	11 ___ improvisació	19 ___ estil
4 ___ urpa	12 ___ úvula	20 ___ herbicida
5 ___ idea	13 ___ idolatria	21 ___ independència
6 ___ homenatge	14 ___ hobby	22 ___ utilitat
7 ___ únic	15 ___ pe (p)	23 ___ asimetria
8 ___ iogurt	16 ___ hàbit	24 ___ abella

52 L'apòstrof. Escribeu l'article definit que correspongui a cada mot:

1 ___ hiena	9 ___ humanitat	17 ___ ànec
2 ___ iode	10 ___ handicap	18 ___ antiguitat
3 ___ arbre	11 ___ humor	19 ___ ioga
4 ___ histèria	12 ___ urbanisme	20 ___ essa (s)
5 ___ indiot	13 ___ imatge	21 ___ hortalissa
6 ___ humilitat	14 ___ índex	22 ___ unglà
7 ___ ostra	15 ___ unió	23 ___ hulla
8 ___ ungüent	16 ___ ela (l)	24 ___ uadi

53 L'apòstrof. Posa aquests sintagmes en singular:

1 les intel·ligències:	10 els usos:
2 els ostatges:	11 les inspeccions:
3 les urnes:	12 els impermeables:
4 les instàncies:	13 les unglès:
5 els hisendats:	14 les ires:
6 els iugoslaus:	15 les unions:
7 les anormalitats:	16 les iaies:
8 les humilitats:	17 les esses:
9 els ídols:	18 els ulls:

54 L'apòstrof. Escribeu el substantiu abstracte derivat dels adjectius següents, precedit de l'article corresponent, com en l'exemple:

1 important: <i>la importància</i>	6 humil:
2 ignorant:	7 humà:
3 humit:	8 ingenu:
4 infidel:	9 exacte:
5 auster:	10 absurd:

Exercicis de llengua catalana

55 L'apòstrof. Escriu els grups següents correctament, com en l'exemple:

1 (en+abaixa): <i>n'abaixa</i>	10 (em+allunyo):.....
2 (el+elegien):.....	11 (es+ompli):.....
3 (et+envegen):.....	12 (em+inclino):.....
4 (es+empolaina):.....	13 (la+ordenen):.....
5 (et+utilitzen):.....	14 (en+embalaves):.....
6 (la+alcen):.....	15 (et+animes):.....
7 (em+escoltes):.....	16 (el+amaguen):.....
8 (ens+ajudarà):.....	17 (la+oblida):.....
9 (li+arregla):.....	18 (en+afegeixo):.....

56 L'apòstrof. Escriu els grups següents correctament, com en l'exemple:

1 (penja+en): <i>penja'n</i>	9 (creure+es):.....
2 (dibuixa+en):.....	10 (plora+el):.....
3 (renta+el):.....	11 (recorda+ens):.....
4 (pugeu+els):.....	12 (mulla+et):.....
5 (busca+els):.....	13 (menja+en):.....
6 (m i r a + e m) :	14 (informa+els):.....
7 (reuniu+nos):.....	15 (pentina+em):.....
8 (escriure+ens):.....	16 (estira+el):.....

57 L'apòstrof. Escriu les frases següents posant el pronom que va entre parèntesis en la forma correcta:

1 (el) han buscat tot el dia:	<i>L'han buscat tot el dia.</i>
2 (em) acaben de veure:	
3 (es) ha begut dos gots de llet:	
4 (la) han comprat a bon preu:	
5 (el) va portar ahir:	
6 (et) agafaran avui:	
7 (em) no agrada gaire:	
8 (el) ha llegit d'una tirada:	
9 (es) asseu al balancí:	

58 Contraccions. Omple els buits de les frases següents amb *al* o *a l'*, segons que calgui:

1 Ho direm ____ pare.	7 Pregunteu-ho ____ avi.
2 Ho pintarem ____ oli.	8 Ens trobarem ____ diari.
3 Tenen pintura ____ ull.	9 Oposaven resistència ____ invasor.
4 Baixarem ____ hort.	10 Jugaven ____ carrer.
5 Van fer un viatge ____ estranger.	11 Van pujar ____ hidroavió.
6 Ho guarda ____ armari.	12 Anirem ____ atzar.

59 Contraccions. Omple els buits de les frases següents amb *del*, *de l'* o *de la*:

1 Vénen ____ hort.	11 És el director ____ hospital.
2 Té por ____ fred ____ hivern.	12 La densitat ____ aire.
3 Dóna'm la clau ____ escriptori.	13 La porta ____ universitat.
4 El cotxe ____ americà.	14 Són pomes ____ arbre.

Exercicis de llengua catalana

- 5 La casa ____ muntanya.
6 La força ____ desig.
7 Es recorden ____ pare.
8 Aquest cotxe ____ és fill ____ amo.
9 No s'adonen ____ perill.
10 No té sentit ____ humor.
- 15 És el gos ____ veí.
16 Porta la bufanda ____ oncle.
17 He perdut un botó ____ abric.
18 Fes la llista ____ compra.
19 Obre la gàbia ____ ocell.
20 L'olor ____ alfàbrega.

60 Contraccions. Omple els buits de les frases següents amb *pel* o *per l'*:

- 1 Els vam veure quan passaven ____ camí.
2 Mirant ____ retrovisor va veure el cotxe que l'avançava ____ esquerra.
3 ____ abril, cada gota en val mil; i ____ maig, cada dia un raig.
4 ____ poble corrien males veus sobre els preus de l'aviram.

61 El guionet. Escribeu correctament aquests mots compostos:

- 1 penja robes:
2 pessiga nassos:
3 toca son:
4 bleada rave:
5 arrenca queixals:
6 plora miques:
- 7 guarda bosc:
8 soca rel:
9 xucla mel:
10 cerca raons:
11 cara xuclat:
12 nou ric:

62 El guionet. Escribeu correctament aquests mots compostos:

- 1 barba serrat:
2 caga dubtes:
3 agafa sopes:
4 escalfa cadires:
5 espina xoca:
6 penya segat:
- 7 escura xemeneies:
8 espanta sogres:
9 riba roger:
10 mata segells:
11 vila realenc:
12 grata cel:

- Quina regla has aplicat en aquests casos?
.....
.....

63 Morfologia nominal. Escribeu el femení dels mots següents i distribueix-los segons que la terminació sigui en *-esa* o *-essa*:

a abat	e poeta	i pagès	m alcalde	q promès
b advocat	f metge	j jutge	n déu	r duc
c príncep	g burgès	k diable	o amo	s tigre
d baró	h sastre	l marquès	p sacerdot	t hoste

64 Morfologia nominal. Escribeu el femení corresponent:

a professor	e llop	i nuvi
b forner	f masover	j parent
c mestre	g ós	k pagès
d alumne	h sogre	l fillol

Exercicis de llengua catalana

Fes el mateix:

a monjo	e nét	i avi
b vidu	f jueu	j serf
c president	g orfe	k miner
d Lluís	h comte	l europeu

65 Morfologia nominal. Escriu l'article que calgui en cada un dels noms següents:

- a** Hi havia _____ corrent d'opinió contrari als seus interessos.
- b** La netedat és _____ senyal de civilització.
- c** Té _____ costum de no mirar-te mai als ulls.
- d** _____ allaus de neu eren imprevisibles.
- e** És el laboratori on fan _____ anàlisis de sang per ordinador.
- f** _____ llegums i les hortalisses són menges saludables.
- g** Tenim _____ dubte amb tu.
- h** Atenció! Hi ha _____ pendent molt considerable.
- i** Li ha tancat _____ compte corrent que tenia al Banc de Catalunya.

66 Morfologia nominal. Escriu el singular o el plural, segons que calgui, de cada un d'aquests mots:

a	textos	f terç	
b aigua		g pugna	
c segle		h	dialectes
d ús		i	tendències
e	fixos	j	complexos

67 Morfologia nominal. Escriu el plural dels mots següents:

a comitè	g menú
b raó	h sofà
c cinquè	i setè
d esquí	j bacallà
e fre	k tabú
f veí	l tarannà

68 Morfologia nominal. Fes el plural dels mots següents. Indica'n totes les formes possibles (ex.: *basc* / *bascos*, *basc*s).

a braç	i lluç
b peix	j feix
c despatx	k esquix
d gust	l tast
e complex	m reflex
f text	n casc
g disc	o marisc
h passeig	p gest

Exercicis de llengua catalana

69 Morfologia nominal. Completa les sèries següents:

	mixta		
	francesa		
		ignorants	
boig			
	mitja		
		pobles	
comú			
			grises
	annexa		

70 Morfologia nominal. Canvia el gènere dels sintagmes nominals següents:

- a polític íntegre
- b pediatra eficaç
- c professora culta
- d cantaire cèlebre
- e monjo pobre
- f duc corrupte
- g vidu trist
- h cabra salvatge
- i actor mediocre

71 Morfologia nominal. Reescriu les oracions següents substituint la paraula corresponent pel mot que es troba entre parèntesis. Fes-hi, a més, tots els canvis morfològics necessaris.

- a El noi (noia) va quedar orfe a cinc anys.
- b L'Andreu (Elisenda) vol ser arqueòleg, psicòleg o psiquiatre.
- c Vaig veure un grup d'homes (dones) vidus que volien viure feliços.
- d El gest (actuació) del govern ha estat covard i poruc.
- e El fill (filla) del senyor (senyora) anglès, amb formes de burgès, té un comportament poc cortès.
- f En aquella caleta amagada, la gent (els homes) es banya nua.

72 Morfologia nominal. Busca un substantiu femení per a cada adjectiu. Fes-hi les modificacions morfològiques necessàries.

cru, ample, rude, ingenu, esquerre, alegre, sinistre, vacu

73 Morfologia verbal. Digues el temps (present, passat o futur) i l'aspecte (perfectiu o imperfectiu) dels verbs de les oracions següents:

- a Farà bondat.
- b Vaig comprar dos ànecs per Nadal.
- c Sortia amb un noi de Barcelona.
- d Sortiràs a les vuit.
- e Havia portat tot el que li demanàrem.
- f Tinc la impressió que no t'ha agradat gens la pel·lícula.
- g Cantaren la mateixa cançó dues vegades.

Exercicis de llengua catalana

74 Morfologia verbal. Completa els paradigmes següents

present de subjuntiu			
jo		perdi	
tu			
ell/ella			dedueixi
nosaltres			
vosaltres	canvieu		
ells/elles			

present de subjuntiu			
	saltar	servir	córrer
jo			
tu			
ell/ella			
nosaltres			
vosaltres			
ells/elles			

75 Morfologia verbal. Conjuga l'imperfet d'indicatiu dels verbs *agrair* i *conduir*.

76 Morfologia verbal. Converteix les oracions següents en imperatives afirmatives:

a No em doneu la clau.	d No dugueu barret.	g No vingueu d'hora.
b No encengueu el foc.	e No us ho cregueu.	h No digueu el secret.
c No us begueu l'aigua.	f No us assegueu aquí.	i No us mogueu.

77 Morfologia verbal. Escriu el condicional simple i el condicional compost dels verbs *penedir-se* i *anar-se'n*.

78 Morfologia verbal. Escriu una frase amb cada un dels verbs següents que sigui una perífrasi d'infinitiu. Fixa't en l'exemple.

Ex.: temporalitat (*acabar*) → *Si no t'espaviles, no acabaràs d'arribar-hi mai.*

a reiteració (escriure)	c possibilitat (sol·licitar)	e probabilitat (deure)
b obligació (caldre)	d imminència (pujar)	f incoativa (posar-se)

79 Morfologia verbal. Escriu l'imperfet d'indicatiu dels verbs *interessar-se*, *reduir*, *aparèixer* i *partir*.

80 Morfologia verbal. Escriu el passat simple d'indicatiu dels verbs *portar*, *perdre* i *sortir*.

81 Morfologia verbal. Escriu en imperatiu els infinitius que encapçalen els enunciats següents:

- a** Comptar amb l'atenció personal d'un gestor especialitzat en la petita i mitjana empresa.
- b** Gaudir de l'ajut financer necessari perquè els seus projectes mai no es trobin frenats.
- c** Ser el primer a saber quins ajuts i beques concedeix la Fundació "la Caixa".
- d** Tenir assegurats els recursos necessaris per fer front, en les millors condicions, a la moneda única de la UE.
- e** Ser el centre d'atenció dels teus amics i companys.
- f** Disposar per endavant de tota la informació necessària per invertir en borsa amb garanties d'èxit.
- g** Escoltar amb atenció a classe i callar mentre s'explica.
- h** Fer les maletes a la tarda per anar a dormir aviat i sortir demà a primera hora.
- i** Deixar la roba a l'armari.
- j** Mirar les instruccions de la impressora.

Exercicis de llengua catalana

82 Morfologia verbal. Identifica la funció dels diferents complements dels verbs de les oracions següents:

- a Van acostumar el seu fill a caminar cada diumenge.
- b El prior va encarregar el manuscrit al frare més humil.
- c Han pagat totes les accions al comptat.
- d No confiaven en la seva germana.
- e Va convertir l'aigua en un beuratge imbevable.
- f Van perdre el seu fill a la fira.
- g Encara creu en els reis?
- h I com afecta aquesta decisió els nostres compromisos?
- i Li volien regalar un ram per Sant Jordi.
- j Queixeu-vos d'això al vostre tutor.

83 Morfologia verbal. Omple els buits dels exemples següents amb la forma adient del verb que hi ha entre parèntesis:

- a La cuinera estava (batre) _____ un ou.
- b Els ha reclamat el director i han (comparèixer) _____ ràpidament al seu despatx.
- c Per fer el suc ha (esprèmer) _____ tres o quatre taronges.
- d Amb els teus crits estàs (interrompre) _____ la nostra actuació.
- e Nosaltres dos (concorrer) _____ al premi per separat.
- f No els ha (caldre) _____ pujar per saber qui hi havia.

84 Morfologia verbal. Completa les sèries següents:

infinitiu	present d'indicatiu 1a persona singular	present de subjuntiu 1a persona singular	gerundi	participi
cabre				
conèixer				
saber				
oferir				
veure				
merèixer				
moure				
viure				
treure				
riure				

Exercicis de llengua catalana

85 Morfologia verbal. Completa les sèries següents:

cantava	cantar	canten	cantaran	cantéssiu
abatia				
concloïa				
adscrivia				
admetia				
confonia				
corrompia				
concebia				
assentia				
concorria				
combatia				

86 Morfologia verbal. Omple els buits amb la forma que calgui del verb entre parèntesis:

- a Voldria que tu mateix m'ho _____ (donar).
- b Jo _____ (viure) ara en aquest poble.
- c Ara no el _____ (conèixer)(jo).
- d Quan tu _____ (haver) acabat, m'avisés.
- e No ho _____ (fer) (vostès) mai més.
- f No els ho _____ (donar) (tu), encara que ho vulguin.
- g Si _____ (saber) (nosaltres) el que volien, ho preparàrem.
- h Volen que hi _____ (anar) (tu) de seguida.
- i Esperem que tots els nois hi _____ (cabre) bé.

87 Morfologia verbal. Escriu el participi i el gerundi dels verbs següents:

- a oferir c resoldre e cloure g obrir i prendre
- b moldre d merèixer f néixer h dur j aparèixer

88 Morfologia verbal. Escriu la segona persona del singular i del plural del present de subjuntiu i de l'imperfet de subjuntiu d'aquests verbs:

- a tenir c venir e saber g estar i voler
- b ser d detenir f abstenir-se h suplir j estrènyer

89 Morfologia verbal. Escriu totes les formes de l'imperatiu dels verbs següents:

- a estar c conèixer e beure g dur i tenir
- b treure d venir f dir h voler j desaparèixer

Ex.: escriu, escrigui, escriguem, escriviu, escriguin

Exercicis de llengua catalana

90 Morfologia verbal. Completa les frases amb la forma que calgui del verb entre parèntesis:

- a Et deia que no _____ (mourre) d'aquí (tu).
- b Em demana que li ho _____ (dir) (jo) de seguida.
- c Volien que _____ (dur) (nosaltres) el paquet a l'estació.
- d El professor exigia que _____ (aprendre) (nosaltres) la lliçó a la classe mateix.
- e No convé que en Joan ens _____ (reconèixer).
- f Ningú no desitjava que la institució _____ (desaparèixer) d'aquella manera.
- g Només demanàvem que tu ho _____ (saber) bé.
- h Encara que _____ (néixer) malament (ell), me l'estimaria.

91 Morfologia verbal. Omple els buits amb la forma adequada del verb entre parèntesis:

- a Avui la Carme _____ (tossir) molt.
- b Diu que demà _____ (aprendre) tots aquests problemes de memòria.
- c Ara no _____ (entendre) què vols dir; a veure, què vols que _____ (fer) (jo)?
- d Quan _____ (viure) fora de Barcelona, estarem molt més tranquils.
- e L'Assumpta m'ha dit que et _____ (donar) això.
- f Si tu no els _____ (conèixer) tant, no ens ho creuríem.
- g No ens ha _____ (cabre) tot el que volíem portar.
- h En Ramon cada dia _____ (dur) el cinturó més _____ (estrènyer).
- i M'agradaria que ell ja _____ (ser) aquí.

92 Morfologia verbal. Converteix les oracions següents en prohibitives, anteposant-hi un no i canviant la col·locació dels pronoms. S'ha de mantenir la mateixa persona de la flexió verbal.

- a Beveu-vos-la. c Llegiu-nos-ho. e Adona-te'n. g Oposeu-vos-hi.
- b Obri'ns-la. d Escriu-la-hi. f Inaugurin-nos-la. h Indica'ls-la.

Ex.: Aneu-**hi** ara mateix. —————> **No hi** aneu ara mateix.

93 Pronoms febles. Indica les funcions dels sintagmes subratllats i substitueix-los pels pronoms febles adequats. Combina els dos pronoms resultants i escriu-los davant del verb; després, escriu-los darrere del verb.

- a He comprat en una subhasta llibres per a vosaltres.
- b Trametrem les actes del congrés als diputats.
- c Cedirà la seva biblioteca als estudiants del barri.
- d Voldràs fer un favor a les teves germanes?
- e Llegia el poema als qui s'hi interessaven.
- f No farà el discurs a aquestes persones.
- g Comprarem cent capsos de galetes al fabricant.
- h Donaré els ous més frescos als nens.

Exercicis de llengua catalana

94 Pronoms febles. Substitueix cada complement directe pel pronom feble corresponent. Segueix l'exemple:

	pronom davant	pronom darrere
a Vaig comprar <u>préssecs</u> .	En vaig comprar.	Vaig comprar- ne
b Mengeu <u>pa</u> .		
c Va desar <u>els apunts</u> .		
d No poden trobar <u>el document</u> .		
e Renteu <u>la roba</u> .		
f Vam beure <u>unes cerveses</u> .		
g Agafa <u>les sabates</u> de sota el llit.		
h Vau dir <u>un secret</u> a en Miquel.		

95 Pronoms febles. Substitueix el CD (complement directe) de les oracions següents per un pronom feble:

a Tothom volia tenir raó.	i Va sotmetre la proposta a l'assemblea.
b Invitaré la Lluïsa a sopar.	j Havien de començar la cursa a les vuit.
c Preguntem-li què hi feia.	k Trobeu-me menjar on sigui.
d Va obrir la porta amb gran energia.	l Heu comprovat que són uns antipàtics.
e Aquesta finca va pertànyer als meus avis.	m Vaig fer la proposta a les teves amigues.
f Va escriure a la professora.	n Quan vulguis, truca als pares.
g No ho volia dir a les filles.	o Deu diners a dos o tres amics.
h Ha enviat la carta al govern.	p Regala un viatge al concursant.

96 Pronoms febles. Substitueix els complements preposicionals de les oracions següents per pronoms febles:

a Exposaven el quadre al sol.	d Afanyeu-vos a llegir l'obra de teatre.
b Gallejava d'haver acabat el primer.	e Des de llavors es dedica a la política.
c Va renunciar a tenir un càrrec públic.	f El nostre grup es va abstenir de votar.

97 Pronoms febles. Substitueix els pronoms febles de les oracions següents pel complement o complements que hi vagin bé:

- a** Li han pres la cartera.
- b** L'estima molt.
- c** Renyeu-los sense cridar-los.
- d** Els indica un carrer.
- e** S'hi dedicava.
- f** Hi penso tot sovint.
- g** No ens hi hem acostumat.
- h** Porteu-la-hi.
- i** Regaleu-los-la.
- j** Sorprèn-los.

Exercicis de llengua catalana

98 Pronoms febles. Substitueix els sintagmes subratllats per pronoms febles i indica'n la funció sintàctica:

- a S'adormia amb la finestra oberta.
- b Em porten els pollastres del poble.
- c L'Anna venia a l'escola amb molta pressa.
- d L'assassí es va escapar de la presó.
- e Envia les cartes per correu.
- f Si fem soroll, ens trauran del cinema.
- g L'accident va tenir lloc a causa de la boira.
- h El tren no vindrà gaire tard.
- i Diumenge passat la Maria va acabar el vestit.
- j L'Àngel parlava admirablement.
- k El teu germà treballa aquí.
- l Els treballadors del carrer picaven amb una maça.
- m Van pujar fins al sisè pis.
- n L'han treta de casa.
- o Venien de França per la Jonquera.
- p Ho ha posat al calaix de dalt de tot.

99 Pronoms febles. Substitueix el sintagma subratllat pel pronom feble corresponent. Digues la funció sintàctica d'aquest sintagma.

- a En Joan s'ha tornat insuportable.
- b Són uns advocats famosos.
- c Us sentíeu tranquil·les sota d'aquells arbres.
- d En Pere es farà ric aviat.
- e En Xavier és bon noi però no és un bon amic.
- f Dono la llibreta per perduda.
- g El vaig veure envellit i trist.
- h La mare és metgessa de l'hospital comarcal.
- i Sempre està content.
- j No et tractaran amb delicadesa a la comissaria.
- k A l'hivern, a les vuit ja és de nit.
- l El camp era ple de gom a gom.
- m Vam trobar els armaris oberts.
- n S'estan fent una casa nova al costat del parc.
- o Aquells pastissos eren boníssims però també eren molt cars.
- p Ara són les dues.

Exercicis de llengua catalana

100 Preposicions. Completa amb les preposicions *a*, *amb* o *en* les frases següents (fes les contraccions que calgui):

a Consulteu-ho _____ el diccionari.	h Fa els exàmens _____ un quart d'hora.
b Són _____ la cuina.	i _____ un moment estarà acabat.
c Aneu _____ compte.	j No compteu pas _____ mi.
d Anireu _____ el cinema?	k Pensa _____ sinceritat.
e Hi ha anat _____ cotxe.	l Vaig anar _____ el poble.
f Pensa _____ la Maria.	m Ho podeu veure _____ els casos següents.
g Confiem _____ el teu ajut.	n Es va llicenciar _____ Dret.

101 Preposicions. Omple els espais en blanc amb *per* o *per a*:

- a** Ho van deixar _____ l'Anna.
- b** Ens han citat al notari _____ dimarts vinent.
- c** Producte adequat _____ neteja de vidres.
- d** Aquesta pel·lícula no és apta _____ menors de 14 anys.
- e** Vindran _____ les vacances d'estiu.
- f** Faré drecera trencant _____ la dreta del camí.
- g** No calia fer tant soroll _____ tan poca cosa.
- h** _____ dissabte ja ho haurem acabat.

102 Preposicions. Quan calgui, posa la preposició adequada als espais en blanc:

- a** En Pere convida _____ uns amics a dinar.
- b** No he parlat més _____ la Mercè.
- c** Potser no veure més _____ la Carme.
- d** Sovint penso _____ les vacances.
- e** Li agradava _____ llegir poesia.
- f** No és la persona més idònia _____ aquesta mena de feina.
- g** Si mantens la teva opinió, nosaltres no tenim res _____ dir-hi.
- h** Hauríem d'aconsellar _____ la nova dependent.
- i** Ja tindràs prou beguda _____ tots els que vindran?
- j** Això que faig _____ tu, no ho faria _____ ningú més.

103 Preposicions. Completa les frases següents amb les preposicions *a*, *per*, *per a* o *de*:

- a** Noia lliure _____ prejudicis.
- b** Era estimat _____ tothom.
- c** Tinc un ramat _____ bens, però no tinc pinso _____ ells.
- d** Sala _____ projeccions.
- e** Vinc _____ Girona.
- f** No li va servir _____ res.
- g** Va tenir ocasió _____ veure alguns amics.
- h** Desitjava _____ acabar de seguida.
- i** _____ cigrons, posi-me'n mig quilo.
- j** Vi _____ l'Empordà.
- k** Dóna el disc _____ aquell noi.
- l** Treballa _____ col·laboració un dibuixant.
- m** _____ (el) migdia feia un sol que badava les pedres.

Exercicis de llengua catalana

104 Preposicions. Omple els buits amb les preposicions *per/per a* i justifica'n l'ús:

- a L'han sancionat _____ una jugada dubtosa.
- b Enviaré el secretari _____ conèixer els detalls.
- c _____ ara no tenim solució.
- d Tindrem la feina _____ diumenge.
- e Necessito diners _____ comprar un pis.
- f Avui no estic _____ romanços.
- g Pis _____ llogar.
- h _____ mi és un error.
- i La tele serveix _____ dormir.
- j He vingut _____ veure't.
- k Es prenia un xarop _____ constipat.
- l Ho fa _____ quedar bé.

105 Canvi i caiguda de preposicions. Completa les frases següents fent servir els lligams *en, a* i *que*, segons que convingui:

Ex.: Penseu **en** l'actuació dels cantants.

a actuar davant el públic.

que heu d'actuar amb espontaneïtat.

- a Elles estaven d'acord _____ tot el que dèiem.
- b Elles estaven d'acord _____ tornar demà.
- c Elles estaven d'acord _____ tothom pagués.
- d Us heu compromès _____ pactes inútils.
- e Us heu compromès _____ tornareu les claus.
- f Us heu compromès _____ fer la feina.
- g S'entossudeix _____ les seves decisions.
- h S'entossudeix _____ fer el que vol.
- i S'entossudeix _____ li facin cas.
- j Estic interessat _____ tu hi participis.
- k Estic interessat _____ qüestions de política.
- l Estic interessat _____ recollir-ne les dades.

106 Adverbis. Dels adverbis següents, els uns indiquen lloc, i els altres, direcció. Classifica'ls i fes una frase amb els que indiquen lloc.

dins fora amunt avall davant darrere enfora aquí
endavant endarrere ençà enllà allà enrere endins endintre

lloc

direcció

Exercicis de llengua catalana

107 Adverbis. Subratlla, en cada cas, la locució o el mot correcte:

- a Van venir al (matí / dematí).
- b Ens haurem de trobar (per / a) la nit.
- c Només anava a veure'ls (de tant en tant / de quan en quan).
- d Ho van saber (el dia següent / l'endemà).
- e Van marxar ahir (tarda / a la tarda) i ja deuen ser-hi.
- f No vindré (dilluns / el dilluns) de la setmana entrant, sinó (el dimarts / dimarts).
- g Em demanaven que hi anés (com més aviat millor / el més prompte possible).
- h Passejaren tot el matí carrer (a dalt / amunt) carrer (a baix / avall).

108 Adverbis. Fes el mateix:

- a Trobàvem bolets (per tot / pertot).
- b No l'he vist (enlloc / en lloc).
- c Quan va ser (enlaire / en l'aire) va agafar por.
- d M'agrada la casa (per tot / pertot): pel preu, pel lloc...
- e Vindrà la Marta (enlloc / en lloc) de la Neus.
- f La pilota, no me la tireu gaire (enlaire / en l'aire).

109 Adverbis. Completa les frases amb l'adverbi corresponent. Fixa't en l'exemple.

Ex.: *Els nois avancen (ràpid) **ràpidament**.*

- a Els alumnes es comporten (mal) _____
- b Van presentar-se vestides (pobre) _____
- c El pagès sembla el blat (amb cura) _____
- d Els exercicis es resolen (diferent) _____
- e L'Òscar i en Pep es comporten (amic) _____
- f Els pares de la Pilar treballen (intens) _____
- g Aquests gossos passegen (dòcil) _____
- h _____ (històric) les coses s'expliquen d'una altra manera.

110 Sintaxi. Classifica les oracions següents segons el tipus de predicat i la seva relació semàntica. Després, digues els sintagmes que constitueixen cada una de les oracions subratllades.

- a El telegrama, l'han dut personalment.
- b A Barcelona s'han comprat molts pisos nous i no gaires de vells.
- c Les notificacions van ser trameses pel mateix advocat.
- d El porter i el davanter centre es passaven la pilota.
- e La Margarida somriu.
- f En Manel no és químic.
- g Hi ha molt jovent al bar de la cantonada.
- h La Carme es pentina.
- i Aquesta llet s'ha tornat agra.
- j Dimecres, el comptador del gas va fallar.

Exercicis de llengua catalana

111 Sintaxi. Indica si les oracions següents són simples o compostes; en aquest segon cas, digues si són coordinades, juxtaposades o subordinades.

- a Si no t'hi poses aviat, et caurà un suspens com una casa.
- b Encara que m'ho vulguis resoldre, jo consultaré el diccionari.
- c Es va trobar malament anant amb bicicleta a casa.
- d La seva germana, que tot just té vuit anys, ja ha guanyat diversos premis d'atletisme.

112 Sintaxi. Les oracions següents són compostes. Indica-hi, en cada cas, l'oració principal i l'oració subordinada.

- a Si no t'hi poses aviat, et caurà un suspens com una casa.
- b Encara que m'ho vulguis resoldre, jo consultaré el diccionari.
- c Es va trobar malament anant amb bicicleta a casa.
- d La seva germana, que tot just té vuit anys, ja ha guanyat diversos premis d'atletisme.

113 Sintaxi. Digues quin és el subjecte de cada una de les oracions (simples i compostes) següents:

- a L'Òscar dominava tots els programes informàtics.
- b M'agrada l'Anna perquè té molt geni.
- c L'entnem i l'atenem.
- d Defensar Mallorca és defensar el territori.
- e La pau no la regalen.

114 Sintaxi. Digues les categories gramaticals que intervenen en les seqüències següents:

- a El pi de les tres branques.
- b Tots dos volien pa amb tomàquet i pernil.
- c Aquell gust amarg de les ametlles.
- d Era una habitació que jo no considerava meva.
- e El cel era una buidor immensa, fosca i trista.

115 Sintaxi. Llegeix les oracions compostes següents i indica quin tipus de relació sintàctica s'hi estableix. A més, canvia, sempre que sigui possible, el nexa utilitzat per un altre d'equivalent.

- a Estudies o treballes?
- b Ni fa ni deixa fer.
- c No sé què pensar de tot això.
- d No s'hi presentaren, de manera que vaig decidir tocar el dos.
- e Si no plou aviat, hi haurà restriccions.
- f Abans que no arribi, he d'enllestir la feina.
- g Enguany no aniré a Eivissa, però potser ens estarem uns quants dies a Menorca.
- h No em fa gràcia, tanmateix t'ho portaré.
- i Ho faig perquè vull.
- j Treballem perquè hi hagi un futur millor per a tots.
- k El metge que em va visitar ha encertat el diagnòstic.
- l Us recomano de visitar les ruïnes d'Ullastret.

116 Sintaxi. Assenyala la funció de l'oració subordinada:

- a No m'interessa el que dius.
- b Encara que plogui, vindré.
- c Et recomano d'estudiar més per al pròxim examen.
- d M'agrada que la gent es manifesti pels seus drets.
- e Inspeccionen la renda als qui treballen.
- f Consideren que pagar peatges és un acte de solidaritat.
- g Han condecorat un ciutadà, el pare del qual va ser un conegut economista.
- h Amb la seva actuació s'exposa que el despatxin immediatament.
- i Aniré on tu vulguis.
- j Com que no governa, tothom el troba un personatge històric irrepetible.
- k Si tens gana, menja't una cama.
- l Per bé que criden molt, no tenen raó.

117 Sintaxi. Insereix la segona frase dins la primera utilitzant els pronoms relatius:

- a El lladre va atracar el supermercat. El lladre treballava en una empresa de seguretat.
- b Juga a pàdel amb un company. El company viu a Cambrils.
- c Tots els veïns ho accepten. He demanat el parer als veïns.
- d Tinc una biblioteca. Estic orgullós de la biblioteca.
- e Viu en un poble instruït. Al poble no compren revistes del cor.
- f Tinc un cotxe. El cotxe no és d'importació.
- g Es tractava d'una malaltia tropical. No teníem coneixements de la malaltia tropical.
- h Em refiava del noi. El noi m'ha deixat plantada.
- i Confiàvem en el director de l'empresa. El director de l'empresa ens ha traït.
- j La veïna viu al pis de dalt. En Pep està boig per la veïna.
- k Els deutes ofeguen el club. El president és responsable dels deutes.
- l Els diners han desaparegut. Havíem de pagar la nòmina amb els diners.

118 Sintaxi. Subratlla les oracions subordinades, indica'n el tipus i digues la funció sintàctica que fan:

- a El qui no sap res no dubta de res. (George Herbert)
- b La veritat és útil a qui l'escolta, però desavantajosa a qui la diu perquè el fa odiós. (Blaise Pascal)
- c Aquells qui creuen que els diners ho són tot, es troben indubtablement disposats a fer qualsevol cosa per diners. (Edme Pierre Beauchêne)
- d El que abans eren vicis, ara són virtuts. (Sèneca)
- e Quan un veritable geni apareix al món, el podeu reconèixer pel signe que tots els babaus s'uneixen contra ell. (Jonathan Swift)
- f De vegades penso que Déu sobrevalorà el seu talent en crear l'ésser humà. (Oscar Wilde)
- g A qui tot ho perd, li resta encara Déu. (Alfred de Musset)
- h L'home és un experiment; el temps demostrarà si valia la pena. (Mark Twain)
- i Qui no hagi sofert igual que jo, que no em doni consells. (Sòfocles)

Exercicis de llengua catalana

119 Sintaxi. Indica el tipus, la funció sintàctica de la subordinada i la funció que exerceix el pronom relatiu de les oracions següents:

- a El que em molesta és la seva arrogància.
- b Em malfio dels qui sempre donen lliçons ètiques.
- c L'home que somio no existeix.
- d El problema amb què ens vam trobar ha desaparegut.
- e L'ideal per què treballa és la pau i la llibertat.
- f L'amic amb qui confiava m'ha traït.
- g No és or tot el que lluu.
- h Mai no m'ha preocupat el que diran.
- i No em preocupa què diran.
- j Qui no recorda el passat, repeteix els errors.
- k L'agent de borsa en qui havíem confiat ens ha ensarronat.
- l Vam visitar el cementiri on és enterrat Pompeu Fabra.
- m L'hostal a què et referies no obre a l'hivern.

120 Sintaxi. Substitueix els sintagmes subratllats per una oració subordinada substantiva/adverbial. Sempre que calgui, pots variar lleugerament el sentit de l'oració.

- a No m'interessa la premsa del cor.
- b Em va comentar les raons de la seva negativa.
- c Demà vindré a sopar.
- d Donen subvencions als seus amics.
- e Els passatgers segrestats van presentar una reclamació per la manca de seguretat.
- f Tots nosaltres podem fer una excursió a la desembocadura del Llobregat.
- g Acostumeu-lo a la feina ara que és jove.

121 Sintaxi. Omple els espais en blanc amb totes les formes de relatiu possibles. Assenyala, a més, l'antecedent i la funció sintàctica del pronom relatiu dins la subordinada.

- a La moto _____ has comprat és un pot amb rodes.
- b El tema (de) _____ vam parlar em deixà indiferent.
- c L'enriquiment sobtat en la nostra societat és una qüestió (sobre) _____ hauríem de meditar.
- d No he pogut esbrinar els motius (per) _____ es mou.
- e El pis les claus (de) _____ m'havien fet arribar no tenia porta.
- f L'home (a) _____ va toca la rifa encara ho celebra.
- g El país (en) _____ visc és tan petit.
- h El problema (a) _____ et referies no té solució.
- i El cotxe (amb) _____ va ser envestit és al jutjat.
- j El pensament únic és la nova ideologia vigent a Occident, _____ manifesta la crisi de valors (en) _____ es troba la societat.
- k Et presentaré una amiga (amb) _____ segurament connectaràs.

Exercicis de llengua catalana

122 Lèxic. Omple el buit amb el terme més precís. Explica, també, en quin sentit es pot utilitzar l'altre mot.

- a A l'hora de sopar em toca _____ taula a mi (parar/posar).
- b El _____ a les grans ciutats cada dia és més insuportable (trànsit/tràfic).
- c Els ous que _____ les gallines peixades amb blat de moro són més gustosos (pondre/posar).
- d Lluís Llach va _____ *L'estaca*, cançó que ara és l'himne de l'USAP, l'equip de rugbi de Perpinyà (composar/compondre).
- e L'Andreu mai no _____ les seves coses abans d'anar a dormir (desar/guardar).
- f Cada vespre vaig a _____ les escombraries al contenidor (llençar/llançar).
- g Si després de la dutxa no t'_____ bé els peus, et poden sortir fongs (eixugar/assecar).
- h D'ençà que m'he comprat un rentavaixelles m'estalvio de _____ els plats (fregar/rentar).

123 Lèxic. Fes el mateix que en l'exercici anterior:

- a No m'agrada la carn amb massa _____ (greix/grassa).
- b El fill de la veïna ha acabat la carrera de _____ (medicina/medecina).
- c En la investigació de l'assassinat van trobar _____ del detingut pertot arreu (ditades/empremtes).
- d Les noves _____ adoptades pel govern no solucionen res (mides/mesures).
- e Té una contractura als _____ de la cama dreta (músculs/muscles).
- f Hi ha un error en la _____ que em va donar i per això no arriba el correu (adreça/direcció).
- g Sortint de la discoteca ens vam _____ contra el rètol lluminós (estavellar/estrellar).
- h Per esmorzar m'agrada _____ les galetes a la llet (sucari/mullar).

124 Lèxic. Relaciona cada mot amb el seu sinònim:

a disbauxa	1 gresca
b basarda	2 cobrir
c llepafils	3 fer goig
d encarrar	4 obrir les cames
e fer patxoca	5 por
f colgar	6 rígid
g eixarrancar	7 soroll
h fressa	8 escrupolós en el menjar
i eixarreït	9 empal·lidir
j esblaimar	10 ressec

125 Lèxic. Fes el mateix que en que en l'exercici anterior:

a esbatanar	1 esquinçar
b esqueixar	2 estupefacte
c lletraferit	3 obrir de bat a bat
d esbalaït	4 decaïment físic
e espona	5 fosc
f biaix	6 estudiós
g esborronar	7 crit agut
h espinguet	8 posar els pèls de punta
i llòbrec	9 direcció obliqua
j llangor	10 costat del llit

Exercicis de llengua catalana

126 Lèxic. Busca un antònim per als mots següents. Digues, a més, quina relació d'antonímia s'hi presenta.

a artificial	e un	i precís
b enderrocar	f tibar	j fred
c pulcre	g sec	k cru
d obac	h poruc	l primmirat

127 Lèxic. Construeix una oració que justifiqui l'ús de les següents comparacions lexicalitzades:

a brut com una guilla	e net com un fil d'or
b més viu que una centella	f més negre que el sutge
c dret com un ciri	g alt com un sant Pau
d carregat com un ase	h córrer com un gànguil

128 Lèxic. Tria una locució que s'adigui amb la situació que et proposem:

a una persona molt sorda	1 sa i estalvi
b completament nu	2 dur d'orella
c ple de ferides	3 fet un sant llàtzer
d sembla innocent, però no ho és	4 ser un bon jan
e actuar amb bona fe	5 gateta maula
f tornar en bones condicions físiques	6 conill

129 Lèxic. Relaciona les frases fetes següents amb el seu significat:

a aixecar la camisa a algú	1 ser el culpable
b ser figures d'un altre paner	2 enllestir de seguida
c beure a galet	3 enganyar algú
d amagar l'ou a algú	4 perdre diners
e anar lluny d'osques	5 creure-s'ho tot
f ser l'esca del pecat	6 no encertar-la
g arribar i moldre	7 tenir el poder
h remenar les cireres	8 ensarronar
i agafar-se els dits	9 tractar-se d'una altra qüestió

130 Lèxic. Relaciona les frases fetes següents amb el seu significat:

a no tenir ni cap ni peus	1 descobrir l'engany
b veure's el llautó	2 estar molt cansat
c mirar contra el govern	3 avenir-se
d no poder dir fava	4 esdevenir vanitós
e veure la padrina	5 començar una feina
f posar fil a l'agulla	6 no deixar-se enredar
g no mocar-se amb mitja màniga	7 ser estràbic
h pujar-li els fums al cap	8 no tenir cap sentit
i menjar del mateix plat	9 sentir molt de dolor

Exercicis de llengua catalana

131 Lèxic. Diferencia el significat dels mots de cada parella per mitjà de frases:

a cristall/vidre	d ret/xarxa	g medi/mitjà	j pèl/cabell	m real/reial
b ruïna/runes	e cursa/carrera	h esquadra/escaire	k provar/tastar	n òrgan/orgue
c ona/onda	f gran/gros	i dejuni/dejú	l abonar/adobar	o feina/treball

132 Lèxic. En català és freqüent emprar locucions verbals o frases fetes en què apareix el verb *fer*. Comenta el significat de les locucions que hi ha a continuació i construeix una oració en cada un:

a fer cara de tres déus	d fer escarafalls	g fer fila	j fer cabal
b no fer ni cinc de calaix	e fer dissabte	h fer-ne un gra massa	k fer ulleres
c fer tots els papers de l'auca	f fer la traveta	i fer salat	l fer l'ànec

133 Lèxic. Busca un sinònim per a les locucions següents:

a fer la viu-viu	d fer els ulls grossos	g fer la llesca	j no fer el pes
b fer morros	e fer l'aleta	h fer bullir l'olla	k fer goig
c fer Pasqua abans de Rams	f fer-ne cinc cèntims	i fer la guitza	l fer denteta

134 Lèxic. *Publicitat* és un nom derivat de l'adjectiu *públic*. Digues quin nom podem derivar de cada un d'aquests adjectius:

a malalt	c carrincló	e groller	g discret	i lent
b fosc	d estèril	f gasiu	h golafre	j decrepit

135 Lèxic. Seguint el model de *claredat* (nom derivat d'adjectiu), escriu el derivat de:

sa, mal, bo, fals, net, igual, breu, escàs, vague, fosc

136 Lèxic. Escriu el gentilici dels països i ciutats següents:

l'Alguer, el Brasil, l'Afganistan, Polònia, Iugoslàvia, Hongria, Finlàndia, Algèria, Alemanya, l'Havana, Dinamarca, Israel, París, Berlín, Roma, Tarragona, Madrid, Milà, Olot, Vic

- 1 Fes l'anàlisi mètrica d'aquestes estrofes. Has de comptar-ne les síl·labes, assenyalar-ne els fenòmens de contacte vocàlic i determinar-ne la rima: consonant/assonant, masculina/femenina, encadenada/creuada.

La ginesta altra vegada
La ginesta amb tanta olor!
És la meva enamorada
que ve al temps de la calor.

J. Maragall

Em plau, d'atzar, d'errar per les muralles
Del temps antic, i a l'acost de la fosca,
Sota un llorer i al peu de la font tosca,
De recordar, cellut, setge i batalles.

J. V. Foix

Bella Ciutat d'ivori, feta de marbre i or:
tes cúpules s'irisen en la blavor que mor,

i, reflectint-se, netes, en la maror turgent,
serpegen de les ones pel tors adolescent.

Guerau de Liost

- 2 Llegeix atentament el fragment del conte *Tereseta-que-baixava-les-escales*, de Salvador Espriu, i analitza'n els diversos elements narratius (estructura, punt de vista, espai, temps i personatges):

Fixa't com baixava les escales, que senyora! Pas de dama, lent, compassat i lleuger alhora, d'un ritme igual, segur, d'una escola, d'un estil que s'han perdut. Sí, Teresa és molt vella, ja ho saps, té els meus anys. Que si ho puc recordar? Vàrem jugar tantes vegades juntes, en aquesta placeta, a cuit, a marro-titiu, al soldat plantat, a saltar i parar. I això ara és ben lluny. Aleshores el poble se'ns apareixia com si fos més gran, immens, d'un color molt més ric, amb un altre caràcter. Les nostres corregudes sempre descobrien un nou racó amagat. Cada tarda esperàvem al sorral l'amorrada de les barques i, de tant en tant, el retorn d'algun veler d'Amèrica o de la mar remota de la Xina. El meu pare també va ser pilot i anà fins a Rússia, a través d'aigües gelades, vorejant niells de glaç. Arribava després vestit amb pells, igual que un ós, i a l'església escandalitzava amb el seu luxe. Tot va passar. Algun dia, al capvespre, ens enfonsàvem pels canyars dels rials, amb l'esgarripança d'una aventura prohibida. Avançàvem mig a les palpentos, i ens voltava com el pressentiment d'un miracle. Hi havia potser una teranyina de boira al Remei i una gropada de bruixes al fons, damunt la Muntala. I contàvem, en tornar, a les nostres àvies l'incident d'una topada amb algun fantasma. Tot passà. Vàrem anar creixent, i jo em vaig casar. Teresa i la seva germana Júlia, morta, tísica, de fa molts anys, varen viatjar amb el capità Vallalta, en la «Panxita». Més tard la fragata va naufragar, i al cap de poc la Júlia i el vell es varen morir. I ara, ja ho veus, Teresa passa pel meu costat sense mirar-me, amb la neboda geperuda al darrera, com una ombra de gos, passa fregant-me i ni em mira, i la meua família és almenys tan antiga com la seva, i jo li he de donar tractament, com una menestrala. Tot canvià. Teresa és una vella trista, no sap riure. I el poble em sembla, i a

ella de segur que també, tan petit, tan buit i rònc! I en altre temps la nostra fantasia l'imaginava com dintre un núvol, sense límits. Carrer de la Bomba, Rera-la-fleca, carrer de la Torre. Teresa baixava rabent els graons de l'església, i fixa't ara com els baixa. Això sí, tan senyora, amb pas de dama.

S. Espriu, «*Tereseta-que-baixava-les-escales*», *Ariadna al laberint grotesc*

3 Fes l'anàlisi mètrica d'aquest poema:

He parlat de la mort com d'una amiga
que partí vers una illa inconeguda
i saps que tornarà i ha de portar-te
un enfilall d'obscures meravelles.

R. Leveroni, *Epigrames i cançons*

4 En el fragment següent, analitza els diferents elements narratius que has estudiat:

Tornava a tenir molta gana; s'adonà que a terra havia relliscat un tros de poma del vigilant. Sense remor, la fregà amb un drap del taller i se la va menjar amb àvides mossegades. Hauria de mirar de dormir, o, si més no, de reposar; s'escalfà les mans en el fogonet, abans d'apagar-lo i s'estirà al terra, en un lloc on els encenalls el protegien una mica. Provà de dormir, però es despertava sovint. No plovia, la nit era freda i quieta, els seus somnis inquietos; amb poc convenciment, murmurà una pregària, demanà al Déu silenciós que la seva feina fos aprovada. Es despertà abans d'hora i es va asseure sobre un munt de fustes, perquè no volia dormir més, no podia fer tard al recompte ni saltar-se l'esmorzar. Avui no li tocava dutxa, així és que es rentà amb una mica d'aigua de l'olleta i sortí a fora tan bon punt va sentir la sirena.

M. À. Anglada, *El violí d'Auschwitz*

5 Digues quins són els elements principals del gènere teatral.

6 Respon les preguntes següents, que fan referència a un fragment de les *Homilies d'Organyà*:

In illo tempore, ductus est Jhesus in deserto in spiritu ut temptaretur a Diabolo. Et cum jejunaset XL^a diebus et XL^a noctibus, postea esurit. *Seinors, audir e entendre devem lo Sent Evangèli per qué aizò vol dir e mostrar que-l Nostre Séiner grans penas e grans trebals e grans dolors soferí per nós: per aizò qar él nos volg salvar e trer de poder de Diable.*

a Tenint en compte el que has llegit, quina et sembla que era la finalitat d'aquests textos?

b Quina era la situació lingüística en l'època en què es van escriure les *Homilies*?

7 A quins gèneres trobadorescos et sembla que pertanyen aquests fragments?

A Si tots els dols, els plors i els marriments,
i les dolors, i el desconsol, i el mal
que hi ha en el nostre món de falliments,
hom aplegués, farien curt cabal
davant la mort del jove rei anglès
que deixa el mèrit amb acerbs dolors,
el segle, afeixugat i tenebrós,
orbat de joia, ple de tristor i ira.

Bertran de Born

B Bon companyó, canto enllà del portell.

No dormiu més, que ja sento l'ocell
que cerca el dia volant pel boscatge.
Ai, si el gelós us venia a fer ultratge!
I adés serà l'alba!

Giraud de Bornelh

C Roma, sens raó molta gent heu morta.

D'aquesta faisó, seguiu la via torta.
A salvació, Roma, tanqueu la porta.
Viu en desgovern
en estiu i hivern
qui accepta el govern de Roma, car el porta
al foc de l'infern.

Guilheim Figueira

D Ara em plau, Giraud de Bornelh,
de saber perquè aneu blasmant
el trobar clus; [...]

Senyor Linhaure, trobar és bell
si ho fan a gust aquells qui ho fan;
però per mi és pla galant
el cant que arreu
a tots atreu
perquè és senzill i habitual.
No us ho prenguéssiu pas a mal!

Raimbaut d'Aurenja

8 Practica l'anàlisi mètrica. Fes el recompte sil·làbic i analitza la rima dels fragments anteriors. Redacta'n el resultat. Recordes com es feia?

Aquest poema (cançó) de _____ està compost per _____ estrofes (cobles) de versos _____ . La rima és _____ i es distribueix de la manera següent: _____ .

- 9 Resumeix cada estrofa del *Cant de Ramon*. Relaciona cadascuna d'aquestes estrofes amb algun episodi de la seva biografia.

Cant de Ramon

Són creat e ésser m'és dat
a servir Déu, que fos honrat,
e són caüt en mant pecat
e en ira de Déu fui pausat.
Jesús me venc crucificat,
volc que Déus fos per mi amat.
[...]

Lo monestir de Miramar
fiu a frares Menors donar
per sarraïns a preïcar.
Enfre la vinya e el fenollar
amor me pres, fé-m Déus
amar
enfren sospirs e plors estar.
[...]

Novell saber hai atrobat;
pot-n'hom conèixer veritat
e destruir la falsetat.
Sarraïns seran batejat,
tartres, jueus e mant errat,
per lo saber que Déus m'ha dat.
[...]

Són hom vell, paubre, menyspreat,
no hai ajuda d'home nat
e hai trop gran fait emparat.
Gran res hai de lo món cercat;
mant bon eximpli hai donat:
poc són conegut e amat.
[...]
Prec Déus trameta missatgers
devots, sciens e verdaders
a conèixer que Déus home és.
La Verge on Déu hom se fes
e tots los sants d'ella sotsmès
prec que en infern no sia mès.

Llaus, honor al major Senyor
al qual tramet la mia amor
que d'ell reeba resplandor.
No són digne de far honor
a Déu, tan fort són pecador,
e són de llibres trobador.

On que vage cuit gran bé far,
e a la fi res no hi puc far,
per què n'hai ira e pesar.
Ab contrició e plorar
vull tant a Déu mercè clamar
que mos llibres vulla exalçar.
[...]
Man Déus als cels e als elements,
plantes e totes res vivents
que no em facen mal ni turments.
Dó'm Déus companjons coneixents,
devots, lleials, humils, tements,
a procurar sos honraments.

- 10 Fes un comentari d'aquest fragment del capítol IV del *Llibre de l'orde de cavalleria* tot seguint el model de comentari de text que tens en el llibre:

Llibre de l'orde de cavalleria

De la manera segons la qual escuder deu reebre cavalleria

En lo començament, con escuder deu entrar en l'orde de cavalleria, cové que es confés dels falliments que ha fets contra Déu, lo qual vol servir en l'orde de cavalleria; e si és sens pecat, deu reebre lo preciós cors de Jesucrist segons que es cové.

A fer cavaller se cové alcuna festa de les honrades de l'any, per ço que per la honor de la festa s'ajusten molts hòmens en aquell dia, en aquell lloc on l'escuder deu ésser fet cavaller, e que tuit pregunen Déu per l'escuder, que Déu li dó gràcia e benedicció per la qual sia lleial a l'orde de cavalleria.

L'escuder deu dejunar la vigília de la festa, per honor del sant de qui és feta festa; e deu venir a l'esgleia pregar Déu la nit ans del dia que deu ésser cavaller, e deu vetlar e estar en pregueres e en contemplació e en oir paraules de Déu e de l'orde de cavalleria. E si escolta joglars qui canten o parlen de puteria ni de pecat en lo començament que entre en l'orde de cavalleria, comença a deshonorar e a menysprear l'orde de cavalleria.

A l'endemà, cové ésser cantada la missa solemniament, e l'escuder deu venir denant l'autar e deu-se offerre al prevere, qui té lloc de Déu, e a l'orde de cavalleria, per tal que sia servidor de Déu; e cové que s'oblic e es sotsmeta a honrar e a mantenir lo dit orde, de tot son poder.

[...]

Con lo prevere ha fet ço que pertany a son ofici, adoncs cové que lo príncep, o l'aut baró qui vol fer cavaller l'escuder que demana cavalleria, haja virtut e orde de cavalleria en si mateix, per tal que pusca per gràcia de

Déu dar virtut e orde de cavalleria a l'escuder qui vol orde e virtut de cavalleria. E si lo cavaller no és ordonat e virtuos en si mateix, no pot donar ço que no ha, e és de pijor condició que les plantes, qui han virtut de donar les unes a les altres llur natura; e açò mateix se segueix de les bèsties e de les aus. [...]

L'escuder davant l'autar se deu agenollar, e que lleu sos ulls a Déu corporals e espirituals, e ses mans a Déu. E lo cavaller li deu cenyir l'espasa, a significar castetat e justícia. E en significança de caritat deu besar s'escuder e donar-li queixada, per ço que sia menbrant de ço que promet, e del gran càrrec a què s'obliga, e de la gran honor que pren per l'orde de cavalleria.

Aprés que lo cavaller espiritual e lo cavaller terrenal han complit llur ofici en fer cavaller novell, lo cavaller novell deu cavalcar e deu-se mostrar a la gent, per ço que tuit sàpien que ell és cavaller e que s'és obligat a mantenir e a defendre la honor de cavalleria; car on més de gents sabran sa cavalleria, major refrenament haurà lo novell cavaller a fer nulls falliments qui sien contra son orde.

En aquell dia deu ésser feta gran festa, de donar de convits, de boornar e de les altres coses qui es covenen a la festa de cavalleria. E lo senyor qui fa cavaller deu donar al cavaller novell e als altres cavallers novells. E lo cavaller novell deu donar aquell dia, car qui tan gran do reep con és l'orde de cavalleria, son orde desment si no dóna segons que deu donar. Totes aquestes coses, e moltes d'altres qui serien llongament a recontar, pertanyen a donar cavalleria.

- 11** Quin sentiment descriu Muntaner en aquest fragment? Es tracta d'un sentiment exclusiu d'aquest text o, al contrari, el trobem a la resta de la crònica?

Crònica

E negú no es pens que en Catalunya sia poca província, ans vull que sàpia tothom que en Catalunya ha comunament pus ric poble que negú poble que jo sàpia ne haja vist de neguna província, si bé les gents del món la major part los fan pobres. Ver és que en Catalunya no ha aquelles grans riqueses de moneda de certs hòmens senyalats que ha en altres terres; mas la comunitat del poble és lo pus **benanant** que poble del món e qui viuen mills e pus ordonadament en llur alberg ab llurs mullers e llurs fills, que poble qui en el món sia.

R. Muntaner, cap. 29

GLOSSARI

benanant: benestant.

- 12** Fes una versió en català actual del text anterior.

- 13** Resumeix breument la història que explica aquest fragment:

Crònica

En Perelada havia una fembra que jo coneguí e viu, la qual havia nom Mercadera, per ço con ella tenia obrador de mercaderia, e era fort experta fembra, e gran e alta.

E un jorn, així com estava la host davant Perelada, ella ixí de la vila e anà a un seu hort per cùller cols; e vestí's una **gonella** d'home, e prèns una llança e una espaa que portà **cinta** e un escut al braç; e anà-se'n a l'hort. E con fo a l'hort, ella sentí campanelles e meravellà's e **tantost** lleixà's de collir les cols, e anà en aquella part per veure què era; e guardà e veé, en lo rec qui era entre lo seu hort e un altre, un cavaller francès ab son cavall armat ab lo pitral de campanelles, e anava ça e lla, que no en sabia per on se n'eixís. E ella, qui l'hac vist, cuità's a un pas, e **sacut-li** la llança, e donà-li tal colp de la llança per les faldes en la cuixa, que tota la cuixa li passà, e la sella, e apuntà el cavall. E tantos que açò hac fet, el cavall se sentí ferit, e llevà's davant e detràs, així que fóra **caüt** si no fos que era ab cadena fernet en la sella.

Què us diré? Ella va metre la man a l'espaa, e venc a un portell altre, e anà ferir lo cavall per la testera; e el cavall **estec** estabornit. Què us diré? Lo cavall va pendre per la regna e cridà:

—Cavaller: mort sóts, si no us retets.

E el cavaller tenc-se per mort, e va tenir lo **bordó** e va'l gitar en terra e reté's e ella; a ella pres lo bordó, e trasc-li la llança de la cuixa, e així **mès-lo** dins Perelada.

De la qual cosa lo senyor rei e l'infant N'Anfós foren molt alegres e pagats, e li ho faeren contar moltes vegades con li era pres. Què us diré? Lo cavall e les armes foren sues, e el cavaller se **reemé**, dos-cents florins d'or, que ells hac.

E així podets conèixer la ira de Déu si era ab ells.

R. Muntaner, cap.124

GLOSSARI

gonella: vestit de cos i falda; **cinta**: cenyida; **tantost**: tot seguit; **sacut-li**: li féu topar; **caüt**: caigut; **estec**: estigué;

bordó: espasa de punta; **mès-lo**: el portà; **reemé**: rescatà.

- 14** Quina intenció pot tenir aquest text? Es tracta d'un discurs misogin o només pretén allçonar les dones sobre el seu comportament correcte? Pots justificar-ho a través d'aquest fragment?

Llibre de les dones

Vídua deu anar grosserament vestida, car llavors ensenya que l'ornament que es feia quan era maridada solament ho feia per lo marit e no per vanitat mundanal. Diu Sant Jerònim: no tan solament viudatge deu aparer en vestidures negres e grosses, ans encara per tot l'ornament del cos. Car vídua pintada o **afaitada** gran infàmia dóna de si mateixa, clarament crida que marit vol, la qual cosa li és fort lletja e vergonyosa. Oh, què diguera Sant Jerònim en aquest temps e si hagués vistes les nostres vídues **lligades** a la castellana, pintades en la cara e ab les **alcandores** amples e primes per los braços, e lo tall de les vestidures així delicades com les maridades, que solament porten lo negre per ensenyar-se blanques e no pas per dol. Van al torneig e a les juntes estant per les finestres, burlant e rient aquí davant tothom e mostrant-se venals a qui les volrà e a qui més hi darà. En llurs cases no s'hi fa mai feina o poca, sinó del llit a la taula e de la taula a la finestra a burlar ab tothom; e tot açò són los patersnostres e misses per ànima del marit mort.

F. Eiximenis, *Llibre de les dones*

GLOSSARI

afaitada: maquillada; **lligades**: pentinades; **alcandores**: peces de roba interior.

- 15** Llegeix aquest text de sant Vicent Ferrer i digues:

- a** De quin tema s'hi tracta?
b Quins exemples fa servir Vicent Ferrer per convèncer l'auditori?

I sapigheu que l'ofici de predicar no és cap altra cosa que ofici de testimoniar les veritats divines en el món, i els predicadors justament són el testimoni que Déu hi tramet per provar les veritats divines. I vegeu com ho va mostrar Jesucrist als seus sants apòstols i deixebles, i a nosaltres a través d'ells, dient: «Quan vindrà el **Paràclit** que us enviaré des del Pare, l'Esperit de la veritat, que prové del Pare, donarà testimoni de mi. I vosaltres també donareu testimoni, perquè des del principi sou amb mi!». (Jo. 15, 26-27). Vegem-ne aquí una. Quan havia de pujar al cel, els va dir: «Rebreu la força de l'Esperit Sant, que baixarà sobre vosaltres, i sereu els meus testimonis a Jerusalem i a tota Judea i a la **Samaria** i fins als extrems de la terra» (Ac. 1, 8). Primerament, vegeu aquí clares i notòries autoritats que demostren que l'ofici de predicar no és sinó donar testimoni.

Ara vet aquí que algú de vosaltres, maliciós, podria fer-me una pregunta dient: «Frare, si aqueixes autoritats ens parlaven a nosaltres, com en podem donar testimoni, si no ho hem vist? El testimoni d'oïda no és bo». Els apòstols en poden donar testimoni. Què van veure? «Nosaltres ho hem vist, i en donem testimoni, que el Pare va enviar el seu Fill, com a Salvador del món» (1 Jo. 4, 14). Bon testimoni en podien donar els apòstols amb la vista, ja que amb Crist menjaven, dormien, caminaven, etc. Però vosaltres, germans, ara no heu vist la Trinitat, ni l'Encarnació, ni el part de la Verge Maria. Ni heu vist les altres obres seves: la Passió, la Resurrecció, etc. Com, doncs, en podeu donar testimoni, si no ho heu vist?

GLOSSARI

Paràclit: sobrenom donat a l'Esperit Sant; **Samaria:** regió històrica de Palestina situada entre Galilea i Judea.

16 Llegeix atentament aquest fragment del *Sermó* de Bernat Metge i fixa't com capgira el contingut moral dels sermons mitjançant el recurs de la paròdia. Reescriu els versos de Metge en el català estàndard actual i transforma els «mals consells» del *Sermó* en els consells que escaurien a la doctrina cristiana. Segueix l'exemple.

1 «Segueixca el temps qui viure vol;
si no, poria's trobar sol
e menys d'argent.»

Per ço que haja bon fonament
nostre sermó,
digats ab gran devoció:
Ave Maria;
consell-vos que de tot lo dia
no en digats pus.
Lo tema que us he dit dessús
és prou notori,
e lloat per lo **consistori
dels grans doctors**
e dels solemnes glosadors
de l'Esriptura.
Doncs, fets ab sobirana cura
ço que **ausirets**.

Jamés almoina no farets
que això us perdríets;
no us confessets, si dir devíets
les veritats;
e en dejú missa no **ojats**,
ne begats poc.
Si volets **hui** haver gran lloc,
llagotejats;
e **privadea** no vullats
de dona casta:
(molt hom se'n vana qui no en tasta,
d'aital vianda).
Haver no porets valor granda
si no robats.
Consciència no hajats,
si volets viure.
[...]

2 Si el cor havets plen de falsia,
serets del temps.

TRADUCCIÓ

1 «El qui vol viure ha d'adequar-se als temps; si no, podria trobar-se sol i sense diners.»

Per tal que el nostre sermó tingui bon fonament, digueu amb gran devoció: Ave Maria; us aconsello que no ho digueu més en tot el dia (*us aconsello que ho aneu repetint pietosament al llarg de tot el dia*). El tema que us he esmentat més amunt és prou important...

2 [...] Si teniu el cor ple de falsedat, sereu dels temps (*si teniu el cor ple de virtut i bondat, sereu dels temps*).

GLOSSARI

consistori dels grans doctors: es refereix irònicament al Consistori de la Gaia Ciència; **ausirets**: oireu; **ojats**: oïu, sentiu; **hui**: avui; **llagotejats**: aduleu; **privadea**: intimitat.

17 En el Llibre III de *Lo somni*, Bernat Metge posa en boca del personatge Tirèsies un discurs misogin extens i punyent. Compara'l amb el fragment que et presentem de l'obra *Espill* de Jaume Roig, una de les mostres més difoses de la literatura misògina en llengua catalana. Fes una llista de tots els defectes i mals costums que apareixen en ambdós textos i remarca'n els que són comuns.

Elles, coneixent llurs defalliments, volen que hom pens que elles hagen moltes coses que natura no els ha donat. E per haver especialment la carn lluent e clara, no curants que n'envelleixen abans de temps e en perden les dents e poden fortment, sinó que les aigües, perfums, algàlia, ambre e coses aromàtiques que porten supleixen llur pudor, pinten-se ab innumerables unguents e colors. E per tal que mills ne puixen venir a la fi que desigen, aprenen d'estil·lar, de fer untaments, de conèixer herbes e saber llur virtut, e propietat de les figues seques, del vermell de l'ou, del pa fresc de pura farina pastat, de les faves seques e de la llur aigua, de la sang e sagí de diverses animals e de la llet de la somera. Llurs cambres e altres llocs secrets trobaràs plens de fornells, d'alambrics, d'ampolles, de capsos e d'altres vaixells peregrins, plens de les confeccions que ab gran estudi hauran aparellades a llur pintar, ab ajuda de molts. [...] E desijants que llurs cabells negres sien semblants a fil d'aur, moltes vegades ab sofre, sovent ab aigües, sabons e lleixius de diverses cendres, e especialment de mares de vin grec e de ginesta, e a vegades ab sagí de serp e de guatlla e ab los raigs del sol, converteixen aquells en la color que desigen. Puis fan-los caure a vegades per lo mig de l'esquena, e sovint escampats per los muscles, e a vegades redortats en lo cap, segons que els és vijares que mills los estiga. E han gran e cordial privadesa algunes fembretes que els fan escorxaments, e els pelen les celles e lo front, e los raen ab vidre subtil les galtes e lo coll, llevants-ne certs pèls qui a llur plaer hi estan mal, e los fan diverses maneres de pelador. [...] Sàpies, breument, que untades hi van e pus untades se'n tornen. Puis, si per ta mala ventura les beses, jamai ocell no fou pus envescat per indústria de caçador que tu seràs entre llurs llambrots [...] molts perfums e aigues, calç viva, orpiment, olis, sabons, estopa, banya de cabró, caparrós, sang de voltor, tela de cabrit calda, draps de cànem passat per cera blanca fusa, e altres innumerables materials qui et provocarien a vòmit si els oïes.

B. Metge, *Lo somni*, Llibre III

Nunca filava,
ni dels guans treya les mans,
james cosia. Sols clau tenia
al seu mig cofre, ple de girofre
he droguerries. Les averies
de sa persona alguna stona
ella spiava. Mas mes pastava
pasta de muda, d'oli de ruda
he de ginebre, pols de ginebre,
molla de muga; amb hunt de sutga
o de rovell, ab çert vermell
tret de scudelles, morros e çelles
s'enpeguntava. Quant se n'huntava
ffastig me feya! Ab por se reya
de rompre-l pint. Mestre de tint,
de full, huxella, no aparella
ni fa mes tines. Ans de matines

ella-s levava hi-s perfumava
ffent-se ben olre. Los jorns de colre,
la matinada era-faynada
per ben lluyr al bell febrir
dos o tres ores: com van les mores
que son sabies, en semblants dies
tal se pintava.

J. Roig, *Espill*

18 Ausiàs March fou cavaller del 1419 al 1424, aproximadament, i participà, com els seus contemporanis Jordi de Sant Jordi i Andreu Febrer, en les expedicions italianes del Magnànim.

Dibuixa un mapa amb tots els territoris que formaven part de la corona catalanoaragonesa durant el regnat d'Alfons IV.

19 *Veles e vents han mos desigs complir* és una de les composicions més conegudes de March, que comença amb una al·legoria centrada en l'experiència militar marinera del poeta.

Veles e vents	han mos desigs complir,
ffahent camins	duptosos per la mar.
Mestre y ponent	contra d'ells veig armar;
xaloc, levant	los deuen subvenir
ab lurs amichs	lo grech e lo migjorn,
ffent humils prechs	al vent tremuntanal
que-en son bufar	los sia parcial
e que tots cinch	complesquen mon retorn.

Poema XLVI, v. 1-8

Esbrina, a partir dels primers versos d'aquest poema, quina és la situació dels vents en una rosa nàutica o dels vents.

20 Ausiàs March fou falconer major del rei i tingué el privilegi de la jurisdicció civil i criminal de Beniarjó, Pardines i Verniça.

Situa aquestes localitats damunt un mapa del País Valencià.

21 L'obra de March pateix una evolució des de l'inici fins a la vellesa. Les seves composicions de joventut evoquen sovint l'escissió carn-esperit. Compara aquests dos fragments i justifica en quin moment foren escrits.

Tots los delits	del cors he ja perduts,
e no atench	als propis d'esperit;
en los mijans	ha ésser mon delit,
e si no'l he,	yo romanch decebuts.
E sol d'aquests	me resta lo caçar,
per què'us soplich,	mon car e bon senyor,
que de falcó	me siau donador, car
un pelegrí lo qual té nom suar.	

Poema CXXII, v. 1-8

Ffantasiant,	Amor a mi descobre
los grans secrets	c:als pus subtils amaga,
e mon jorn clar	als hòmens és nit fosqua,
e visch de ço	que persones no tasten.
Tant en Amor	l'esperit meu contempla,
que par del tot	fora del cors s'aparte,
car mos desigs	no són trobats en home,
sinó en tal	que la carn punt no·l torbe.

Poema XVIII, v. 1-8

22 Les noves rimades són versos apariats de quatre síl·labes. Fes el còmput sil·làbic d'aquest fragment de l'*Espill* i indica'n la rima.

Honestament
prengui conort e reconfort
com mils pogui, he dispongui
–mos mals refent he contrafent
mon dol plaer– trias muller.
Ffon-m'acusada una, criada
de monestir. Volgui sentir
de qui partia; huna sa tia
me·n feu parlar, ffeu-me contar
qu'era chiqueta quant fon mongeta
ella vistida; segui llur vida
com a noviça, ab amiçia
dintre vivint anys prop de vint.

23 Analitza la lletra de batalla següent. Després, a partir d'un plet imaginari, redacta'n una.

Lletra de batalla tramesa per Kirieleison de Muntalbà a Tirant lo Blanc

A vós, Tirant lo Blanc, més cruel que lleó famejant, falsificador i escampador de la sang real d'aquells benaventurats cavallers mon senyor lo rei de Frisa e lo rei d'Apollònia, ab armes falses e dissimulades, entre cavallers d'honor no acostumades portar: e per quant vós sou desigual cavaller e, per més propi parlar, traïdor, falsificat en armes i en tot lo que d'honor és, e jo, havent notícia de la vostra gran maldat, per bé que só cert que en seré blasmat per molts bons cavallers que a tan vil e desordenada persona e traïdora jo haja admesa per companyia d'entrar dins lliça en camp clos a tota ultrança com si fos de persona en llibertat posada, a tota ma requesta vos combatré a ús e costum de França. E us dó poder de divisar les armes, e vostra resposta esperaré per espai de vint-e-cinc dies après que us serà presentada, de la qual estaré a relació de Flor de Cavalleria, rei d'armes. E si per temor de mi acceptar no la gosareu, siau cert jo us reversaré les armes e us penjaré cap avall segons de traïdor se pertany e per totes les corts dels grans senyors jo iré mostrant la gran tració que feta haveu en les persones d'aquests dos reis e serà notificat a tots aquells qui saber-ho volran. Escrita e sotscrita de la mia mà, segellada de mes armes pròpies e partida per A.B.C. Dada en la ciutat de Frisa a dos de juliol.

Kirieleison de Muntalbà

24 Comenta aquest fragment de la novel·la *Tirant lo Blanc*:

Com fon nit escura, Tirant vingué a la cambra de la Duquessa; e com l'Emperador sopava ab les dames, Plaerdemavida entrà per la cambra molt alegre e pres a Tirant per la mà e portà'l-se'n, lo qual anava vestit ab gipó de setí carmesí, ab manto abrigat e ab una espasa en la mà. E Plaerdemavida lo posà dins lo retret. E havia-hi una gran caixa ab un forat que hi havien fet perquè pogués alendar. Lo bany que allí tenien aparellat estava davant la caixa. Aprés que hagueren sopat, les dames dansaren ab los galants cavallers, e com veren que Tirant no hi era lleixaren-se de dansar, e l'Emperador se retragué en la sua cambra, e les donzelles se n'anaren e deixaren a la Princesa dins en lo seu retret, en aquell on Tirant estava, sola ab aquelles qui la tenien de servir. Plaerdemavida, en excusa de traure un drap de lli prim per al bany, obrí la caixa e deixà-la un poc oberta e posà roba dessus perquè ninguna de les altres no ho vessen. La Princesa se començà a despullar, e Plaerdemavida li parà lo siti que venia en dret que Tirant la podia molt ben veure. E com ella fon tota nua, Plaerdemavida pres una candela encesa per fer plaer a Tirant: mirava-li tota la sua persona e tot quant havia filat e deia-li:

—A la fe, senyora, si Tirant fos ací, si us tocava ab les sues mans així com jo faç, jo pens que ell ho estimaria més que si el faïen senyor del realme de França.

25 Llegeix les corrandes que tens a continuació, identifica-hi el tema i les figures retòriques que s'utilitzen per expressar-lo. En acabat, prova d'escriure un parell de corrandes aplicant-hi els mateixos recursos.

Boniqueta sou, minyona
com la flor del gessamí;
bé sereu més boniqueta
quan haureu dormit ab mi.

Entre el clavell més hermós
i la rosa més galana,
més fragància i hermosura
té una xica valenciana.

Dos pardals en una espiga
no s'hi poden sostenir;
dos fadrins amb una nina
no s'hi poden avenir.

Es dia que te n'anares
no em vares dir adió.
No bastaren teixidors
per teixir-me mocadors
pes plor que me costares.

26 Analitza l'estructura d'aquesta composició (mètrica, rima, tipus d'estrofes...):

Tres són llatins en l'alta poesia
que seus iguals sostenen glòria i fama:
Homero es diu la u, que els grecs ama;
Virgili, par, segueix sa companyia.

I Ovidi tant amb ells ferm porfidia
que d'alts secrets poètics tot s'inflama,
i d'aquests dos Itàlia se'n reclama,
que duraran mentre al món vida sia.

Tres són vulgars que, per semblant manera,
el principat aporten dels poetes:
Petrarca i Dant, que Itàlia **blasona**;

Ausiàs March, que a Espanya tant prospera,
ens ha mostrat per obres molt eletes
que, par amb ells, mereix portar corona.

P. Seraff

GLOSSARI

blasona: fa ostentació, es vana.

27 Comenta aquesta composició:

**A UNA HERMOSA DAMA DE CABELL NEGRE
QUE ES PENTINAVA EN UN TERRAT
AB UNA PINTA DE MARFIL**

Ab una pinta de marfil polia
sos cabells de finíssima atzabeja,
a qui los de or més fi tenen enveja,
en un terrat, la bella Flora, un dia.

Entre ells la pura neu se descobria
del coll que, ab son contrari, més campeja
i, com la mà com lo marfil blanqueja,
pinta i mà de una peça pareixia.

Jo, de lluny, tan atònit contemplava
lo dolç combat, que ab estremada gràcia
aquestos dos contraris mantenien,

que el cor, enamorat, se m'alterava
i, temerós de alguna gran desgràcia,
de prendre'ls tregües ganes me venien.

F. V. Garcia, *Harmonia del Parnàs*

28 Comenta l'oda *La Pàtria* de Bonaventura Carles Aribau, que es va publicar l'any 1833 i que marcà una fita important en la història de la literatura catalana:

La Pàtria

Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
oh serres desiguals, que allí en la pàtria mia,
dels núvols e del cel de lluny vos distingia,
per lo repòs etern, per lo color més blau.
Adéu tu, vell Montseny, que des ton alt palau,
com guarda vigilant cobert de boira e neu,
guaites per un forat la tomba del Jueu,
e al mig del mar immens la mallorquina nau.

Jo ton superbe front coneixia llavors,
com conèixer pogués lo front de mos parents,
coneixia també lo so de tos torrents
com la veu de ma mare o de mon fill los plors.
Mes, arrencat després per fats perseguidors,
ja no conec ni sent com en millors vegades;
així d'arbre migrat a terres apartades,
son gust perden los fruits e son perfum les flors.

Què val que m'haja tret una enganyosa sort
a veure de més prop les torres de Castella,
si el cant del trobador no sent la mia orella,
ni desperta en mon pit un generós record?
En va a mon dolç país en ales jo em transport,
e veig del Llobregat la platja serpentina,
que fora de cantar en llengua llemosina,
no em queda més plaer, no tinc altre conhort.

Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis,
que ompliren l'univers de llurs costums e lleis,
la llengua d'aquells forts que acataren los reis,
defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.
Muir, muira l'ingrat que, en sonar en sos llavis
per estranya regió l'accent nadiu, no plora,
que en pensar en sos llars, no es consum ni
s'enyora,
ni cull del mur sagrat la lira dels seus avis!

En llemosí sonà lo meu primer vagit,
quan del mugró matern la dolça llet bevia;
en llemosí al Senyor pregava cada dia,
e càntics llemosins somiava cada nit.
Si quan me trobo sol, parl amb mon esperit,
en llemosí li parl, que llengua altra no sent,
e ma boca llavors no sap mentir ni ment,
puix surten mes raons del centre de mon pit.

Ix, doncs, per a expressar l'afecte més sagrat
que puga d'home en cor gravar la mà del cel,
oh llengua a mos sentits més dolça que la mel,
que em tornes les virtuts de ma innocent edat.
Ix, e crida pel món que mai mon cor ingrat
cessarà de cantar de mon patró la glòria
e passe per ta veu son nom e sa memòria
als propis, als estranys, a la posteritat.

Bonaventura Carles Aribau

29 Llegeix la composició titulada *Què és la poesia?* Cerca el tema del poema i analitza la visió que Verdager té d'ell mateix com a poeta.

Què és la poesia?

La poesia és un auccell del cel
que fa sovint volades a la terra,
per vessar una gota de consol
en lo cor trist dels desterrats fills d'Eva.

Los fa record del paradís perdut
on jugava l'amor amb la innocència,
i els ne fa somniar un de millor
en lo verger florit de les estrelles.

Ella és lo rossinyol d'aquells jardins,
són llur murmuri bla ses canticeles
que hi transporten al pobre desterrat
dant-li per ales místiques les seves.

...

De poetes cabdals prou n'hi ha haguts,
cap d'ells la dolça melodia ha apresada;
qui n'arribés a aprendre un refilet
aquell ne fóra àliga superba.

...

Jo l'he sentida un bell matí de maig,
lo bell matí del maig de ma infantesa;
jo l'he sentida la gentil cançó:
per ço m'es enyorívola la terra.

Aires del Montseny (1901)
(fragments)

30 Un dels protagonistes de *L'Atlàntida* és Hèrcules. Consulta en un tractat de mitologia qui era aquest personatge i per què fou escollit per Verdager.

31 L'obra de Verdager és plena de referències geogràfiques de Catalunya. Inventa un possible itinerari per alguns dels racons més representatius de la poesia verdageriana. Pots escollir entre Osona, la Garrotxa, el Ripollès, el Berguedà, la Cerdanya, l'Alt Urgell, els Pallars, la Vall d'Aran, Montserrat, el Montseny, Barcelona, Vallvidrera, el Pla de l'Estany, el Vallespir, el Rosselló i el Conflent.

32 Busca informació sobre les característiques principals dels moviments romàntic i realista. Compara ambdós moviments i fes una selecció dels elements que caracteritzen la dramaturgia de Guimerà a partir de la lectura d'alguna de les seves obres més representatives.

- 33** En *La filla del mar*, Guimerà va marcar una oposició entre la terra i el mar. Informa't sobre alguna altra obra d'aquest autor que presenti un joc d'oposicions similar.
- 34** Cerca informació sobre la situació de la llengua catalana en l'època de Guimerà. Com va influir el context lingüístic en la seva producció teatral?
- 35** Àngel Guimerà fou elegit l'any 1895 president de l'Ateneu Barcelonès, una entitat cultural de notable reputació. Tanmateix, sempre s'hi havia utilitzat el castellà perquè els seus membres creien que era una llengua de més prestigi. Guimerà, en prendre possessió del càrrec, féu un discurs que trencà aquesta tendència, cosa que aixecà un gran rebombori entre els assistents. Busca informació sobre aquell fet i explica'l resumidament. Dóna'n també la teva opinió.
- 36** Llegeix aquest fragment del pròleg que Zola va escriure per a la versió francesa de *La papallona* i comenta quins aspectes de l'obra, segons l'escriptor francès l'allunyen dels postulats naturalistes:

La novel·la, tal com acabo de llegir-la, en aquesta traducció que l'honora, em sembla un estudi notable, l'estudi d'uns personatges lleugerament idealitzats que es mouen en un terreny molt precís. Es tracta de la vida cruel, però vista per un talent entès. Barcelona s'agita en les descripcions amb una intensa realitat, mentre que els personatges no acaben de tocar del tot de peus a terra, tant els pitjors, com els millors. I això no és una censura ni un elogi, sinó únicament una constatació. [...]

He llegit, i crec que ho ha escrit vostè mateix, que prové de nosaltres, dels naturalistes francesos. Pel marc, per la factura de les escenes, per la manera de fixar els personatges en un medi, sí; però per l'ànima de les obres, per la concepció de la vida, no, de cap manera. Nosaltres som positivistes i deterministes, almenys no pretenem assajar sobre l'home més que experiències; i Oller, abans que tot, és un narrador que es commou pel mateix relat, que va fins al fons del seu entendiment, a risc de sortir de la veritat.

- 37** Llegeix i compara aquests fragments de les novel·les *La papallona* i *Pilar Prim*. Fixa't en les descripcions, el punt de vista narratiu, el tipus de societat que s'hi reflecteix...

La senyora Pepa, que frisava com l'enraonador que està condemnat a escoltar, engegava tot sovint els seus sentits per altres indrets. Ja s'entretenia contemplant com les floristes anaven adornant llurs taules escalonant-hi els gemats poms de flors que treien dels grans paners de forma de panderó en què venien; ja, tombant-se de l'altre cantó, enfilava amb la vista la porxada del mercat, plena de coloraina que s'eixamava entre les pileres de provisions com un vesper dins la bresca.

El dilluns al matí, la Toneta comparegué amb puntualitat militar. Al primer cop d'ull, ja va escaure a la senyora Pepa. Era una noia d'uns vint anys, alta, ben entallada, d'una morenor encesa, tota airoseta, de posat seriós i mirar modest. [...]

Com que ja començava a calorejar, la senyora Pepa li posà la tauleta de cosir al peu del balcó de sa cambra, estenent la cortina llistada de blau, per esmorteir la claror i deixar córrer la fresca. Prengué després seient a l'altra banda de la taula, i encaminà tot seguit la conversa a l'elogi de la casa per tranquil·litzar la noia respecte als estudiants que temia la Madrona, «que no havien d'entrar allí per res», tot escorcollant al mateix temps el passat i el present de la cosidora.

La papallona

En Deberga, que s'havia també aixecat, pogué llavors examinar millor aquella dona, que, fins pel metall de la veu, l'atreia més que l'altra. Dos travessos més alta que aquesta, era ben bé el que se'n diu una bona moxa. Estava en el bell punt de carns que requerien les irreprotxables proporcions de sa figura, robusta, sense greix, elàstica sense afectació, esvelta i distingida fins dins l'ample guardapols de seda crua que duia lleument cenyit al cos.

—Veurà —féu ella, posant-se a últim, sobre si, amb no poc esforç—: tot queda reduït a ben poques paraules. Vostè té aquí el contracte de gerència i un balanç que salda amb un dèficit ruïnós: no és cert? Doncs pregunto jo: passant el que passa, no puc mudar el gerent?

—Ja m'he figurat que era això el que se'm preguntaria. Però jo no puc respondre sense saber abans el dèficit, de què prové? És imputable a la mala gestió del gerent actual? El terme legal de la gerència, segons el pacte tercer, no pot, durant el termini de gerència, separar el gerent sense justa causa. Si el dèficit no li és imputable per imperícia, omissió, abandono, malversació o mala fe provades, serà impossible remoure el gerent fins a l'expiració del termini convingut. Digui'm, doncs, com s'ha produït la pèrdua, i a què es deu segons el senyor Ortal.

Pilar Prim

38 Comenta els textos que tens a continuació i destaca'n les característiques modernistes més representatives:

TEXT 1

A èpoques noves, formes d'art noves. El fonament de la cultura d'una generació ha de reposar sobre lo bo de l'anterior; mes si aquesta porta un patrimoni dolent, és preferible menysprear-lo, no fer-ne cas i començar foc nou. Si Catalunya vol seguir el camí que li correspon, deu agafar nous procediments en la creació de l'obra d'art, procediments que estiguin en consonància amb el medi que la volti, procurant influir sobre d'ell per millorar-lo.

Jaume Brossa, *Viure del passat* (1892)

TEXT 2

Ja hauràs vist per la premsa que de poc no ens rebenten an en Martínez Campos. Això ens dóna molta importància: els periòdics estrangers parlen de Barcelona com d'un gran centre anarquista, és a dir, que anem en primera fila del modernisme. Entre això i que el fill d'en Pitarra ha traduït la «Princesse Maleine» de Maeterlick (Déu meu! Què sortirà?); i que en Tutau (en Tutau!) se'ns torna decadent (decadent!); i que sembla que la pròxima temporada teatral tot serà Ibsen i Hauptmann (els «Teixidors», drama socialista); i que el Governador ha prohibit *El enemigo del pueblo* del sobredit Ibsen (no sé per què); i que al Liceu volen fer *La Walkiria*; i van urbanitzar la plaça de Catalunya monumental, t'asseguro que Barcelona ha entrat de ple «dans le mouvement».

Joan Maragall, *Carta a J. Roura* (1893)

TEXT 3

És la tercera vegada que el Cau Ferrat se reuneix a prop del mar; la tercera vegada que, fugint del soroll de la ciutat, venim a somniar al peu d'aquesta platja hermosa, a sentir-nos bressar al compàs de les onades, a prendre aigües de poesia, malalts que estem del mal de la prosa que avui corre en la nostra terra. Venim aquí fugint de la ciutat, per trobar-nos tots junts i junts cantar lo que ens surti del fons del sentiment, per treure'ns el fred que corre per les venes de tothom aixoplugant-nos sota la bandera de l'art; per banyar-nos

i embriagar-nos de sol, de sol i llum que ens assequi per un moment la tristesa de la boira. Venim aquí perquè necessitem espolsar-nos de sobre tanta farsa egoista, tanta sensatesa fingida, tanta farsa de sentit comú, tanta serietat forçada o riure estúpid com ha imposat el menestral enriquit per una banda i per altra la democràcia, en aquesta terra que, per por d'ésser boja, se'ns va tornant ensopida.

Santiago Rusiñol, *Discurs en la III Festa modernista* (1893)

39 Llegeix aquest poema de *Les flors del mal*. Comenta la visió del poeta que expressa Baudelaire i compara-la amb la concepció de l'artista modernista.

1	Sovint, per esbargir-se, els homes d'equipatge capturen uns albatros, magnes ocells marins, que, indolents companys, segueixen el viatge de la nau que s'esmuny sobre els avencs salins.	10	L'alat viatger amb cara tan inepta i adusta!
Tan bell adés, i ara, risible, lleig i moix!
L'un excita el seu bec amb la pota de fusta,
l'altre un alacaigut imita fent-se el coix!
5	Tot just entaforats en la insòlita escena, aquests reis de l'atzur, maldestres i porucs, per la coberta es mouen arrossegant amb la pena de les seves ales blanques a tall de remes feixucs.	15	El Poeta és semblant al rei de les altures,
veí de la tempesta, ni dels arquers fa cas;
exiliat en terra i blanc de les censures,
ses ales de gegant van destorbant-li el pas.

Charles Baudelaire, *Les flors del mal* (1858)

40 Fes un comentari del poema «La vaca cega» en el qual interpretis simbòlicament l'anècdota referida com un símbol de la dignitat humana davant la dissort i el dolor:

- 1 Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.
D'un cop de roc llançat amb massa traça,
- 5 el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel: la vaca és cega.
Ve a abeurar-se a la font com ans solia,
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no; ve tota sola.
- 10 Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot, mentres pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.
Topa de morro en l'esmolada pica
- 15 i recula afrontada... Però torna,
i baixa el cap a l'aigua, i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set. Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gran gesto tràgic; parpelleja
- 20 damunt les mortes nines i se'n torna
orfe de llum sota del sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant llànguidament la llarga cua.

41 Busca informació sobre la llegenda del comte Arnau. Exposa-la resumidament. Remarca les novetats que introdueix Maragall en la seva versió del mite.

42 Llegeix atentament aquest fragment d'*Elogi de la poesia*. Subratlla'n els conceptes que consideris més significatius de la teoria de la paraula viva i comenta'ls.

Poesia és l'art de la paraula, entenent per Art la Bellesa passada a través de l'home, i per Bellesa la revelació de l'essència per la forma. Forma vull dir l'empremta que en la matèria de les coses ha deixat el ritme creador. Perquè, consistint la creació en l'esforç diví a través del caos, en l'essència de l'esforç està el ritme, o sia alternació d'acció i repòs. Així el trobem en el moure's les onades en la mar, i en el petrificat oneig de les muntanyes; en la disposició de les branques en el tronc, i en l'obrir-se de les fulles; en els cristalls de les pedres precioses, i els membres de tot cos animal; en l'udol del vent i el de les bèsties, i en el plor de l'home.

Elogi de la poesia (1907)

43 Busca en una enciclopèdia informació sobre els narradors modernistes de la llista que tens a continuació a fi d'elaborar una fitxa d'identificació de la seva vida, obra i principals característiques estètiques: Raimon Casellas, Josep Pous i Pagès, Prudenci Bertrana, Josep M. Folch i Torres, Miquel de Palol i Joaquim Ruyra.

44 Fes un comentari sobre el valor simbòlic que té el «camí» en la novel·la *Solitud*, de Víctor Català. Exemplifica el teu comentari amb fragments de la novel·la.

45 Compara aquests dos textos. El primer pertany al capítol XII de *Solitud*, mentre que el segon és de Joan Maragall.

—Con vegi un paratge nou de la muntanya, m'assegui tot solic i me'l miri bé una bella estona; i de mica en mica aqueia escalfor me se'm pugi en amunt com una fumera, i m'ompli el cap i me fa rumiar, rumiar... I com si una veu me les anés dient, me vénen totes les coses que hi deuen havere passades aqueis paratges... I per això jo digui que me les conti Nostro Senyor, perquè, digueu: ¿pot éssere atra que la veu de Nostro Senyor aquesta que un hom se senti ací dedins con rumia?

«Vida enrera», Cap. XII

Recordo un jorn pel nostre Pirineu, a ple migdia, que avançàvem perduts per les altes soledats: en el desert de pedra onejant havíem marrat tot camí, i debades interrogàvem amb ull inquiet la muda immensitat de les muntanyes immòbils. Sols el vent hi cantava amb interminable crit. De sobte, en el crit del vent sentírem un esquelleig invisible; i nostres ulls astorats, poc fets a aquelles grandeses, tardaren molt en obirar una eugassada que en un clot de rara verdor paixia. Esperançats ens hi encaminàrem fins a trobar el pastor ajaçat al costat de l'olla fumejant que el vailet, de genolls en terra, atentament vigilava. Demanàrem camí, i l'home, que era com de pedra, girà els ulls en el seu rostre extàtic, alçà lentament el braç signant una vaga drecera, i mogué els llavis. En l'atronadora maror del vent que engolia tota veu, suraven sols dues paraules que el pastor repetia tossudament: «Aquella canal...», i signava enllà vagament cap amunt de les muntanyes. «Aquella canal...»: ique eren belles les dues paraules entre el vent gravement dites! iQue plenes de sentit, de poesia! La canal era el camí, la canal per on s'escorren les aigües de les neus foses. I era, no qualsevulla, sinó «aquella» canal; aquella que ell coneixia ben bé entre les altres per fesomia certa i pròpia: era alguna cosa aquella canal, tenia ànima; era «aquella canal...» Veieu? Per a mi això és parlar.

Elogi de la paraula (1903)

- 46** Compara el plantejament temàtic d'*Aigües encantades* de Puig i Ferrer amb el fragment d'aquest conte de Raimon Casellas:

Quan va arribar l'hora de la professó, esgarriava de sentir la manera com aquella munió de gent miserable, vinguda de qui sap quins pobles i llogarets veïns, alçava un crit de plany al cel, fent prometença de no cometre més pecats si Déu s'apiadava de la comarca. Grans i xics udolaven: «Aigua, Déu! Aigua, Déu!». Tot lo que un dia havia sigut escàndol i impietat esdevenia desaforada contrició i viu penediment. No n'hi havia prou d'anar a les lletanies amb devoció: calia presentar-s'hi fent extremituds de la més esbojarrada penitència. La major part dels assistents feien feredat de mirar, pels horrorosos enginys de suplici de què s'havien guarnit el cos. Quasi tots anaven amb els peus descalços i amb les cames vestides d'esbarzers. Molts arrossegaven pesants cadenes, o duïen els braços estesos, amb una pedrassa a cada mà. D'altres portaven al coll dos cabirons clavats de través, a tall de creu feixuga que els macava les espatlles. Fins n'hi havia que, nus de mig cos per amunt, duïen, amb cordes d'espart lligats a la cintura, uns trossos de roc que, a l'arrossegar per terra, a cada sotragada torturaven les carns del penitent. Talment semblava que el terror i la fam havien trasbalsat el judici d'aquella gentada enfollida i clamorosa. I és que, estemordits per la misèria, imprimien a la devoció la mateixa feresa, la mateixa mala sang amb què suara es destrossaven ells amb ells. Davant d'una penitència enfurismada com la d'aquells homes rebecs i enverinats, no se sabia si prendre els penitents per màrtirs de la fe cristiana o per lladres de camí ral.

Raimon Casellas, *Deu-nos aigua, Majestat* (1898)

- 47** Busca informació sobre el Cau Ferrat de Sitges, on vivia Santiago Rusiñol. Prepara una excursió per visitar la casa de l'artista i tots els llocs del poble que tinguin relació amb l'autor.
- 48** Informa't i explica breument l'argument d'aquestes dues obres teatrals de Santiago Rusiñol: *Cigales i formigues* (1901) i *L'hèroe* (1903).
- 49** Escriu una ressenya sobre la biografia de Santiago Rusiñol. Cerca-hi els paral·lelismes amb el personatge de Ramonet de *L'auca del senyor Esteve*.
- 50** Llegeix la glossa titulada «Urbanitat» (10-V-1906) del *Glosari* d'Eugeni d'Ors i comenta el contingut ideològic que es desprèn de l'anècdota relacionada:

Urbanitat

Un distingidíssim periodista francès, que està fent un viatge per l'Anglaterra, reconta una escena ben significativa, vista per ell als pocs moments d'arribar a Londres. Vaig a resumir aquesta escena, per a il·lustració d'un cert ordre especial de suggestions que intentaré desvetllar en l'esperit del que em llegeixi, parlant, en el present «Glosari», d'«Urbanitat» –escrivint-ho així: «Urbanitat», amb majúscula...– I que n'haig de parlar més d'un cop.

Detingueu-vos, barcelonins, amics meus, detingueu-vos per un moment a imaginar. Tanqueu els ulls a n'aquest viure massa barrocamment virolat, massa pintoresc, que us envolta. Figureu-vos una Ciutat –he dit «una Ciutat», i no un campament de pedra–, una gran Ciutat, plena, activa, «normal», històrica i constantment renovellada alhora. Imagineu son lloc més cèntric, més vivent... ¿Veieu el quadro? En la gran plaça pública els grans edificis públics –columnates i escalinates– drets i sòlids, severos i augustos, patinats gloriosament per la carícia de les edats. Entre ells, cases particulars, sòlides també, històriques també, opulentes en ròtuls i anuncis. Aquí, desembocant-hi, una gran artèria comercial. Allí, eixint-ne, una gran via aristocràtica. Allà baix, nota alegre, una reixa

de gran parc. Estàtues, fonts. D'aquí i d'allí i pel mig, i arreu –divergentes, oposades, contraposades, sempre harmòniques– les grans onades de multitud, vivents braços cívics...

Són les onze del matí, l'hora de més trànsit. Un automòbil arriba corrent de la gran via aristocràtica, i, a l'intentar donar la volta a la plaça, resta atascat, a son bell mig. Hi ha una gran quantitat de cotxes, d'òmnibus, de carros: la circulació és aturada. Cal que una llarga fila de vehicles esperi que l'automòbil sigui apartat. –Cap cotxer s'impacienta, ni crida, ni jura.– Guia l'automòbil un senyor tot elegant. Va asseguda, darrera d'ell, una senyora tota elegant. Ambdós romanen quiets, correctes, indiferents. No tenen pas l'aire de sospitar que són ells els qui deturen la circulació en la gran plaça. Un mecànic, que va al costat de l'impassible conductor, salta a terra i prova de posar el vehicle en marxa. Vanament. Segon assaig, sense resultat. Ara són més de cent cinquanta els vehicles deturats. És ja temps de fer alguna cosa. El senyor conductor descendeix de son seti i, junt amb el mecànic, empeny el cotxe. De seguida, cinc o sis homes de bona voluntat empenyen amb ells. El cotxe avança... i vet aquí que sobtadament, sense que pugui ningú detenir-lo, el motor se posa a marxar i l'auto, inconscient de son destí, va dret davant ell, com un cego. –Troba un carro i el bolca. Després bolca el petit carretó d'un venedor ambulat. A la fi la reixa del Parc detura l'auto...– La senyora que l'ocupa no ha manifestat cap espant. L'elegant conductor roman encara impassible. El carreter s'ocupa en aixecar son cavall. El petit marxant del carretó recull ses mercaderies escampades. Ni l'un, ni l'altre, dirigeix cap injúria a l'aristocràtic conductor. Semblen no tenir-hi res que veure. Però un «policeman» és amb ell i, a mitja veu, li parla. En un minut ha pres el nom i l'adreça de l'automobilista, del carreter i del marxant. –No arriben a deu les persones que s'han deturat a contemplar l'escena.– El «policeman» se'n va. Ja està tot llest. –Tot ha passat «en ordre». Tot ha passat «urbanament».

51 Busca informació sobre la biografia i l'obra d'Eugeni d'Ors.

52 *Auques i ventalls* és un llibre que marcà una fita important en la trajectòria literària de Josep Carner. Llegeix el que diu Albert Manent de la publicació del llibre i comenta les característiques noucentistes del recull, com també les peculiaritats de l'obra carneriana.

Auques i ventalls representa la ironia carneriana concentrada en un veire modest però translúcid, un llibre que acaba d'esbandir tot el mal gust amb pretensions, el fals transcendentalisme, i ensorra, si cal, els qui arrossegaven filagarses romàntiques. [...]

És un llibre que va anar naixent tot naturalment, de l'escreix de barcelonisme, de civilisme ciutadà del poeta, que com a observador no perdia els detalls, tendres, còmics, lleument entristidors, de la vida quotidiana, de les passejades sense rumb. [...]

Albert Manent, *Josep Carner i el noucentisme*

53 A partir de les afirmacions de l'activitat 52, comenta aquest fragment de l'«Auca d'una resposta del senyor Gaudí», d'*Auques i ventalls*:

34 Però fa un veí subtil:

—El piano no és d'estil!

35 —Com ho fem? I el vull lluir!

Ja veuràs, crido En Gaudí.

36 Ell, molt fi, ve de seguida.

—Què volia, si és servida?

[...]

46 ¿—És vostè —diu molt atent—

qui es dedica a l'instrument?—

47 La senyora que li explica:

—Oh, veurà. Toco una mica.—

48 I va dir el senyor Gaudí:

—Miri, toqui el violí.

54 Comenta la composició següent, inclosa dins *El cor quiet*. Fixa't atentament en l'estructura del poema i en el tipus de composició.

Volts de Nadal

A J. M. Junoy

1 El fum de cada casa és com una encantada
columna; el sol somriu i no gosa esclatar;
al cel s'hi empereseix dolcíssima ramada
i vent i fred s'ajeu en el llindar.

5 Ni es mou, mentre s'encenen els fruits de l'arbossar,
el pi, tothora jove, de gràcia ben cossada;
als morres de la mula i el bou lluu la rosada,
i el bell encens que en brolla mig no se'n vol anar.

Un àngel posa avui, invisible en son vel,
10 una mica de gust d'infantesa i de cel
al mató de la plata i la mel de la gerra.

Els núvols passen baixos, amb endemigs de blau:
de sota els arbres puja, brandant, boira suau:
es mesclen els alens del cel i de la terra.

55 Llegeix aquest fragment d'un poema de Guerau de Liost:

Romanç primicer de la ciutat de Barcelona

- 1 Barcelona, Ciutat bona:
 ¿si et diguéssim l'entrellat
 de la teva gran bonesa
 que els poetes han lloat,
5 amb la pau de les muntanyes
 tan senzilles al costat,
 i el rosari de les ones
 remembrant el teu passat,
 amb estols de xemeneies,
10 amb la joia del terrat
 on voleia la bugada
 i els coloms hi fan esclat,
 amb campanes que tritlletgen
 –té cada una veïnat–
15 a la torre vuitavada
 i al cloquer del pensionat?
 et diríem presumida
 sota un cel adormissat ,
 sota un cel que s'enriola
20 de l'estel engarlandat,
 del coet de la revetlla
 i la fuga del ruixat.
 Et pendríem com ets ara,
 desgarbada en ta bondat,
25 amb les vagues i les bregues
 i el castell que t'ha sotjat.
 Ni voldríem separar-te
 del Besòs i el Llobregat.

- Tens casasses escondides
30 d'algun noble que ha marxat.
 Tens casetes amb alcoves
 I jardins amb emparrat
 on romanen els burgesos
 de més bona voluntat.
35 Tens placetes amb mainada
 rera l'absis solellat,
 i una font que raja sempre,
 a l'indret arrecerat,
 amb una aigua que gorgola
40 per dessota l'enllosat
 i un escut de pedra marbre
 de falzies enflocat.
 [...]

Literatura: anàlisi de textos i comentaris

56 Omple la taula següent:

	futurisme	cubisme	dadaiisme	surrealisme
origen				
cronologia				
manifestos				
obres destacades				
autors				
ideologia				
tècniques literàries				
Altres manifestacions artístiques				

57 El moviment surrealista va establir unes tècniques literàries basades en una determinada concepció de la psicologia i dels processos de creació. Comenta-les a partir d'aquest fragment.

Hi ha imatges surrealistes que són com aquelles imatges produïdes per l'opi, les quals l'home no evoca, sinó que se li ofereixen espontàniament, despòticament, sense que les pugui apartar d'ell mateix, ja que la voluntat ha perdut la seva força, i ha deixat de governar les facultats.

André Breton, *Primer manifest surrealista* (1924)

58 Llegeix aquest text del poeta Josep Palau i Fabre. Subratlla'n les idees principals i resumeix-lo.

Per què l'avantguarda?

[...]

L'avantguarda no ha significat i no significa sinó la plena consciència d'una actitud permanent en la humanitat i, sobretot, entre els artistes, els investigadors i les classes culturalment despertes. Aquesta actitud és la de tenir la sensibilitat i la intel·ligència abocades, espontàniament, vers el futur, vers l'eclosió de les formes noves d'expressió, en lloc d'orientar-les vers el passat i l'admiració incondicional de les obres pretèrites. Precisament, quan unes obres són molt ponderables i dignes de retre'ls un culte encomiàstic és senyal que un cicle queda clos, que alguna cosa, a través d'aquella modalitat o forma d'expressió, ha arribat a la seva saturació. I aquest és el signe inequívoc que impulsa a buscar un nou rumb, a albirar nous horitzons.

Aquesta actitud ha estat permanent en l'home. Degué tenir-la l'home de les caveres quan aconseguí de domesticar el foc, quan obtingué de fondre els metalls. La tingueren els artistes del Renaixement quan descobriren la perspectiva, la tingueren els primers escriptors que abandonaren el cultiu del llatí pel de les llengües vulgars. En cada cas hi hagué els qui s'aferraren a les formes antigues, establertes, i els qui adoptaren les innovacions.

59 Llegeix aquest text de Sebastià Gasch sobre l'avantguarda. Compara'l amb el text de Palau i Fabre i fes la llista de les idees compartides per ambdós autors.

Molts consideren l'art moderna com un fet revolucionari que pretén trencar rotundament amb el passat. Res de més lluny de la realitat. La paraula «avantguarda» no té aquest sentit per nosaltres. No hi ha cap artista modern que abomini de l'art antiga pel sol fet d'ésser antiga.

L'art d'ara, en el fons, no és diferent de la d'abans. El fons és sempre el mateix. Hi ha unes lleis fonamentals i immutables que no poden variar. Rafael no està tan allunyat com sembla d'una pintura cubista de Picasso, ni Bosco dels superrealistes. Ço que ha variat radicalment, rotundament, és l'aspecte de les obres. I ha variat en el sentit d'una major simplicitat. En les obres artístiques d'abans, un feix d'elements extrapictòrics s'interposava entre el fet artístic integral i l'espectador, un copiós enfarfec dissimulava la veritat artística, que era amagada pels pintors sota una densa capa d'accidents.

Avui aquest fet artístic és mostrat nu i cru, pur i simple, desposseït de supèrflua ornamentació. L'art moderna és un procés de reducció a l'essencial, de purificació, un procés d'eliminació d'elements accidentals, que molts s'entesten a considerar encara com essencials, ço que els dificulta extraordinàriament la plena comprensió de l'art moderna. Per tant, més que la denominació d'art moderna, d'art d'avantguarda, caldria escollir la d'art pura, que és la que vertaderament escau a l'art d'ara.

En realitat, dins el vast panorama artístic actual, existeixen diverses tendències oposades i contradictòries. És l'etern conflicte de tots els temps oposades i contradictòries. És l'etern conflicte de tots els temps: l'Antic Imperi d'Egipte contra el Nou Imperi; Grècia contra Roma; Itàlia contra Holanda... L'única diferència radica en el fet que abans entre tendència i tendència hi havia un lapse de temps considerable. Avui, la vida moderna, escurçant les distàncies i accelerant les velocitats, fa possible canvis tan ràpids en el terreny de l'art.

Veritable sentit de l'avantguardisme (1928)

Literatura: anàlisi de textos i comentaris

60 a) Fes l'anàlisi mètrica del poema. Per què hi ha versos que estan «trencats»?

Deixaré la ciutat

Deixaré la ciutat que em distreu de l'amor
la meva barca
el Port
i el voltàmetre encès que porto a la butxaca—

l'autòmnibus brunzent
i el més bonic ocell
que és l'avió
i temptaré la noia que ara arriba i ja em priva

li diré com la copa melangiosa és del vi
—i el meu braç del seu coll—
i veurà que ara llenço la stylo i no la cullo

i em faré el rostre pàl·lid com si fos un minyó
i diré maliciós:
—com un pinyó és la boca que em captiva.

El poema de la rosa als llavis (1923)

b) Resumeix amb una sola frase el tema del poema.

c) En quin moment de l'itinerari amorós cal situar el poema?

d) Cal analitzar les influències avantguardistes en el pensament i la poesia de Salvat per comprendre completament i en profunditat el sentit d'aquest poema. Reflexiona sobre aquest enunciat i justifica'l.

e) Omple la taula següent:

elements del món urbà/maquinístic	elements tradicionals de la cançó amorosa

f) Explica el significat metafòric dels versos «com la copa melangiosa és del vi / —i el meu braç [és] del seu coll—».

g) «La boca com un pinyó...» significa una boca petita i saborosa. Cerca altres comparacions, més o menys tòpiques, entre l'anatomia d'una noia bella i els elements de la natura, i explica'n el significat.

61 Llegeix atentament aquest sonet de *Sol, i de dol* dedicat al poeta Joan Salvat-Papasseit. Tenint en compte el que has après de les avantguardes catalanes i, en concret, de Salvat-Papasseit, comenta els aspectes més rellevants del contingut del poema de Foix que s'hi refereixen.

A. J. Salvat-Papasseit, I. M.

Ah! Si amb levites de verda llustrina
Ens amaguéssim darrere aquells sacs
Per quan vindran les noies, i, manyacs,
Cantéssim nadalenques amb sordina!

I, si plogués, darrere una cortina
Coféssim la corona com els Mags,
I en fer petar per la cambra els xerracs
Tothom digués que som de rel divina!

O anéssim tots plegats cap a les pistes
I amb la raqueta empaitéssim ocells
Mentre els estels fan niu al cim dels tells

I els núvols, a ponent, són ametistes
Que dibuixen la gepa dels camells
On cavalquem amb barbes futuristes!

J. V. Foix, *Sol, i de dol*

62 Fes un comentari del poema «És quan dormo que hi veig clar», de Foix, i fixa't sobretot en les influències surrealistes i oníriques:

És quan dormo que hi veig clar

És quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata;
Hi ha un pany de mar al revolt
I un tros de cel escarlata.
Un ocell fa un giravolt
I treu branques una mata,
El casalot del pirata
És un ample gira-sol.
És quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata.

És quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina,
Amb perles a cada mà
Visc al cor d'una petxina,
Só la font del comellar
I el jaç de la salvatgina,
—O la lluna que s'afina
En morir carena enllà.
És quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina.

És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era,
Em vesteixo d'home antic
I empaito la masovera,
I entre pineda i garric
Planto la meva bandera;
Amb una agulla saquera
Mato el monstre que no dic.
És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era.

63 Relaciona les afirmacions que formula Riba en aquest fragment, extret del pròleg del llibre *Elegies de Bierville*, amb el concepte de poesia pura.

Un poema no s'explica; és a dir, les seves paraules no són canviables per unes altres, el seu cant no pot ésser dut més ençà de les nocions i de les imatges que comporta, perquè justament la seva comesa és dur el lector més enllà d'elles, pel camí d'una veu insubstituïble.

64 Llegeix el poema següent i fes les activitats que et proposem a continuació:

II

Súnion! T'evocaré de lluny amb un crit d'alegria,
tu i el teu sol lleial, rei de la mar i del vent:
pel teu record, que em dreça, feliç de sal exaltada,
amb el teu marbre absolut, noble i antic jo com ell.
Temple mutilat, desdenyós de les altres columnes
que en el fons del teu salt, sota l'onada rient,
dormen l'eternitat! Tu vetlles, blanc en l'altura,
pel mariner, que per tu veu ben girat el seu rumb;
per l'embriac del teu nom, que a través de la nua garriga
ve a cercar-te, extrem com la certesa dels déus;
per l'exiliat que entre arbredes fosques t'albira
súbitament, oh precís, oh fantasmal! i coneix
per ta força la força que el salva als cops de fortuna,
ric del que ha donat, i en sa ruïna tan pur.

C. Riba, Elegies de Bierville

- Defineix què és una elegia. Relaciona el títol amb el contingut de l'obra.
- Què és Súnion? Per mitjà de quins elements és descrit? Què representa?
- Qui és «l'embriac del teu nom»?

65 Ja hem comentat la importància de Carles Riba com a traductor tant de clàssics grecs i llatins com d'autors dels segles XIX i XX. D'entre aquestes obres destaca la traducció en vers, adaptant-hi l'hexàmetre grec, de *l'Odissea* d'Homer. Riba en va fer una primera versió el 1919 i una segona el 1948. Llegeix i resumeix el començament del poema que tens reproduït tot seguit.

Conta'm, Musa, aquell home de gran ardit, que tantíssim
errà, després que de Troia el sagrat alcàsser va prendre;
de molts pobles veié les ciutats, l'esperit va conèixer;
molts de dolors, el que és ell, pel gran mar patí en el seu ànim,
fent per guanyar el seu alè i el retorn de la colla que duia;
mes ni així els companys no salvà, tanmateix desitjant-ho,
car tots ells es perderen per llurs mateixes follies,
els insensats! que les vaques del Sol, el Fill de l'Altura,
van menjar-se; i el déu va llevar-los el dia en què es tornà.
Parla'ns-en, filla de Zeus, des d'on vulguis, també a nosaltres.

Homer, *l'Odissea* (versió de Carles Riba)

66 Llegeix un «homenot» de Josep Pla. Després, escriu el retrat d'alguna persona que hagi estat important per a tu.

67 Llegeix aquest fragment, que pertany a «Navegació d'estiu», un recull inclòs en el segon volum de l'*Obra completa*, titulat *Aigua de mar*. Pla era un gran coneixedor del món del mar i dels pescadors. Fes una relació de tots els termes que trobis en aquest text relacionats amb aquest món. Fixa't en la descripció dels dos personatges que apareixen en aquest fragment i comenta-la.

Ens acostàrem al llagut dels pescadors. Gent de l'Escala. A l'orla de popa hi havia un home corbat que llevava les batudes. Un altre home feia la mola amb la xarxa que anava sortint de l'aigua sobre la fusta del quarter. Un xicotet d'aspecte flac, rossenc i esventat, s'entretenia desmallant el peix. Hi tenia foc. Sabia agafar el ventre del peix amb la mà i evitar les malignes punxades. Ho feia amb una calma admirable. Sobre el banc d'arborar hi havia una cofa amb rogers, vermells, enravenats de frescor, sensacionals. També hi havia a la cofa algun rascassot de faccions desproporcionades, violentes i dramàtiques.

Vaig mirar-me la gent de l'embarcació. El qui llevava les batudes era el patró Pebres, un escalenc sec i alt, d'orella de pàmpol, que patronejava una trainyera i si s'esqueia pescava terra a terra, les batudes, les armellades i els palangres.

68 Llegeix aquest fragment de Josep Pla i digues quina concepció tenia d'ell mateix:

L'escriure és en mi una activitat superposada i artificiosa. Malgrat això, la professió m'ha deformat, ha creat dins del meu jo íntim i natural una persona estranya que moltes vegades ni jo mateix comprenc el que té a veure amb mi; tan diferent la trobo. És per això que puc dir que si en tant que home sóc un ésser feble i míser, quan tinc una ploma a la mà em torno dionisiac i ofensiu: m'animo i sóc capaç de mantenir una posició fins a les darreres conseqüències. Què vol dir això? Vol dir que probablement la cultura m'ha fet un mal irreparable. Si l'home més civilitzat és el més dolç i inofensiu, la cultura em fa fer gestos de violència i de fanatisme.

Josep Pla, *Coses vistes*

69 A quin gènere teatral pertany *L'Hostal de la Glòria*? Per què?

70 Llegeix amb atenció «Vinyes verdes vora el mar», un dels poemes més famosos de J. M. de Sagarra, i estudia'n els aspectes que t'indiquem més avall:

Vinyes verdes vora el mar,
ara que el vent no remuga,
us feu més verdes i encar
teniu la fulla poruga,
vinyes verdes vora el mar.

Vinyes verdes, soledat
del verd en l'hora calenta.
Raïm i cep retallat
damunt la terra lluenta;
vinyes verdes, soledat.

Vinyes verdes del coster,
sou més fines que la userda.
Verd vora el blau mariner
vinyes amb la fruita verda,
vinyes verdes del coster.

Vinyes que dieu adéu
al llagut i a la gavina,
i al fi serrellet de neu
que ara neix i ara fina...
Vinyes que dieu adéu!

Vinyes verdes, dolç repòs,
vora la vela que passa;
cap al mar vincleu el cos
sense decantar-vos massa,
vinyes verdes, dolç repòs.

Vinyes verdes del meu cor...
Dins del cep s'adorm la tarda,
raïm negre, pàmpol d'or,
aigua, penyal i basarda.
Vinyes verdes del meu cor...

Vinyes verdes vora el mar,
verdes a punta de dia,
verd suau de cap al tard...
Feu-nos sempre companyia,
vinyes verdes vora el mar!

71 Llegeix el començament de les *Memòries* de Josep Maria de Sagarra. Fixa't en l'exposició que fa l'autor de l'origen del seu llinatge. Fes un escrit explicant els orígens geogràfics de la teva família i, si pots, l'etimologia dels teus cognoms.

És natural, en el llibres de records, dedicar un espai més o menys considerable als propis ascendents i caçar les dates de més gruix sobre una pretèrita realitat, de la qual l'autor és conseqüència legítima.

Jo, seguint aquest costum, intentaré explicar el que conec de la meva família, atenint-me purament a veritats estrictes. Procuraré no inflar ni vestir els meus avis amb casaques imaginàries; i si la història no dóna per a més, lloat siga Déu!

Amb aquest propòsit, començaré dient que els Sagarra, o els Segarra –que així es devia escriure el meu cognom, penso que som gairebé tots originaris de la Segarra, que, com és sabut, forma una comarca lleidatana, potser la més austera del nostre país, enclavada entre l'Alt Urgell, el Baix Urgell, la Conca de Barberà i la comarca d'Igualada.

A la nostra terra el cognom Sagarra no és dels més abundants, però tampoc no és dels més escassos. Si es fes un empadronament perfecte, sortirien molts Segarra i Sagarra, dels més oposats estaments, de les més diverses fortunes i de les més variades procedències. Però, si ho escatissin bé, jo crec que la immensa majoria arribarien a vincular llur origen en la citada comarca, i s'adonarien que els nuclis de Tàrraga i de Cervera són els principals llocs d'irradiació dels Segarra escampats pel món.

Ara bé; entre tots els Segarra coneguts, n'hi ha uns que som nosaltres; vull dir els de la meva sang, i aquests són els únics que naturalment m'interessen per a aquest llibre.

72 Comenta el poema que hi ha a continuació i valora'n els sentiments que hi expressa el poeta sobre el seu país.

Assaig de càntic en el temple

Oh, que cansat estic de la meva
covarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria d'allunyar-me'n,
nord enllà,
on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure,
desvetllada i feliç!
Aleshores, a la congregació, els germans dirien
desaprovant: «Com l'ocell que deixa el niu,
així l'home que se'n va del seu indret»,
mentre jo, ja ben lluny, em riuria
de la llei i de l'antiga saviesa
d'aquest meu àrid poble.
Però no he de seguir mai el meu somni
i em quedaré aquí fins a la mort.
Car sóc també molt covard i salvatge
i estimo, a més, amb un
desesperat dolor
aquesta meva pobra,
bruta, trista, dissortada pàtria.

«El caminant i el mur», *El Minotaure i Teseu*

73 Busca informació sobre els mites grecs que més han influït en l'obra de Salvador Espriu.

- 74** La poesia de Joan Oliver comparteix alguns trets amb l'obra poètica de Salvador Espriu, atès que Oliver utilitza sovint la paròdia en els seus escrits. Comenta el text següent i compara'l amb el poema d'Espriu titulat «Assaig de càntic en el temple».

Assaig de plagi a la taverna

Oh, que avingut que estic amb la meva
petita, esclava, poc sortosa terra,
i com em recaria d'allunyar-me'n
sud avall,
on sembla que la gent és bruta
i pobra, accidiosa, inculta,
resignada, insolvent!
Aleshores, a la taverna nova, els companys dirien
fotent-se'n: «Com qui s'agrada de la lletja,
així el lluç que pica un ham sense esquer»,
mentre jo, encara a prop, pensaria
en les velles fretures i confiances
d'aquest meu tossut poble.
I, ja tot sospesat, recularia
per restar aquí fins la mort.
Car, fet i fet, tampoc no sóc tan ase
i estimo a més amb un
irrevocable amor
aquesta meva –i nostra–
bastant neta, envejada, bonica pàtria.

J. Oliver, *Circumstàncies*

- 75** Llegeix aquest text de la versió de *Pigmalió* que Joan Oliver va publicar l'any 1957. Comenta les característiques del parlar xava de la protagonista, Roseta Fernandes.

ROSETA (*recollint les flors i tornant-les a posar a la panera*): ¿És això lo que aprenen als col·lègits de pago? L'estapliment a la missèria! I amb el fangueig que hi ha! Aquesta sí que serà la nit del lloro! Tot per culpa d'un mec que més valdria...

[...]

SENYORA FORTUNY (*interrompent-la*): No digui més impertinències, noia; que el meu fill ho ha fet sense voler.

ROSETA: Òndia! Ves por on és fill de vostè! Dòs, goiti, ja podria pagar-me la mercancia avariada. Repari quina púrria de claveis! Perquè a mi no me les regalen. Tinc que retratar-me, comprèn el xesto?

(*Fa el gest de pagar.*)

Acte primer

J. Oliver, *Pigmalió* (adaptació lliure de l'obra de Bernard Shaw)

- 76** La primera part de *Bearn* es titula «Sota la influència de Faust». Busca informació sobre aquest personatge, Faust, de l'obra de Goethe.

77 Comenta l'afirmació següent:

S'ha dit que *Bearn* o *La sala de les nines* és la història de la declinació d'una nissaga aristocràtica mallorquina, que simbolitza la desintegració de tota una classe social; s'ha escrit que es tracta d'una elegia a la Mallorca preturística; d'una novel·la psicològica, arrelada dins una narrativa realista i/o tradicional; d'una història d'amor; d'un text on entren en contradicció la raó investigadora (don Toni), la mesura harmònica (M. Antònia), l'instint (Xima) i la raó dogmàtica... és tot això i molt més...

Ròmul, «Bearn, la novel·la», *Diario de Barcelona* (1983)

78 Comenta el final de la novel·la *Mort de dama*. Què considera Villalonga que representa la desaparició de dona Obdúlia? Per què fa hereva la seva neboda?

Ai, poc després de sa mort –seguia don Valentí–, encara mos havia de fer sa més sonada...
Amb aquestes paraules es referia al testament de la senyora, que deixava hereva universal la neboda perduda, la desvergonyida Violeta de Palma... Perquè a la fi el dimoni havia guanyat [...]

...en dona Obdúlia acabava de morir tot un món... La seva casa fou la darrera de l'illa on encara es rebia i es conversava. Morta ella, ja no quedaria més remei que anar a la novena o tirar-ho tot a rodar i prendre te i cocktails amb les angleses i les nord-americanes de costums llicenciosos.

Ll. Villalonga, *Mort de dama*. Cap. XXV

79 En la narrativa de Rodoreda sovint es parla de l'ús de diverses tècniques, com ara el monòleg interior o l'omnisciència narrativa. Informa't sobre ambdues tècniques i estableix-ne les diferències.

80 Cerca en un diccionari de símbols el significat dels més utilitzats per Mercè Rodoreda: colom, arbre, jardí, aigua, etc.

81 És certa l'afirmació següent? Justifica la resposta.

I els anys reflectits a la novel·la són, precisament, els que Mercè Rodoreda va viure a Barcelona i que tenen com a centre la seva infantesa: uns anys que han constituït un dels materials bàsics de les seves ficcions. Es tracta, en definitiva, de la recuperació màgica i plenament literària del passat –«una novel·la són paraules», diu lúcidament l'autora.

C. Arnau, pròleg a *Mirall trencat*

- 82** Llegeix atentament el text de *Viatges i flors* que tens a continuació. Tria una flor i redacta un text similar al de Mercè Rodoreda.

Com els insectes que la por disfressa del color de la branca on són, aquest flor agafa el color de la paret on neix. Un ocell deixa la llavor –necessita la complicitat d’un ocell (el merliu salvatge)– en una cornisa, en una esquerra. Allà creix i viu, al cim d’una tija prima, cargolada i flexible, aquesta flor en forma de campana, tota esperit. Quan és nit closa, s’enfila fins al teu balcó o fins a la teva finestra i et fa adormir si estàs despert per poder regir els teus somnis quan dorms. Et diu a l’orella que no hi ha ningú al món com tu i que tot el que et volta és ple d’engany. Només tu ets pur i altíssim. No hi ha res net. Tot és corcat: el germà, la dona, els amics. I cada nit et fa la mateixa. Fins que ho detestes tot, fins que no pots viure sense ella, fins que glateixes per ella, fins que esdevens solitari amb la teva ànima i amb la flor. Quan ets ben seu, d’una estrebada es desarrela i desapareix. L’única manera de salvar-te’n és saber-la veure a temps i regar-la amb sulfumant.

M. Rodoreda, «Flor disfressa», *Viatges i flors*

- 83** La novel·la de Mercè Rodoreda presenta en diverses ocasions el tema de la metamorfosi, tant física com psíquica. Una referència obligada és l’obra de Franz Kafka titulada *La metamorfosi*. Busca informació sobre la vida i l’obra d’aquest autor.

84 Llegeix aquest poema de Vicent Andrés Estellés titulat *Els amants* i comenta el tipus d'amor descrit pel poeta:

Els amants

La carn vol carn

A. March

No hi havia a València dos amants com nosaltres.

Feroçment ens amàvem des del matí a la nit.
Tot ho recorde mentre vas estenent la roba.
Han passat anys, molts anys; han passat moltes coses.
De sobte encara em pren aquell vent o l'amor
i rodolem per terra entre abraços i besos.
No comprenem l'amor com un costum amable,
com un costum pacífic de compliment i teles
(i que ens perdone el cast senyor López-Picó).
Es desperta, de sobte, com un vell huracà,
i ens tomba en terra els dos, ens ajunta, ens empeny.
Jo desitjava, a voltes, un amor educat
i en marxa el tocadiscos, negligentment besant-te,
ara un muscle i després el peçó d'una orella.
El nostre amor és un amor brusc i salvatge,
i tenim l'enyorança amarga de la terra,
d'anar a rebolcons entre besos i arraps.
Què voleu que hi faça! Elemental, ja ho sé.
Ignorem el Petrarca i ignorem moltes coses.
Les Estances de Riba i les Rimas de Bécquer.
Després, tombats en terra de qualsevol manera,
comprenem que som bàrbars, i que això no deu ser,
que estem en l'edat, i tot això i allò.

No hi havia a València dos amants com nosaltres,
car d'amants com nosaltres en són parits ben pocs.

V. Andrés Estellés, *Llibre de meravelles* (1971)

85 Fes el comentari d'aquest poema de Maria-Mercè Marçal:

Drap de la pols, escombra, espolsadors,
plomall, raspall, fregall d'esparg, camussa,
sabó de tall, baieta, lleixiu, sorra,
i sabó en pols, blauet, netol, galleda.

Cossi, cubell i picamatalassos,
esponja, pala de plegar escombraries,
gibrell i cendra, sulfurant, capçanes.

Surt el guerrer vers el camp de batalla.

M. M. Marçal, *Cau de llunes* (1977)

86 Comenta la situació del teatre català a partir d'aquest fragment del pròleg de Jaume Fuster a *El retaule del flautista* (1970), de Jordi Teixidor:

De la primera versió del «Flautista», Teixidor llimà l'esquematisme, arrodoní el to farsesc i augmentà la seva càrrega ideològica. D'una peça curta (només mitja hora de durada escènica) «El Flautista» esdevingué un retaule de dues hores llargues de duració, amb cançons i gran moviment escènic. En la primera obra, el diàleg era essencial. Els actors explicaven la situació. En la segona, la que avui presentem al públic, la situació és explicada per l'acció escènica i els diàlegs no són més que elements explicatius del tot. [...]

Per acabar, utilitzem, encara, les paraules de Feliu Formosa: «Diria que en aquesta recerca, en aquesta lluita abrivada amb la dècada dels seixanta, "El retaule del flautista" pot representar un moment culminant i obrir noves perspectives, no solament de cara als grups que continuen al peu del canó, sinó per a la creació de textos amb una òptica nova: la de l'autor dramàtic sorgit necessàriament d'un contacte directe, físic, amb l'embrió d'un públic majoritari».

87 La poesia de Gabriel Ferrater és reivindicada com un referent de gran influència per als poetes de la generació dels setanta. Comenta'n els aspectes estètics i ideològics més rellevants d'aquest poema:

Caragol

Declina el diumenge. Una minyona,
i les deu de la nit que estan per tocar-li.
Els seus darrers instants de portal. La mà,
sense carícia ni esma, s'arrapa
a la galta del xicot. Consternat,
un caragol al mig d'un mur eixut.

G. Ferrater, *Les dones i els dies* (1968)

88 Llegeix aquest text de Xavier Fàbregas. Subratlla'n les idees principals i fes-ne un esquema.

A causa de la seva situació geogràfica, Catalunya ha estat terra de pas de pobles molt diversos, per la qual cosa la seva cultura és una cristallització que, després de segles, ha forjat els ingredients esparsos en unes formes originals. Aquest fet cal tenir-lo en compte a l'hora de considerar el teatre català i estudiar-ne les formes actuals. No és pas casual que el primer home de teatre de qui tenim notícia a casa nostra sigui Emili Severià, un mimògraf del segle ii, és a dir, un autor de canemassos de pantomima que, segons el monòlit que els seus conciutadans li dedicaren al teatre romà de Tarragona, va assolir una gran popularitat. El nom d'Emili Severià, doncs, ens parla d'un predomini de l'expressió gestual, de l'acció dramàtica per damunt de la literatura. I aquests són uns trets que el teatre català actual ha mantingut: les companyies que han assolit un grau més important de representativitat, Els Joglars i Els Comediants, posen l'accent sobre el mim, sobre la cinètica de l'actor, sobre la vigència d'unes formes culturals heretades enfront del món tecnificat i automatitzat dels nostres dies; sense que això signifiqui, però, un oblit de la comunicació oral ni cap menysteniment dels hàbits contemporanis.

El teatre medieval català, que coincidí amb els segles d'expansió d'un estat independent, constitueix avui un llegat literari equiparable al de qualsevol altra cultura europea del moment. En canvi, durant el Renaixement, el Barroc i el Neoclassicisme existeixen uns autors que, bé que avui tornen a ésser editats i reivindicats, segueixen corrents foranis sense aconseguir-ne una reelaboració personal. Hem d'arribar al segle xix, a l'onada romàntica, per trobar uns dramaturgs les obres dels quals s'imposen sobre un públic molt ampli, i continuen avui ocupant la posició que en d'altres dramaturgies ostenten uns clàssics més reculats.

Així, Àngel Guimerà, traduït a més de vint idiomes, Frederic Soler, Ignasi Iglésias, Santiago Rusiñol i Josep M. de Sagarra constitueixen una successió de noms coneguts avui a tota l'àrea lingüística catalana –que ultrapassa els vuit milions d'habitants– i les seves obres continuen pujant ininterrompudament als escenaris.

L'afició a fer teatre sembla consubstancial a la manera d'ésser del català. A cada poblet, per petit que sigui, hi ha un grup que disposa d'un local que assaja, i que de manera més o menys regular emprèn unes representacions. Anys enrere, un cens que només pretenia d'obtenir una xifra aproximada situava el nombre de grups teatrals cap als tres mil.

Tanmateix, la vida professional es desenvolupa en un percentatge molt elevat en les dues ciutats més importants del domini lingüístic, Barcelona i València. A la primera d'aquestes ciutats, hi té la seu l'Institut del Teatre fundat el 1913, amb més de cinc-cents alumnes que cursen interpretació, direcció i escenografia.

Els autors dramàtics catalans cobreixen un ampli ventall de tendències. De 1939 a 1946, com a conseqüència de la repressió cultural que contra els catalans va exercir la dictadura, el teatre català va ser totalment interdit; i de 1946 a 1975, a causa de la interpretació de la censura, va haver de produir-se de forma el·líptica o bé desenvolupar activitats del tot clandestines. Aquesta circumstància va propiciar un teatre de sàtira política més o menys diàfana, gènere dins el qual es van produir alguns èxits esclatants com *El retaule del flautista*, de Jordi Teixidor, que va arribar a més de mil representacions consecutives a Barcelona, i aviat va ser traduïda a l'espanyol i al portuguès.

La figura més representativa d'aquest període és el poeta Salvador Espriu, que escriu per al teatre una *Antígona*, reelaboració simbòlica de la guerra fratricida, i *Primera història d'Esther*, on superposa dos noms, el de l'Antic Testament i el de Sinera, els quals són una transcripció de la societat catalana contemporània, equiparada al poble jueu i en perill d'extinció. Amb *Primera història d'Esther*, Salvador Espriu va pretendre d'escriure l'elegia del seu poble en un moment d'obligat silenci, apocalíptic.

Per uns viarans molt diferents, encara que també compromès políticament, discorre el teatre d'un altre poeta, Joan Brossa. Hereu del surrealisme, amic de Joan Miró, amb qui ha col·laborat diverses vegades, Brossa ha escrit més de quatre-cents propostes d'espectacle que poden ésser classificades en diversos grups: una inda-

gació formal a partir dels gèneres acreditats –sainet, drama naturalista–; unes accions espectacle que defugen l'escenari a la italiana o bé l'utilitzen com una caixa de sorpreses; una llarga sèrie de strip-teasos amb entitat dramàtica. I peces de transformisme, de prestigilitat, ballets, propostes d'espectacles musicals, alguns dels quals han estat estrenats amb música de Josep M. Mestres Quadreny i escenografia d'Antoni Tàpies. Malgrat la copiosa obra realitzada, Joan Brossa ocupa encara dins el teatre català una situació heterodoxa i constitueix un repte constant a la rutina, vingui d'on vingui.

Salvador Espriu i Joan Brossa pertanyen a una generació que, molt jove encara, participà en la guerra de 1936-39 i rebé les conseqüències de la derrota i la repressió que la va seguir. Tanmateix, al seu darrere hi ha un bon nombre d'autors més joves, nascuts després del 1939, i dels quals només n'esmentarem dos, avui en plena maduresa, Josep M. Benet i Jornet i Rodolf Sirera.

- 89** Exposa el teu parer sobre l'afirmació següent extreta del text anterior: *L'afició a fer teatre sembla con-substancial a la manera d'ésser del català.*

Relació de locucions del CD d'àudio

CD

Unitat 1 durada pista

1	«Els cocoters de Macuto»	Josep Carner	0:01:02
2	<i>Fanny</i>	Carles Soldevila	0:01:30
3	<i>El mateix paisatge</i>	Montserrat Roig	0:01:59

Unitat 2

4	Poema XLVI	Àusias March	0:00:30
5	<i>L'hereu Riera</i>		0:01:29
6	<i>La presó de Lleida</i>		0:01:44

Unitat 3

7	<i>La Pàtria</i>	Bonaventura Carles Aribau	0:01:58
8	«Lo Pirineu»	Jacint Verdaguer	0:00:51
9	<i>Discurs en la III Festa modernista</i>	Santiago Rusiñol	0:01:11
10	«L'oda infinita»	Joan Maragall	0:00:51
11	«El comte Arnau»	Joan Maragall	0:00:45
12	«La vaca cega»	Joan Maragall	0:01:21
13	Urbanitat	Eugeni d'Ors	0:03:19
14	«Volts de Nadal»	Josep Carner	0:01:02

Unitat 4

15	«Nocturn per a acordió»	Joan Salvat-Papasseit	0:00:24
16	«Mester d'amor»	Joan Salvat-Papasseit	0:01:03
17	<i>Ho sap tothom, i és profecia</i>	J. V. Foix	0:01:13
18	«És quan dormo que hi veig clar»	J. V. Foix	0:01:15
19	«Vinyes verdes vora el mar»	Josep M. de Sagarra	0:01:41
20	Elegies de Bierville	Carles Riba	0:01:07
21	«Corrandes d'exili»	Joan Oliver	0:00:18
22	«Assaig de càntic en el temple»	Salvador Espriu	0:01:04
23	<i>Quadern de vacances</i>	Miquel Martí i Pol	0:01:22
24	«Cambra de tardor»	Gabriel Ferrater	0:01:25
25	Llibre de meravelles	Vicent Andrés Estellés	0:01:57
26	«El meu poble i jo»	Salvador Espriu	0:01:01